

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΩΝ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ & ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ:
ΔΗΜΑΚΗ ΒΑΡΒΑΡΑ ΑΜ:9871
ΤΖΟΥΡΕΛΑ ΑΛΕΞΙΑ ΑΜ:9736

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ:
ΚΟΥΛΟΥΡΗ ΣΟΦΙΑ

ΠΑΤΡΑ, 2012

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Φτάνοντας ένα βήμα πριν το πτυχίο μας αισθανόμαστε την ανάγκη να ευχαριστήσουμε όλους εκείνους που μας βοήθησαν για να φτάσουμε ως εδώ. Αυτούς που συμμετείχαν υλικά και ηθικά ώστε να κάνουμε πραγματικότητα τους στόχους μας, αυτούς που συνεργάστηκαν μαζί μας και συντέλεσαν με τον τρόπο τους όλα αυτά τα χρόνια.

Μέσα λοιπόν από την πτυχιακή εργασία μας θέλουμε να ευχαριστήσουμε θερμά τους γονείς μας που στήριξαν τις προσπάθειές μας και τους καθηγητές του τμήματος λογιστικής που μας προσέφεραν πολύτιμες γνώσεις καθ' όλη τη διάρκεια της φοίτησής μας. Ευχαριστούμε επίσης τον κ. Μελισσαρόπουλο Κων/νο για την βοήθειά του σε ένα σημαντικό κομμάτι της εργασίας μας καθώς και τον κ. Αλεξόπουλο Ανδρέα για την βιβλιογραφία που μας πρότεινε.

Τέλος, ιδιαίτερες ευχαριστίες φέρουμε στην καθηγήτρια και εισηγήτρια της πτυχιακής αυτής κ. Κουλούρη Σοφία, όπου συνέβαλε τα μέγιστα ώστε να κατανοήσουμε τον τρόπο διαμόρφωσής της και εν τέλει να φτάσουμε στην ολοκλήρωση αυτής της εργασίας η οποία ελπίζουμε να ανταποκρίνεται στις προσδοκίες κάθε αναγνώστη.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΕΛ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ	2
1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ	2
1.2 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ.....	2
1.3 ΘΕΩΡΙΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ	3
1.3.1 ΘΕΩΡΙΑ-ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟΛΥΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	3
1.3.2 ΘΕΩΡΙΑ-ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΤΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.....	4
1.3.3 ΘΕΩΡΙΑ-ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΖΩΗΣ	4
1.3.4 ΘΕΩΡΙΑ-ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΜΟΝΙΜΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.....	5
1.4 ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ	6
1.4.1 ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ.....	7
1.5 ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ.....	8
1.5.1 ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗΣ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ	9
1.6 ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ.....	10
1.7 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ ...	12
1.8 ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ.....	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	15
2.1 ΕΝΝΟΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ	15
2.2 ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΦΟΡΟΥ	16
2.3 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ	16
2.4 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ	17
2.5 ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗ ΜΟΝΑΔΑ	17
2.6 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΦΟΡΩΝ.....	18
2.6.1 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ .	18
2.6.1.1 ΦΟΡΟΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	18
2.6.1.2 ΦΟΡΟΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	18
2.6.1.3 ΦΟΡΟΙ ΔΑΠΑΝΗΣ Ή ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ.....	19
2.6.2 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΦΟΡΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΦΥΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ.....	20
2.6.2.1 ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΙ ΦΟΡΟΙ	20
2.6.2.2 ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΙ ΦΟΡΟΙ.....	20
2.6.2.3 ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΑ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΙ ΦΟΡΟΙ.....	20

2.6.2.4 ΠΑΓΙΟΙ ΦΟΡΟΙ	20
2.6.3 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΦΟΡΩΝ ΣΕ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΑΠΡΟΣΩΠΟΥΣ.....	21
2.6.4 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΜΕΣΟΥΣ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΟΥΣ.....	21
2.6.4.1 ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	21
2.6.4.2 ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	21
2.6.4.3 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑ-ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΑΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΕΜΕΣΩΝ ΦΟΡΩΝ	27
2.7 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΒΑΡΟΣ	28
2.7.1 ΑΡΧΕΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΒΑΡΟΥΣ	28
2.8 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΦΟΡΩΝ	29
2.8.1 ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ	29
2.8.1.1 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ	29
2.8.1.2 ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ	32
2.8.1.3 ΦΟΡΟΑΠΑΛΛΑΓΗ	34
2.8.1.4 ΜΕΤΑΚΥΛΙΣΗ ΦΟΡΩΝ	34
2.8.1.5 ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	35
2.8.1.6 ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ.....	36
2.8.1.7 ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΣΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	36
2.8.1.8 ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ ΜΙΑΣ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ.....	37
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	37
3.2 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΞΑΓΩΓΗΣ ΑΜΕΣΩΝ ΦΟΡΩΝ ΜΙΑΣ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ.....	37
3.3 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΞΑΓΩΓΗΣ ΕΜΜΕΣΩΝ ΦΟΡΩΝ ΜΙΑΣ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ.....	52
3.4 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΣΤΟ ΚΑΘΑΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΑΜΕΣΟΥΣ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΟΥΣ ΦΟΡΟΥΣ.....	57
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	56
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	60
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	62

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πτυχιακή εργασία, φέρει τον τίτλο «***Φορολογία & Κατανάλωση***».

Η μεθοδολογία είναι βιβλιογραφική έρευνα με πηγές κυρίως από τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο και ανακοινώσεις από το Υπουργείο Οικονομικών της Ελλάδας.

Με βάση τον παραπάνω σκοπό η ανάπτυξη της εργασίας έγινε μέσα σε τρία κεφάλαια, τα οποία διαρθρώνονται ως εξής:

Στο πρώτο κεφάλαιο, θα εξετάσουμε την έννοια της κατανάλωσης και τις διάφορες θεωρίες που αναπτύχθηκαν κατά καιρούς από διαπρεπείς οικονομολόγους. Επίσης θα μελετήσουμε τη συνάρτηση κατανάλωσης δηλαδή τη σχέση μεταξύ εισοδήματος και κατανάλωσης αλλά και τη διαγραμματική απεικόνισή της. Κλείνοντας θα αναλύσουμε τους παράγοντες που προσδιορίζουν τόσο την κατανάλωση όσο και την αποταμίευση, αφού η αποταμίευση αποτελεί το μέρος του εισοδήματος που δεν καταναλώνεται.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, θα εξετάσουμε αρχικά βασικές έννοιες της φορολογίας όπως είναι η φορολογική βάση, ο φορολογικός συντελεστής, η φορολογούμενη μονάδα. Στη συνέχεια θα γίνει ταξινόμηση των φόρων με βάση διάφορα κριτήρια και θα επικεντρωθούμε ιδιαίτερα στο διαχωρισμό των φόρων σε άμεσους και έμμεσους. Το κεφάλαιο αυτό θα κλείσει με τις επιπτώσεις των φόρων και ειδικότερα με τις αντιδράσεις των φορολογούμενων που στερούν, κατά τρόπο είτε άμεσο είτε έμμεσο, τα έσοδα από το κράτος.

Στο τρίτο κεφάλαιο, θα επισημάνουμε την επιβάρυνση των άμεσων και έμμεσων φόρων στο ετήσιο καθαρό εισόδημα μιας τριμελούς οικογένειας με συγκεκριμένο χαρακτηριστικό παράδειγμα. Ακόμη, θα παρουσιάσουμε την ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος και την αναλυτική κατάσταση για τα μισθώματα ακινήτων που καταθέτει η οικογένεια που έχουμε εξετάσει. Θα ολοκληρώσουμε τη διερεύνηση του παραδείγματος παραθέτοντας ένα γράφημα με το οποίο θα φαίνεται η ποσοστιαία δαπάνη σε φόρους από το εισόδημα της οικογένειας.

Τέλος, η εργασία θα ολοκληρωθεί με την παράθεση συμπερασμάτων από την προηγηθείσα ανάλυση και με προτάσεις που αφορούν στην αναμόρφωση του ισχύοντος φορολογικού συστήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

Κατανάλωση: Είναι το σύνολο των δαπανών που πραγματοποιούν τα άτομα (νοικοκυριά) για την αγορά καταναλωτών και διαρκών αγαθών και υπηρεσιών.

Τα κίνητρα του καταναλωτή τα οποία τον οδηγούν στην αγορά προϊόντων και υπηρεσιών είναι τα ακόλουθα:

- ✚ Ανάγκες: Δηλαδή η κατάσταση αισθητής έλλειψης βασικών υλικών ή άυλων στοιχείων.
- ✚ Επιθυμίες: Μορφή που αποκτά η ανθρώπινη ανάγκη ανάλογα με την κουλτούρα και την προσωπικότητα του καθενός.
- ✚ Απαιτήσεις: Επιθυμίες που συνοδεύονται από μέσα ικανοποίησης.

1.2 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

Η κατανάλωση διακρίνεται σε:

- ✚ Ιδιωτική κατανάλωση
- ✚ Δημόσια κατανάλωση

Ιδιωτική κατανάλωση: Θεωρείται το σύνολο των τρεχουσών δαπανών των ιδιωτών για την αγορά καταναλωτικών αγαθών και υπηρεσιών .

Η ιδιωτική κατανάλωση συμπεριλαμβάνει τρέχουσες δαπάνες για:

- Τρόφιμα – Ποτά - Καπνός
- Ένδυση - Υπόδηση
- Στέγαση – Θέρμανση
- Επιπλώσεις – Οικιακός Εξοπλισμός
- Δαπάνες Υγείας
- Μεταφορές επικοινωνίας
- Αναψυχή – Διασκέδαση – Εκπαίδευση – Μόρφωση
- Λοιπά αγαθά και Υπηρεσίες

Δημόσια κατανάλωση: Θεωρείται το σύνολο τρεχουσών δαπανών του δημοσίου για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών.

Ειδικότερα η δημόσια κατανάλωση συμπεριλαμβάνει τις τρέχουσες δαπάνες για:

- Διοίκηση
- Άμυνα
- Δικαιοσύνη
- Υγεία
- Πρόνοια
- Εκπαίδευση

1.3 ΘΕΩΡΙΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

Πολλές είναι οι θεωρίες κατανάλωσης που έχουν αναπτυχθεί από διαπρεπείς οικονομολόγους κατά καιρούς. Οι επικρατέστερες θεωρίες – υποθέσεις που διατυπώθηκαν και εξετάζουμε με συντομία παρακάτω είναι οι ακόλουθες:

- ✚ Θεωρία – υπόθεση του απόλυτου εισοδήματος
- ✚ Θεωρία – υπόθεση του σχετικού εισοδήματος
- ✚ Θεωρία – υπόθεση του κύκλου ζωής
- ✚ Θεωρία – υπόθεση του μόνιμου εισοδήματος

1.3.1 ΘΕΩΡΙΑ - ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟΛΥΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Οι απόψεις του John Maynard Keynes (1936) για τη σχέση μεταξύ κατανάλωσης και εισοδήματος δίνουν έμφαση στη σημασία του απόλυτου μεγέθους του εισοδήματος της τρέχουσας περιόδου και για το λόγο αυτό αναφέρονται ως **«υπόθεση του απόλυτου εισοδήματος»**.

Ο Keynes στο έργο του «Η Γενική Θεωρία της Απασχολήσεως, του Τόκου και του Χρήματος», αναφερόμενος στη σχέση μεταξύ κατανάλωσης και εισοδήματος διατύπωσε τις επόμενες προτάσεις:

- ✚ Το μέγεθος της συνολικής κατανάλωσης εξαρτάται κυρίως από το μέγεθος του συνολικού εισοδήματος.
- ✚ Η συνολική κατανάλωση αυξάνεται, όταν το εισόδημα αυξάνεται, αλλά η αύξηση της κατανάλωσης είναι μικρότερη, ως απόλυτο μέγεθος, από την αύξηση του εισοδήματος.
- ✚ Εφόσον το εισόδημα αυξάνεται, η κατανάλωση ως ποσοστό στο εισόδημα μειώνεται, δηλαδή όσο περισσότερο αυξάνει το εισόδημα τόσο μειώνεται ο ρυθμός αύξησης της κατανάλωσης.

Η κεϋνσιανή θεωρία κατανάλωσης βασίστηκε σε θεωρητικά και όχι εκτιμηθέντα οικονομικά υποδείγματα και σε προσωπικές θέσεις του Keynes για την ψυχολογική συμπεριφορά των ατόμων ή των νοικοκυριών.

Γι' αυτό το λόγο η «υπόθεση του απόλυτου εισοδήματος» έγινε αντικείμενο εμπειρικών στατιστικών μελετών για να επιβεβαιωθεί αυτή η θεωρία από στατιστικά δεδομένα.

Οι έρευνες που έγιναν έδειξαν ότι υπάρχουν πολλοί άλλοι παράγοντες εκτός από το εισόδημα της τρέχουσας περιόδου, οι οποίοι επηρεάζουν την εξέλιξη της κατανάλωσης.

Έτσι, άρχισε να αμφισβητείται η κεϋνσιανή υπόθεση του απόλυτου εισοδήματος και εμφανίστηκαν θεωρίες – υποθέσεις.

1.3.2 ΘΕΩΡΙΑ - ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΤΙΚΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Η «**θεωρία – υπόθεση του σχετικού εισοδήματος**» διατυπώθηκε από τον James Duesenberry (1949). Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή, οι καταναλωτικές δαπάνες ενός ατόμου επηρεάζονται, λόγω αποτελέσματος επίδειξης, από τις δαπάνες των άλλων ατόμων, με τα οποία έρχεται σε επικοινωνία. Επομένως, η κατανάλωση των ατόμων εξαρτάται από το σχετικό ύψος του εισοδήματός τους, δηλαδή από το εισόδημα που έχουν συγκριτικά με το μέσο εισόδημα των άλλων ατόμων που έρχονται σε επικοινωνία.

Ο καταναλωτής, επίσης, συνηθίζει σε ένα ορισμένο επίπεδο κατανάλωσης που προσδιορίζεται από τις δαπάνες για καταναλωτικά αγαθά που έκανε στο πρόσφατο παρελθόν.

Εάν αυξηθεί το εισόδημά του είναι φυσικό να ικανοποιεί περισσότερες ανάγκες, αλλά ακόμη κι αν μειωθεί το εισόδημά του θα προσπαθήσει «πάση θυσία» να διατηρήσει το επίπεδο των δαπανών κατανάλωσης σταθερό, πιθανό μέσω δανεισμού, προκειμένου να αποφύγει χειροτέρευση του επιπέδου διαβίωσης του.

Η θεωρία του σχετικού εισοδήματος, συνεπώς, συνδυάζει οικονομικά - κοινωνικά - ψυχολογικά κριτήρια καταναλωτικής επίδειξης και τονίζει την αλληλεξάρτηση και αλληλεπίδραση της συμπεριφοράς των καταναλωτών σαν μέλη ενός κοινωνικού συνόλου. Παρατηρούμε την επιρροή που ασκεί το κοινωνικό περιβάλλον στις αποφάσεις του καταναλωτή σχετικά με την κατανάλωσή του.

1.3.3 ΘΕΩΡΙΑ - ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΖΩΗΣ

Αργότερα οι Franco Modigliani – Albert Ando – Richard Brumberg (1954), ανέπτυξαν θεωρίες κατανάλωσης με προσανατολισμό στο μέλλον. Οι οικονομολόγοι αυτοί στηρίχθηκαν στη θεωρία της συμπεριφοράς του καταναλωτή που είχε προταθεί νωρίτερα από το Fisher (1930), σύμφωνα με τον οποίο οι καταναλωτές που έχουν στραμμένο το βλέμμα τους στο μέλλον στηρίζουν τις προσδοκίες τους όχι μόνο στο τρέχον διαθέσιμο εισόδημα αλλά και στο αναμενόμενο μελλοντικό εισόδημα που θα κερδίζουν κατά τη διάρκεια της ζωής τους.

Η «**θεωρία – υπόθεση του κύκλου ζωής**» αναπτύχθηκε από τους οικονομολόγους Modigliani – Ando – Brumberg (1954) και υποστηρίζει ότι τα άτομα προγραμματίζουν την καταναλωτική και αποταμιευτική τους συμπεριφορά για μακροχρόνιο ορίζοντα, λαμβάνοντας υπόψη τα εισοδήματα της τρέχουσας περιόδου, αλλά πολύ περισσότερο τα προσδοκώμενα εισοδήματα στο μέλλον, ώστε να επιτύχουν την καλύτερη δυνατή (ορθολογική) κατανομή της κατανάλωσής τους, διαχρονικά για ολόκληρη τη ζωή τους.

Η βασική σκέψη της θεωρίας του κύκλου ζωής είναι ότι η καταναλωτική και η αποταμιευτική συμπεριφορά του ατόμου δεν εξαρτάται από το εισόδημα της τρέχουσας περιόδου, όπως, υποστήριζε η κεϋνσιανή θεωρία, αλλά από το σύνολο των εισοδημάτων τα οποία το άτομο αναμένει να πραγματοποιήσει στη διάρκεια όλης της ζωής του. Το άτομο συμπεριφέρεται έτσι ώστε να εξασφαλίσει μια ομαλή ροή κατανομή της δαπάνης κατανάλωσης σε ολόκληρη τη ζωή του, παρά τις μεταβολές του εισοδήματος που εμφανίζονται λόγω μεταβολής των συνθηκών στη ζωή του ατόμου. Ουσιαστικά, η κατανομή αυτή αναφέρεται στην τρέχουσα και μελλοντική κατανάλωση.

Υποτίθεται ότι οι καταναλωτές έχουν την δυνατότητα να προβλέπουν τα μελλοντικά εισοδήματά τους με τρόπο ώστε να παίρνουν ορθολογικές αποφάσεις για την κατανάλωσή τους διαχρονικά και να προγραμματίζουν τόσο την κατανάλωσή τους όσο και την αποταμίευσή τους, αφού η τελευταία αντιμετωπίζεται ως κατανάλωση του μέλλοντος.

Είναι φανερό ότι το κύριο στοιχείο αυτής της καταναλωτικής συμπεριφοράς είναι η εξασφάλιση ομαλής ροής κατανομής της δαπάνης κατανάλωσης σε ολόκληρη τη ζωή ενός ατόμου ή νοικοκυριού.

1.3.4 ΘΕΩΡΙΑ - ΥΠΟΘΕΣΗ ΤΟΥ ΜΟΝΙΜΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Ο Milton Friedman (1957) ανέπτυξε μια άλλη θεωρία κατανάλωσης με προσανατολισμό στο μέλλον. Η θεωρία αυτή στηρίχθηκε στη θεωρία της κατανάλωσης που είχε αναπτύξει ο Fisher (1930).

Η θεωρία που αναπτύχθηκε από το Friedman (1957) είναι η «**θεωρία – υπόθεση του μόνιμου εισοδήματος**». Η θεωρία αυτή βασίστηκε στη διάκριση του εισοδήματος ενός νοικοκυριού κατά τη διάρκεια μιας ορισμένης περιόδου, σε μόνιμο εισόδημα και παροδικό (προσωρινό) εισόδημα.

Μόνιμο εισόδημα: Είναι το μέσο εισόδημα που προσδοκά κάποιος να αποκτήσει μακροπρόθεσμα.

Μόνιμο εισόδημα είναι η αξία των αναμενόμενων μελλοντικών εισοδηματικών ροών από την εργασία των ατόμων (νοικοκυριών), δηλαδή του ανθρώπινου κεφαλαίου καθώς και η αξία του αναμενόμενου μελλοντικού φυσικού κεφαλαίου, δηλαδή του χρηματικού και υλικού κεφαλαίου.

Άρα, κατά το Friedman το μόνιμο εισόδημα εξαρτάται από το επιτόκιο, την καθαρή αξία των περιουσιακών στοιχείων και το ανθρώπινο κεφάλαιο.

Παροδικό εισόδημα: Θεωρείται το τυχαίο και προσωρινό διαθέσιμο εισόδημα.

Αυτό μπορεί να είναι θετικό ή αρνητικό και συνεπώς το εισόδημα της τρέχουσας περιόδου ενός ατόμου μπορεί να είναι υψηλότερο ή χαμηλότερο από το μόνιμο εισόδημα.

Σύμφωνα με τη «θεωρία – υπόθεση του μόνιμου εισοδήματος», η κατανάλωση εξαρτάται κυρίως από το μόνιμο εισόδημα και ελάχιστα επηρεάζεται από τις μεταβολές του παροδικού εισοδήματος. Αυτή η προσέγγιση συνεπάγεται ότι η κατανάλωση δεν ανταποκρίνεται εξίσου σε όλες τις μεταβολές του εισοδήματος. Εάν μια μεταβολή στο εισόδημα είναι μόνιμη (όπως για παράδειγμα είναι η αύξηση του μισθού λόγω προαγωγής) τότε τα άτομα είναι πιθανό να καταναλώνουν ένα μεγαλύτερο μέρος της αύξησης του εισοδήματος. Εάν μια μεταβολή του εισοδήματος είναι προσωρινή (για παράδειγμα εάν προκύπτει από κέρδη λαχείου, προ-πο ή από κληρονομιά) τότε ένα μεγάλο μέρος του επιπρόσθετου εισοδήματος μπορεί να αποταμιεύεται.

Συνεπώς, οι μόνιμες μεταβολές του εισοδήματος ίσως να έχουν μεγαλύτερη επίπτωση στην κατανάλωση από τις παροδικές (προσωρινές) μεταβολές του εισοδήματος επειδή αυτές διαρκούν πολλές περιόδους. Ενώ οι παροδικές (προσωρινές και τυχαίες) μεταβολές του εισοδήματος επηρεάζουν κυρίως την αποταμίευση και όχι την κατανάλωση.

1.4 ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

Η σχέση μεταξύ κατανάλωσης και εισοδήματος, δηλαδή η συνάρτηση κατανάλωσης δείχνει το επίπεδο της συνολικής κατανάλωσης που επιθυμούν τα άτομα σε κάθε επίπεδο του προσωπικού διαθέσιμου εισοδήματός τους.

Η συνάρτηση κατανάλωσης έχει την εξής μορφή:

$$C = a + c (Y - T)$$

Όπου: **C** : Κατανάλωση

a : Αυτόνομη κατανάλωση

c : Οριακή ροπή προς κατανάλωση

Y : Εισόδημα

T : Φόροι

Αυτόνομη κατανάλωση (a):

Το ύψος κατανάλωσης που αντιστοιχεί σε μηδέν επίπεδο εισοδήματος ονομάζεται αυτόνομη κατανάλωση.

Η αυτόνομη κατανάλωση δεν εξαρτάται από το εισόδημα. Έχει την έννοια, ότι ακόμη στην «θεωρητική» περίπτωση που το εισόδημα των ατόμων είναι μηδέν, η κατανάλωση θα είναι $C=a$, δηλαδή θετική. Στην περίπτωση αυτή που το εισόδημα δεν επαρκεί για κάλυψη των καταναλωτικών αναγκών, τα άτομα χρησιμοποιούν αποταμιεύσεις προηγούμενων ετών ή προσφεύγουν σε δανεισμό.

Οριακή ροπή προς κατανάλωση (c) :

Δηλαδή ο λόγος της μεταβολής της κατανάλωσης προς τη μεταβολή του εισοδήματος ($\Delta C/\Delta Y$) και δείχνει την ποσοστιαία μεταβολή της κατανάλωσης που θα προέλθει από την μεταβολή του εισοδήματος κατά 1% ή πόσο θα μεταβληθεί η κατανάλωση από τη μεταβολή του εισοδήματος κατά μία (1) νομισματική μονάδα.

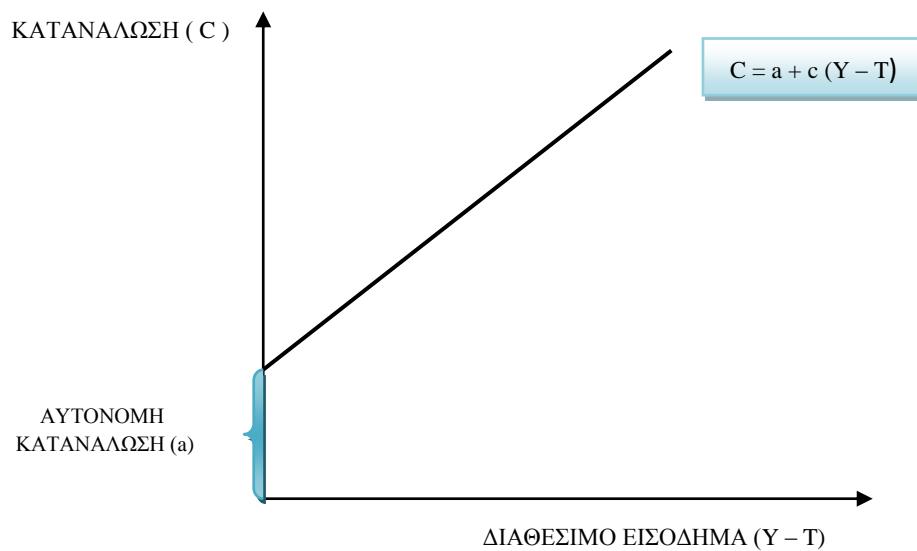
Η οριακή ροπή προς κατανάλωση κυμαίνεται μεταξύ μηδέν και μονάδας .

Εκτός από την οριακή ροπή προς κατανάλωση, μια άλλη παράμετρος σχετική με τη συνάρτηση κατανάλωσης είναι η Μέση Ροπή προς Κατανάλωση.

Το ποσοστό του εισοδήματος που θα καταναλωθεί και το οποίο ορίζεται ως ο λόγος του συνολικού ύψους της κατανάλωσης δια του συνολικού ύψους του εισοδήματος (C/Y) ονομάζεται μέση ροπή προς κατανάλωση.

1.4.1 ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

Η συνάρτηση κατανάλωσης, δηλαδή η σχέση μεταξύ κατανάλωσης και εισοδήματος, απεικονίζεται στο παρακάτω διάγραμμα:

Στον οριζόντιο άξονα απεικονίζονται τα διάφορα μεγέθη εισοδήματος (μείον τους φόρους) και στον κάθετο τα διάφορα μεγέθη της κατανάλωσης. Η συνάρτηση κατανάλωσης παρουσιάζεται με την ευθεία γραμμή $\{ c = a + c(Y - T) \}$. Όταν το εισόδημα είναι μηδέν και άρα $C = a$, η γραμμή της κατανάλωσης τέμνει τον κάθετο άξονα.

1.5 ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ

Η συνάρτηση αποταμίευσης δείχνει το επίπεδο της συνολικής αποταμίευσης που επιθυμούν τα άτομα σε κάθε επίπεδο του προσωπικού διαθέσιμου εισοδήματός τους.

Η συνάρτηση αποταμίευσης μπορεί να προσδιοριστεί με ευκολία από την συνάρτηση κατανάλωσης, δεδομένου ότι εξ' ορισμού έχουμε:

$$\text{ΕΙΣΟΔΗΜΑ} = \text{ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ} + \text{ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ}$$

ή

$$Y = C + S$$

Η αποταμίευση, συνεπώς, μπορεί να βρεθεί αν από το εισόδημα αφαιρεθεί η κατανάλωση:

$$S = Y - C.$$

Για το λόγο αυτό, η μορφή της συνάρτησης αποταμίευσης εξαρτάται από τη μορφή της συνάρτησης κατανάλωσης.

Επομένως, η συνάρτηση αποταμίευσης έχει την εξής μορφή:

$$S = -a + (1 - c) * (Y - T)$$

Όπου: **S** : Αποταμίευση

-a : Το μέγεθος μείωσης της αποταμίευσης (των παρελθόντων ετών), όταν το εισόδημα είναι μηδέν

1-c : Οριακή ροπή προς αποταμίευση

Y : Εισόδημα

T : Φόροι

Αποταμίευση (S):

Αποταμίευση είναι το μέρος του τρέχοντος εισοδήματος μιας οικονομικής μονάδας, που δεν δαπανάται για την κάλυψη των τρεχουσών αναγκών της.

Η αποταμίευση έχει ορισθεί ως το τμήμα εκείνο του εισοδήματος που δεν θα καταναλωθεί.

Οριακή ροπή προς αποταμίευση (1-c) :

Η οριακή ροπή προς κατανάλωση ισούται με το λόγο της μεταβολής της αποταμίευσης προς τη μεταβολή του εισοδήματος ($\Delta S / \Delta Y$) και δείχνει την ποσοστιαία μεταβολή της αποταμίευσης που θα προέλθει από τη μεταβολή του εισοδήματος κατά 1% ή πόσο θα μεταβληθεί η αποταμίευση από τη μεταβολή του εισοδήματος κατά μία (1) νομισματική μονάδα.

Η οριακή ροπή προς αποταμίευση είναι μεγαλύτερη του μηδενός και μικρότερη της μονάδας. Μια άλλη παράμετρος σχετική με τη συνάρτηση αποταμίευσης είναι Μέση Ροπή προς Αποταμίευση.

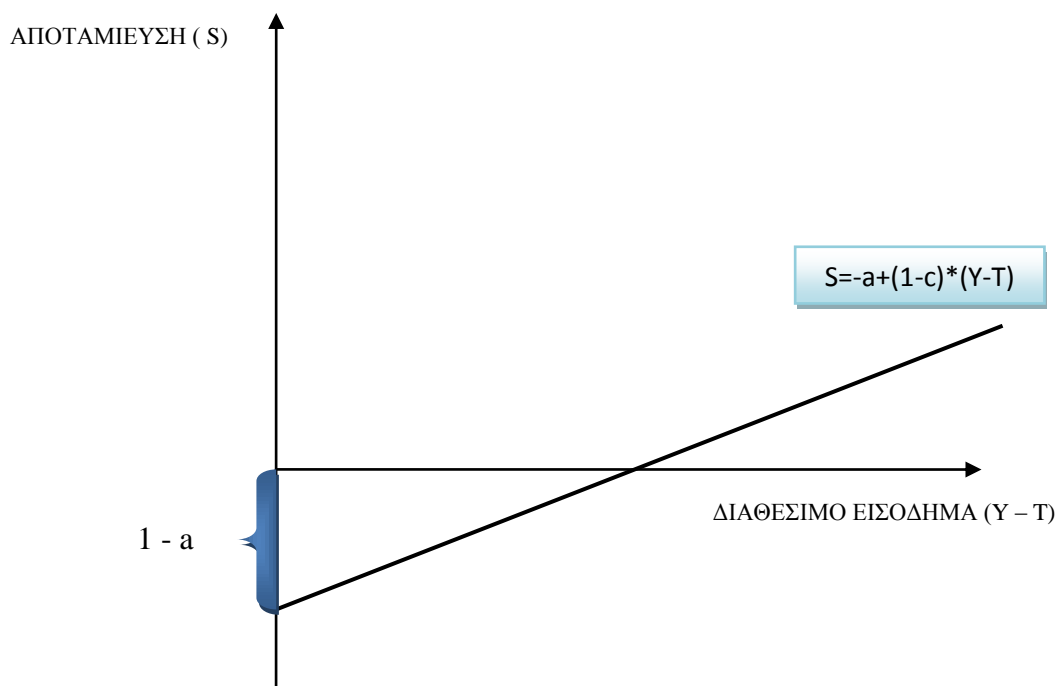
Το ποσοστό του εισοδήματος που θα αποταμιευτεί και το οποίο ορίζεται ως ο λόγος του συνολικού ύψους της αποταμίευσης δια του συνολικού ύψους του εισοδήματος (S/Y) ονομάζεται μέση ροπή προς αποταμίευση.

Το άθροισμα της μέσης ροπής προς κατανάλωσης και της μέσης ροπής προς αποταμίευση ισούται με την μονάδα.

Επίσης, το άθροισμα της οριακής ροπής προς κατανάλωσης και της οριακής ροπής προς αποταμίευσης ισούται με την μονάδα.

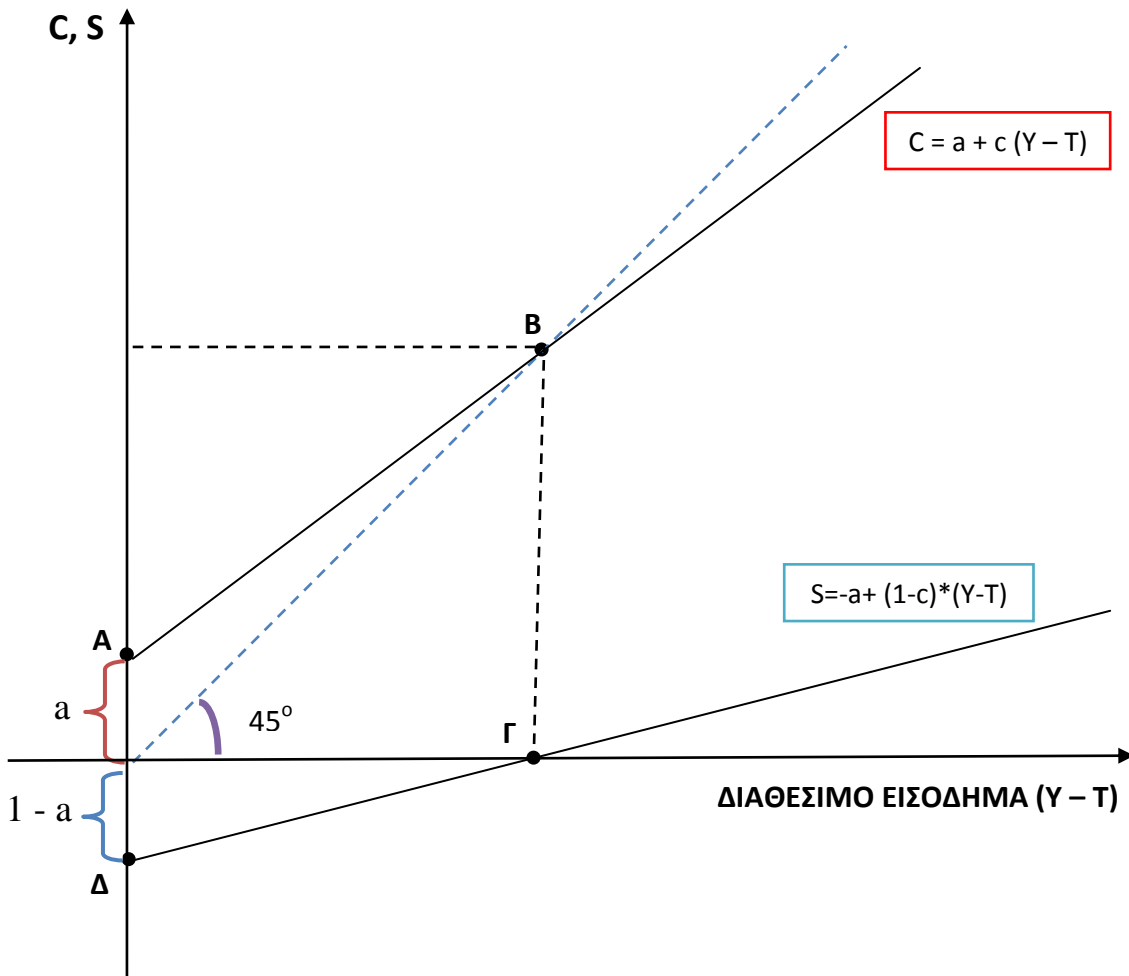
1.5.1 ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗΣ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ

Η διαγραμματική απεικόνιση της συνάρτησης αποταμίευσης εμφανίζεται στο παρακάτω διάγραμμα:

Στον οριζόντιο άξονα απεικονίζονται τα διάφορα μεγέθη του εισοδήματος (μείον τους φόρους) και στον κάθετο άξονα τα διάφορα μεγέθη της αποταμίευσης. Η συνάρτηση αποταμίευσης παρουσιάζεται με την ευθεία γραμμή $\{ S = -a + (1-c) \cdot (Y - T) \}$. Όταν το εισόδημα είναι μηδέν, η συνάρτηση της αποταμίευσης τέμνει τον κάθετο άξονα.

1.6 ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ

Στον οριζόντιο άξονα απεικονίζονται τα διάφορα μεγέθη του εισοδήματος και στον κάθετο άξονα τα διάφορα μεγέθη κατανάλωσης και αποταμίευσης. Η συνάρτηση κατανάλωσης παρουσιάζεται με την ευθεία γραμμή $\{ c = a + c (Y-T) \}$. Η συνάρτηση αποταμίευσης παρουσιάζεται με την ευθεία γραμμή $\{ S = -a + (1-c)*(Y-T) \}$. Επίσης στο ίδιο διάγραμμα απεικονίζεται και η γραμμή των 45° .

Από το διάγραμμα μπορούμε να διαπιστώσουμε για τη συνάρτηση κατανάλωσης τα ακόλουθα:

- Όταν το εισόδημα είναι μηδέν ($Y=0$), η συνάρτηση κατανάλωσης τέμνει τον κάθετο άξονα στο σημείο Α.
- Η γραμμή κατανάλωσης τέμνει τη γραμμή των 45 μοιρών στο σημείο Β, το οποίο δηλώνει ότι το μέγεθος της κατανάλωσης είναι ίσο με το μέγεθος του εισοδήματος ($C=Y$), επομένως και η αποταμίευση είναι μηδέν ($S=0$).
- Το τμήμα εκείνο της γραμμής κατανάλωσης που βρίσκεται πάνω από τη γραμμή των 45 μοιρών, κάθε σημείο της φανερώνει ότι το μέγεθος της κατανάλωσης είναι μεγαλύτερο από το αντίστοιχο μέγεθος του εισοδήματος.
- Αντίθετα, στο τμήμα εκείνο της γραμμής κατανάλωσης που βρίσκεται κάτω από τη γραμμή των 45 μοιρών, κάθε σημείο φανερώνει ότι το μέγεθος της κατανάλωσης είναι μικρότερο από το αντίστοιχο μέγεθος του εισοδήματος.
- Για το τμήμα ΑΒ της γραμμής κατανάλωσης του διαγράμματος, η κατανάλωση είναι μεγαλύτερη από το εισόδημα ($C>Y$), άρα το μέγεθος της αποταμίευσης είναι αρνητικό. Όταν η κατανάλωση είναι μεγαλύτερη του εισοδήματος, η διαφορά αυτή μπορεί να καλυφθεί από αποταμιεύσεις προηγούμενων ετών ή με πρόσβαση σε δανεισμό.
- Μετά το σημείο Β της γραμμής κατανάλωσης η κατανάλωση είναι μικρότερη από το εισόδημα ($C<Y$) και το μέγεθος της αποταμίευσης είναι θετικό. Όταν η κατανάλωση είναι μικρότερη από ο εισόδημα , το περισσεύον εισόδημα αποταμιεύεται.

Από το διάγραμμα μπορούμε να διαπιστώσουμε για τη συνάρτηση αποταμίευσης τα ακόλουθα:

- Όταν το εισόδημα είναι μηδέν ($Y=0$), η συνάρτηση αποταμίευσης τέμνει τον κάθετο άξονα στο σημείο Δ.
- Μέχρι το σημείο Γ η αποταμίευση είναι αρνητική ($S<0$), που σημαίνει, ότι το μέγεθος της κατανάλωσης είναι μεγαλύτερο από το μέγεθος του εισοδήματος.
- Στο σημείο Γ η αποταμίευση είναι μηδέν ($S=0$).
- Μετά το σημείο Γ η αποταμίευση γίνεται θετική ($S>0$), που σημαίνει, ότι το μέγεθος της κατανάλωσης είναι μικρότερο από το μέγεθος του εισοδήματος.

1.7 ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ

Οι παράγοντες που επηρεάζουν την κατανάλωση επηρεάζουν ταυτόχρονα και την αποταμίευση.

Ο βασικός προσδιοριστικός παράγοντας που επηρεάζει το μέγεθος της κατανάλωσης είναι το μέγεθος του εισοδήματος. Υπάρχουν βέβαια και πολλοί άλλοι παράγοντες οι οποίοι προσδιορίζουν το μέγεθος της κατανάλωσης. Οι κυριότεροι από τους παράγοντες φαίνονται στο παρακάτω σχεδιάγραμμα:

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ: ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

Τους παράγοντες αυτούς εξετάζουμε συνοπτικά παρακάτω:

✚ Η κατοχή ρευστών διαθεσίμων:

Ρευστά διαθέσιμα θεωρούνται τα χρήματα στα χέρια των ατόμων, οι καταθέσεις όψεως και οι διάφοροι τίτλοι, οι οποίοι μπορούν, χωρίς σημαντική ζημιά να μετατραπούν σε χρήμα. Δηλαδή με δεδομένο το μέγεθος του εισοδήματος, όσο μεγαλύτερο είναι το ύψος των ρευστών διαθεσίμων, τόσο μεγαλύτερο είναι το επίπεδο της κατανάλωσης.

Το επιτόκιο:

Συνήθως, υποστηρίζεται ότι η αύξηση του επιτοκίου αποτελεί κίνητρο για αύξηση των αποταμιεύσεων, γιατί η θυσία της μη κατανάλωσης ανταμείβεται με μεγαλύτερο επιτόκιο. Δηλαδή η κατανάλωση αυξάνεται με τη μείωση του επιτοκίου και μειώνεται με την αύξηση του επιτοκίου. Άρα, προκύπτει αρνητική σχέση μεταξύ επιτοκίου και κατανάλωσης.

Όμως, σύμφωνα με τη κεϋνσιανή θεωρία, η αποταμίευση αυξάνεται με την αύξηση του επιτοκίου και μειώνεται με τη μείωση του επιτοκίου. Είναι, επομένως λογικό να υποθεθεί ότι υπάρχει θετική σχέση μεταξύ επιτοκίου και κατανάλωσης.

Τα εμπειρικά δεδομένα, όμως, δείχνουν ότι δεν υπάρχει ορισμένη σχέση μεταξύ της συνολικής κατανάλωσης και του ύψους του επιτοκίου. Συνεπώς, η επίδραση του ύψους του επιτοκίου στη συνολική κατανάλωση σε μια οικονομία δεν είναι δυνατό να προβλεφθεί, γιατί δεν είναι σαφής η σχέση επιτοκίου-κατανάλωσης, αν αυτή είναι θετική ή αρνητική.

Η δυνατότητα για δανεισμό:

Η δυνατότητα για δανεισμό ρευστών διαθεσίμων μειώνει την ανάγκη αποταμίευσης και άρα οδηγεί συνήθως σε αύξηση της κατανάλωσης για δύο λόγους:

1. Αυξάνει το διαθέσιμο προς κατανάλωση εισόδημα της τρέχουσας περιόδου και
2. Εφόσον υπάρχει δυνατότητα για δανεισμό, ο κίνδυνος προσωρινής ελλείψεως διαθέσιμου εισοδήματος μειώνεται, γιατί υπάρχει η ευχέρεια δανεισμού και επομένως μειώνεται η επιτακτικότητα της αποταμίευσης από το παρόν εισόδημα.

Οι προσδοκίες μελλοντικού εισοδήματος:

Ο χρονικός ορίζοντας των ατόμων υπερβαίνει την τρέχουσα περίοδο και ασφαλώς η συμπεριφορά τους στο παρόν εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τις προσδοκίες τους για το μέλλον. Έτσι, αν ένα άτομο προβλέπει μείωση του εισοδήματός του στις επόμενες περιόδους, θα τείνει να αυξήσει την αποταμίευση από το τρέχον εισόδημα, για να ενισχύσει την ικανότητα για δαπάνη στο μέλλον. Αντίθετα, αν προβλέπει αύξηση του μελλοντικού εισοδήματος, θα τείνει μάλλον σε αύξηση της τρέχουσας κατανάλωσης.

Οι προσδοκίες μελλοντικού επιπέδου τιμών:

Είναι ως προς το συμφέρον του ατόμου ως καταναλωτή να αγοράζει στις χαμηλότερες δυνατές τιμές. Αν το επίπεδο τιμών αναμένεται ότι θα αυξηθεί στο μέλλον, οι καταναλωτές θα τείνουν να αυξήσουν τις αγορές προϊόντων στην τρέχουσα περίοδο, ώστε να αποφύγουν την αναμενόμενη υψηλότερη δαπάνη λόγω αύξησης των τιμών. Αντίθετα αν προβλέπεται μείωση του γενικού επιπέδου των τιμών, οι καταναλωτές θα τείνουν να αναβάλουν την αγορά των προϊόντων, που η κατανάλωσή τους δεν είναι αναγκαία προς το παρόν, με την πρόθεση να τα αγοράσουν μετά την πτώση των τιμών. Επομένως, με δεδομένο το μέγεθος του εισοδήματος, το μέγεθος της κατανάλωσης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί, ανάλογα με την προβλεπόμενη μεταβολή στο γενικό επίπεδο των τιμών.

✚ **Το απόθεμα των διαρκών καταναλωτικών αγαθών που κατέχουν τα άτομα:**

Είναι φανερό ότι, όσο περισσότερα διαρκή καταναλωτικά αγαθά κατέχουν τα άτομα μιας κοινωνίας, και όσο πιο καινούργια είναι τα διαρκή αυτά καταναλωτικά αγαθά, τόσο λιγότερο θα χρειάζεται να δαπανούν τα άτομα για την απόκτησή τους. Κατά συνέπεια, η ποσότητα και η ποιότητα των διαρκών καταναλωτικών αγαθών επηρεάζει με αντίστροφο τρόπο το ύψος της συνολικής κατανάλωσης.

Όλοι οι πιο πάνω παράγοντες δεν εξαντλούν το σύνολο των προσδιοριστικών παραγόντων της κατανάλωσης. Πλήθος από άλλους ακόμα, με μικρότερη ίσως σημασία, είναι δυνατό να επηρεάζουν το μέγεθος της κατανάλωσης και κατ' επέκταση το μέγεθος της αποταμίευσης. Και αυτό συμβαίνει, γιατί η αποταμίευση έχει οριστεί ως το τμήμα εκείνο του εισοδήματος, που δεν θα καταναλωθεί. Επομένως, ό, τι επηρεάζει την κατανάλωση, έμμεσα επηρεάζει και την αποταμίευση.

1.8 ΥΠΕΡΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

Αν η κατανάλωση σημαίνει την δυνατότητα του ανθρώπου να αποκτά αγαθά για να καλύπτει τις απαραίτητες υλικές του ανάγκες, η υπερκατανάλωση σημαίνει την τάση του ανθρώπου για υπερβολική κατανάλωση αγαθών που δεν του είναι πραγματικά απαραίτητα.

Υπερκατανάλωση: Φθορά οικονομικών αγαθών όχι με σκοπό την κάλυψη βασικών αναγκών, ατομικών ή συλλογικών, αλλά την προβολή αυτού που καταναλώνει ή την κάλυψη ψυχολογικών κενών και αναγκών κοινωνικής παρουσίας. Η εξάρτηση, από την μεριά του πολίτη, της υπόστασής του και της αξίας του ως ανθρώπου από τα υλικά αγαθά και τις υπηρεσίες που είναι σε θέση να καταναλώνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

2.1 ΕΝΝΟΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Η φορολογία είναι η διαδικασία που ακολουθεί το κράτος μέσω της υποχρεωτικής χρηματικής εισφοράς των φυσικών και των νομικών προσώπων.

Οι λειτουργίες της φορολογίας είναι:

✚ Ταμειυτική λειτουργία

Ο φόρος αποτελεί το κυριότερο μέσο χρηματοδότησης του δημοσίου. Γι' αυτό ένας από τους βασικούς σκοπούς του κράτους είναι η εξασφάλιση της επάρκειας των φορολογικών εσόδων, προς κάλυψη των δημόσιων δαπανών. Στην ουσία, σκοπός του φόρου είναι η ανακατανομή των παραγωγικών πόρων της οικονομίας μεταξύ του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα και μάλιστα η αφαίρεση παραγωγικών πόρων από τον ιδιωτικό τομέα και μεταφορά στο δημόσιο τομέα για την παραγωγή δημόσιων αγαθών, προοριζόμενων την ικανοποίηση αναγκών του κοινωνικού συνόλου.

✚ Κοινωνική λειτουργία

Με το φόρο επιδιώκεται η πραγματοποίηση διαφόρων κοινωνικών σκοπών, με τον κυριότερο να είναι η μείωση της οικονομικής ανισότητας των πολιτών. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού η δημόσια οικονομία λαμβάνει τα ακόλουθα μέτρα:

1. Καθορίζουν προοδευτικό συντελεστή για το φόρο εισοδήματος, έτσι ώστε το μέγεθος του καταβαλλόμενου φόρου να είναι μεγαλύτερο για τις ιδιωτικές οικονομίες που έχουν μεγαλύτερο εισόδημα και χαμηλότερο για τις οικονομίες που έχουν μικρό εισόδημα.
2. Επιβάλλουν φόρο με προοδευτικό συντελεστή στην περιουσία των ιδιωτικών οικονομιών.
3. Απαλλάσσουν ή επιβαρύνουν με χαμηλό συντελεστή τα είδη πρώτης ανάγκης και επιβαρύνουν με υψηλό συντελεστή τα είδη πολυτελείας.
4. Απαλλάσσουν πολλές φορές τις μικρές επιχειρήσεις από τον Φ.Π.Α., έτσι ώστε να παράγουν με χαμηλότερο κόστος.

✚ Οικονομική λειτουργία

Ο φόρος χρησιμοποιείται ως μέσο άσκησης οικονομικής πολιτικής για τον επηρεασμό της οικονομικής δραστηριότητας.

2.2 ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΦΟΡΟΥ

Φόρος είναι η μονομερής, αναγκαστική παροχή που επιβάλλεται στον πολίτη από το Κράτος για την εκπλήρωση των κρατικών αναγκών του, χωρίς αυτό να υποχρεώνεται σε συγκεκριμένη αντιπαροχή, προσωπικά και για κάθε πολίτη ξεχωριστά.

Τα χαρακτηριστικά στοιχεία - γνώρισμα φόρου που απορρέουν από την πιο πάνω έννοια είναι τα εξής:

1. **Η παροχή προς το κράτος:** Η παροχή αυτή στις σύγχρονες κοινωνίες είναι πάντα χρηματική.
2. **Ο αναγκαστικός χαρακτήρας του φόρου:** Η παροχή επιβάλλεται από το κράτος κατά την ενάσκηση της εξουσίας του σύμφωνα με τα κριτήρια που προβλέπει ο σχετικός νόμος.
3. **Μονομερές μέσο:** Η αποκλειστική παροχή από τους ιδιωτικούς φορείς προς τους δημόσιους φορείς χωρίς αντίστοιχα ειδική αντιπαροχή των τελευταίων προς τους πρώτους.
4. **Η ανυπαρξία ειδικού ανταλλάγματος:** Η παροχή δεν καταβάλλεται έναντι κάποιου ειδικού ανταλλάγματος. Το κράτος παρέχει στους πολίτες υπηρεσίες που αφορούν την ολότητα και εξυπηρετούν συλλογικές ανάγκες.
5. **Η εκπλήρωση δημόσιων σκοπών:** Η παροχή (ο φόρος) αποτελεί την κυριότερη πηγή εσόδων του Δημοσίου, με την οποία αυτό ασκεί την οικονομική και κοινωνική του πολιτική, πιο συγκεκριμένα χρηματοδοτεί την υγεία, την παιδεία, την πρόνοια, την άμυνα και την ασφάλεια, ενώ αποτελεί και σημαντικό εργαλείο.

2.3 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ

Φορολογική βάση είναι το μέγεθος με βάση το οποίο υπολογίζεται το ποσό του φόρου που υποχρεούται να καταβάλλει ο φορολογούμενος.

Ως φορολογική βάση μπορεί να χρησιμοποιηθεί οποιοδήποτε γνώρισμα, οικονομικό ή μη οικονομικό, των φορολογούμενων. Ως φορολογική βάση χρησιμοποιούνται συνήθως διάφορα οικονομικά χαρακτηριστικά του φορολογούμενου και ιδιαίτερα το εισόδημα, η περιουσία και η δαπάνη, ειδικότερα μάλιστα η καταναλωτική δαπάνη.

Στη θεωρία υπάρχει σημαντική διαμάχη σχετικά με το ποιο από τα τρία αυτά στοιχεία αποτελεί την καλύτερη βάση για τον υπολογισμό των φόρων και οδηγεί σε δικαιότερη κατανομή της επιβάρυνσης που προκαλούν οι φόροι.

Η περιουσία χρησιμοποιούταν ως κύρια βάση της φορολογίας, κατά την περίοδο πριν τη βιομηχανική επανάσταση. Κατά την περίοδο αυτή η περιουσία αποτελούσε την κύρια πηγή εισοδήματος και έδειχνε επομένως το μέγεθος για τον υπολογισμό της φορολογικής υποχρέωσης των πολιτών.

Μετά από την περίοδο αυτή όμως, από τότε που αναπτύχθηκε ο δευτερογενής κ τριτογενής τομέας της οικονομίας, το εισόδημα από την εργασία πήρε την κύρια θέση στο συνολικό εισόδημα. Σήμερα πλέον γίνεται δεκτό από την πλειοψηφία των θεωρητικών της Δημόσιας Οικονομίας ότι το εισόδημα πρέπει να χρησιμοποιείται πρωταρχικά ως βάση για τον υπολογισμό της φορολογικής υποχρέωσης, γιατί αποτελεί τον κύριο δείκτη της οικονομικής ευμάρειας, και επομένως της δυνατότητας των φορολογούμενων να συμβάλλουν στη χρηματοδότηση των δημοσίων δαπανών.

Όμως πολλοί θεωρητικοί υποστηρίζουν ότι η δαπάνη και μάλιστα η καταναλωτική δαπάνη, πρέπει να χρησιμοποιείται πρωταρχικά ως βάση, για τον υπολογισμό της φορολογικής υποχρέωσης.

Τα επιχειρήματα που προβάλλονται είναι δυο:

- ✚ Η κατανομή της φορολογικής επιβάρυνσης με βάση την δαπάνη των καταναλωτών είναι δικαιότερη γιατί η καταναλωτική δαπάνη δείχνει τι αποκομίζει κάθε πολίτης από την κοινωνία, ενώ το εισόδημα δείχνει τι συνεισφέρει κάθε πολίτης στο κοινωνικό σύνολο. Θα ήταν επομένως δικαιότερο οι πολίτες να επιβαρύνονται με το κόστος των δημοσίων δαπανών, ανάλογα, με το τι αποκομίζει ο καθένας κ όχι ανάλογα με εκείνο που συνεισφέρει στην ολότητα.
- ✚ Η δαπάνη των φορολογούμενων μπορεί να υπολογιστεί με μεγαλύτερη ακρίβεια, γιατί ορισμένες κατηγορίες εισοδημάτων, λόγω τεχνικών προβλημάτων, δεν μπορούν να υποβληθούν σε φορολογία.

Αντίθετα όσοι υποστηρίζουν την άποψη ότι το εισόδημα θα πρέπει να αποτελεί την κυριότερη βάση των φόρων, ισχυρίζονται ότι το εισόδημα δείχνει το μέγεθος της αγοραστικής δύναμης που κατέχει κάθε φορολογούμενος και παριστάνει επομένως την ικανότητα καθενός να συνεισφέρει στη κάλυψη των δημοσίων δαπανών.

2.4 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ

Ο φορολογικός συντελεστής είναι η αναλογία του φόρου προς τη φορολογική βάση.

$$\text{ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ} = \frac{\text{ΦΟΡΟΣ}}{\text{ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ}}$$

Αν ο φορολογικός συντελεστής εκφράζεται ως ποσοστό στην αξία ενός αντικειμένου, τότε λέγεται συντελεστής κατ' αξία.

Αντίθετα, αν εκφράζεται κατά μονάδα φορολογικής βάσεως, τότε λέγεται συντελεστής κατά μονάδα.

Στις περισσότερες περιπτώσεις σήμερα ο συντελεστής εκφράζεται κατ' αξία και μόνο σε λίγες, κυρίως μάλιστα στην περίπτωση των δασμών, ο συντελεστής εκφράζεται κατά μονάδα.

Διακρίνουμε το μέσο φορολογικό συντελεστή και τον οριακό φορολογικό συντελεστή.

Μέσος φορολογικός συντελεστής είναι ο λόγος του ποσού του φόρου που καταβάλλεται συνολικά από μια φορολογούμενη μονάδα προς την συνολική αξία της φορολογικής βάσης.

Οριακός φορολογικός συντελεστής είναι ο πρόσθετος φόρος που πρέπει να καταβληθεί για καθεμία νέα μονάδα φορολογικής βάσης.

2.5 ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΗ ΜΟΝΑΔΑ

Το πρόσωπο του οποίου τα οικονομικά στοιχεία χρησιμοποιούνται ως βάση υπολογισμού των φόρων (π.χ. το εισόδημά του, η περιουσία του, οι καταναλωτικές του δαπάνες) και το οποίο συνήθως είναι υποχρεωμένο να καταβάλλει το φόρο στο δημόσιο λέγεται φορολογούμενη μονάδα. Φορολογούμενες μονάδες αποτελούν τόσο τα φυσικά όσο και τα νομικά πρόσωπα.

2.6 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ

Οι δημόσιοι φορείς, για να πετύχουν καλύτερα τους πολυσύνθετους στόχους τους, επιβάλλουν συνήθως περισσότερους από ένα φόρους. Αυτό είναι απαραίτητο εφόσον με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζουν αποτελεσματικότερη επιτυχία των στόχων του, κυρίως γιατί ορισμένοι φόροι είναι αποτελεσματικότεροι στη επίτευξη μερικών στόχων ενώ άλλοι φόροι περισσότερο αποτελεσματικοί στην πραγματοποίηση άλλων στόχων. Με άλλα λόγια η επιβολή της φορολογίας εμφανίζει πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, γι' αυτό πρέπει να συνδυάζονται κατάλληλα ώστε να ελαχιστοποιούν τα μειονεκτήματα και να μεγιστοποιούν τα πλεονεκτήματα. Η ταξινόμηση των φόρων γίνεται συνήθως με βάση διάφορα κριτήρια.

2.6.1 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΒΑΣΗ

Σύμφωνα με τη φορολογική βάση οι φόροι διακρίνονται σε:

- ✚ ΦΟΡΟΥΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
- ✚ ΦΟΡΟΥΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ
- ✚ ΦΟΡΟΥΣ ΔΑΠΑΝΗΣ Ή ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

2.6.1.1 ΦΟΡΟΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Φόρος εισοδήματος είναι ο φόρος που επιβάλλεται στο ετήσιο σύνολο των αποδοχών των φυσικών και νομικών προσώπων και οι οποίες προέρχονται από τις ακόλουθες πηγές:

- ✚ Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες
- ✚ Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις
- ✚ Εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις
- ✚ Εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα
- ✚ Εισόδημα από ακίνητα
- ✚ Εισόδημα από κινητές αξίες

Η επιβολή φόρου στο εισόδημα δικαιολογείται από το γεγονός ότι το εισόδημα αποτελεί προσδιοριστικό παράγοντα της οικονομικής δύναμης των φορολογουμένων, απεικονίζοντας την αγοραστική δύναμή τους. Ο φόρος αυτός, αναλόγως της νομικής φύσης της φορολογούμενης μονάδας, επί του εισοδήματος της οποίας επιβάλλεται ο φόρος, διακρίνεται σε δυο κατηγορίες :

- Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων (ΦΕΦΠ)
- Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων (ΦΕΝΠ)

2.6.1.2 ΦΟΡΟΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

Φόροι περιουσίας χαρακτηρίζονται οι φόροι που επιβάλλονται στην κατοχή ή την μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων.

Οι φόροι περιουσίας έχουν το πλεονέκτημα, ότι περιορίζουν τις εισοδηματικές ανισότητες, κυρίως μάλιστα όταν είναι προοδευτικοί, γιατί τέτοιους φόρους πληρώνουν μόνο οι κάτοχοι περιουσίας.

Οι φόροι περιουσίας όμως εμφανίζουν ένα σημαντικό πρακτικό μειονέκτημα, ότι δηλαδή δημιουργούνται μεγάλα προβλήματα στον υπολογισμό του, γιατί είναι δύσκολη η αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων των φορολογουμένων.

Οι φόροι περιουσίας επιβαρύνουν το σύνολο ή το μέρος της αξίας των περιουσιακών στοιχείων των ιδιωτικών φορέων και διακρίνονται σε:

- ✚ Φόρους επί της κατοχής περιουσίας
- ✚ Φόρους επί της μεταβίβασης της περιουσίας με ετεροβαρείς δικαιοπραξίες, όπως είναι οι φόροι κληρονομιών, δωρεών, γονικών παροχών κ.α.
- ✚ Φόρους επί της μεταβίβασης της περιουσίας με διμερείς συναλλαγές, όπως είναι οι φόροι μεταβίβασης ακινήτων κ.α.

2.6.1.3 ΦΟΡΟΙ ΔΑΠΑΝΗΣ Ή ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

Οι φόροι δαπάνης έχουν ως βάση τη δαπάνη του φορολογούμενου και κυρίως την καταναλωτική δαπάνη. Πλήττουν τη δαπάνη των νοικοκυριών για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών.

Φόροι δαπάνης είναι ποσά που πληρώνει ο αγοραστής, όταν αγοράσει το προϊόν στο οποίο επιβάλλεται ο φόρος και έτσι η τιμή του προϊόντος αυξάνεται.

Οι φόροι αυτοί επιβάλλονται συνήθως στους παραγωγούς ή τους εμπόρους των διάφορων προϊόντων, οι οποίοι όμως τους μεταβιβάζουν συνήθως στους καταναλωτές των προϊόντων. Μερικοί από αυτούς τους φόρους επιβάλλονται σε ένα μόνο στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας, ενώ άλλοι επιβάλλονται σε περισσότερα ή και σε όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας.

Οι φόροι είναι συνήθως αναλογικοί σε σχέση με την βάση τους, δηλαδή επιβάλλονται με τον ίδιο συντελεστή σε όλες τις επιχειρήσεις, ανεξάρτητα από τον κύκλο εργασιών τους. Γι' αυτό οι φόροι αυτοί επιβαρύνουν, αναλογικά με το εισόδημα, περισσότερο τις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις, επειδή οι χαμηλοί εισοδηματίες δαπανούν μεγαλύτερο ποσοστό ή και ολόκληρο το εισόδημά τους. Επομένως, οι φόροι αυτοί είναι συνήθως αντίστροφα προοδευτικοί σχετικά με το εισόδημα των φορολογουμένων.

Οι φόροι κατανάλωσης ή φόροι επί της δαπάνης διακρίνονται σε:

- ✚ Γενικούς φόρους κατανάλωσης και Ειδικούς φόρους κατανάλωσης
Οι γενικοί φόροι κατανάλωσης επιβάλλονται σε όλα (ή σχεδόν όλα) τα αγαθά, που αποτελούν αντικείμενο συναλλαγών στην αγορά (π.χ. ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας). Οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης επιβαρύνουν ορισμένα αγαθά ή κατηγορία αγαθών (π.χ. οινοπνευματώδη, καπνός κ.α.).
- ✚ Φόρους κατ' αξία και Φόρους ανά μονάδα προϊόντος
Φόρους κατ' αξία που υπολογίζονται σε ορισμένο ποσοστό επί της τιμής πώλησης του προϊόντος (π.χ. ΦΠΑ 23% επί της τιμής του αγαθού).
Φόρους ανά μονάδα προϊόντος που υπολογίζονται σε ορισμένο ποσό ανά μονάδα προϊόντος (2 ευρώ ανά πακέτο τσιγάρων).
- ✚ Εξωτερικοί φόροι κατανάλωσης και Εσωτερικοί φόροι κατανάλωσης
Οι εξωτερικοί φόροι κατανάλωσης ή δασμοί επιβαρύνουν τα εισαγόμενα προϊόντα.
Οι εσωτερικοί φόροι κατανάλωσης επιβαρύνουν τα εγχώρια παραγόμενα και καταναλισκόμενα προϊόντα.

2.6.2 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΦΟΡΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗ ΦΥΣΗ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ

Με βάση το φορολογικό συντελεστή οι φόροι διακρίνονται σε:

- ✚ Αναλογικούς
- ✚ Προοδευτικούς
- ✚ Αντίστροφα προοδευτικούς και
- ✚ Πάγιους

2.6.2.1 ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΙ ΦΟΡΟΙ

Αναλογικοί είναι οι φόροι των οποίων ο φορολογικός συντελεστής παραμένει σταθερός, ως ποσοστό, ανεξάρτητα από το ύψος της φορολογικής βάσης.

Η φορολογούσα αρχή δηλαδή αφαιρεί το ίδιο ποσοστό του εισοδήματος, της περιουσίας ή της καταναλωτικής δαπάνης από όλους τους φορολογουμένους.

Παράδειγμα αναλογικού φόρου στην Ελλάδα αποτελεί ο φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων που επιβάλλεται με ενιαίο συντελεστή, ανεξάρτητα από το ύψος του φορολογητέου εισοδήματος του νομικού προσώπου. Άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα αναλογικού φόρου αποτελεί ο ΦΠΑ.

2.6.2.2 ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΙ ΦΟΡΟΙ

Προοδευτικοί είναι οι φόροι των οποίων ο φορολογικός συντελεστής αυξάνεται στο μέτρο που αυξάνεται και η φορολογική βάση.

Η φορολογούσα αρχή δηλαδή αφαιρεί με το φόρο μεγαλύτερο ποσοστό του εισοδήματος, της περιουσίας ή της καταναλωτικής δαπάνης από τα πλουσιότερα άτομα και μικρότερο ποσοστό από τα φτωχότερα.

Παράδειγμα προοδευτικού φόρου είναι ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων γιατί ο συντελεστής του αυξάνεται όσο αυξάνεται το ύψος του εισοδήματος του φορολογούμενου φυσικού προσώπου. Επίσης προοδευτικός φόρος είναι ο φόρος κληρονομιών γιατί και εδώ αυξάνεται ο συντελεστής όσο αυξάνεται η αξία της κληρονομικής μερίδας του κληρονόμου.

2.6.2.3 ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΑ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΟΙ ΦΟΡΟΙ

Αντίστροφα προοδευτικοί είναι οι φόροι των οποίων ο φορολογικός συντελεστής μειώνεται όταν η φορολογική βάση αυξάνεται.

Η φορολογούσα αρχή δηλαδή αφαιρεί με το φόρο μεγαλύτερο ποσοστό από το εισόδημα, την περιουσία ή την καταναλωτική δαπάνη των φτωχότερων νοικοκυριών και μικρότερο ποσοστό από το εισόδημα των πλουσιότερων.

Τέτοιοι φόροι δεν είναι συνηθισμένοι, ένας φόρος δαπάνης μπορεί να γίνει αντίστροφα προοδευτικός.

2.6.2.4 ΠΑΓΙΟΙ ΦΟΡΟΙ

Πάγιοι είναι οι φόροι οι οποίοι εκφράζονται από το νόμο με σταθερό (σε ευρώ) ποσό ανεξάρτητα δηλαδή από το μέγεθος της φορολογητέας ύλης.

Παράδειγμα πάγιου φόρου είναι τα τέλη χαρτοσήμου για τα γενικής φύσεως έγγραφα.

2.6.3 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΦΟΡΩΝ ΣΕ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΑΠΡΟΣΩΠΟΥΣ

Ένα άλλο κριτήριο ταξινομεί τους φόρους σε προσωπικούς κι απρόσωπους.

Στους προσωπικούς φόρους, η φορολογούσα αρχή έρχεται σε άμεση επαφή με το φορολογούμενο, με την έννοια ότι λαμβάνονται υπόψη το μέγεθος του εισοδήματος ή της περιουσίας, οι προσωπικές συνθήκες, η οικογενειακή κατάσταση, ο τρόπος κτήσης του εισοδήματος και άλλα στοιχεία του φορολογούμενου.

Στην κατηγορία αυτή υπάγονται ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων (ΦΕΦΠ), ο φόρος κληρονομιών κ.α..

Αντίθετα, οι απρόσωποι φόροι επιβάλλονται όχι επί προσώπων, αλλά επί συναλλαγών με βάση ορισμένα αντικειμενικά κριτήρια χωρίς να λαμβάνουν υπόψη το ύψος του εισοδήματος ή τις προσωπικές και λοιπές συνθήκες του φορολογουμένου.

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν κατά κύριο λόγο οι φόροι κατανάλωσης, που χρησιμοποιούν ως αντικειμενικό κριτήριο το ύψος της δαπάνης που διενεργεί το νοικοκυριό για την αγορά ενός συγκεκριμένου αγαθού, χωρίς να διερευνούν την εισοδηματική του κατάσταση ή τις ανάγκες του.

2.6.4 ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΦΟΡΩΝ ΣΕ ΑΜΕΣΟΥΣ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΟΥΣ

Μια σοβαρή διάκριση των φόρων είναι σε άμεσους κ έμμεσους. Ένα κριτήριο για την ταξινόμηση των φόρων σε άμεσους κ έμμεσους είναι η δυνατότητα των φορολογουμένων να μεταθέτουν σε άλλους φορολογούμενους το ποσό του φόρου που είναι υποχρεωμένοι να καταβάλλουν στο κράτος.

2.6.4.1 ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ

Άμεσοι φόροι χαρακτηρίζονται οι φόροι που επιβάλλονται απευθείας στους φορολογούμενους και δεν μπορούν να τους μεταθέσουν σε άλλους.

Τέτοιοι φόροι είναι:

- Φόρος εισοδήματος (Φυσικών και νομικών προσώπων)
- Φόροι περιουσίας (Ακίνητη περιουσία, κληρονομίες, δωρεές, γονικές παροχές)
- Φόροι κεφαλαίου (Καταθέσεις, ομόλογα)

2.6.4.2 ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ

Έμμεσοι φόροι χαρακτηρίζονται οι φόροι που μπορούν να μεταβιβάζονται σε άλλους φορολογούμενους με τους οποίους συναλλάσσονται. Οι έμμεσοι φόροι επιβαρύνουν τους καταναλωτές των διάφορων προϊόντων έμμεσα, δηλαδή δεν επιβάλλονται στους καταναλωτές αλλά στις επιχειρήσεις που παράγουν τα διάφορα προϊόντα. Οι επιχειρήσεις αποδίδουν το φόρο στο Δημόσιο και κατόπιν, με αύξηση των τιμών των προϊόντων τους, μεταβιβάζουν το φόρο στους καταναλωτές.

Τέτοιοι φόροι είναι:

- ✚ Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ)
- ✚ Δασμοί
- ✚ Ειδικοί φόροι κατανάλωσης

ΦΟΡΟΣ ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ

Ο **Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ)** είναι ο σπουδαιότερος έμμεσος φόρος στη χώρα μας. Ο ΦΠΑ εισήχθη και εφαρμόστηκε στην Ελλάδα την 01/01/1987 με τον Ν.1642/1986, ενώ παράλληλα καταργήθηκαν και/ή ενοποιήθηκαν πολλοί έμμεσοι φόροι. Η ανάπτυξη των οικονομικών σχέσεων της χώρας μας με τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επέβαλαν την ανάγκη εκσυγχρονισμού και προσαρμογής του όλου φορολογικού μας συστήματος, με εκείνα τα συστήματα φορολογίας που ισχύουν στα λοιπά κράτη μέλη της ένωσης. Η εισαγωγή του ΦΠΑ ήταν αναγκαία, γιατί το προηγούμενο σύστημα ήταν πολύπλοκο και διάτρητο, αλλά παράλληλα ήταν μια υποχρέωση της Ελλάδας να εναρμονιστεί με το κοινό ευρωπαϊκό σύστημα των έμμεσων φόρων.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΦΠΑ

Ο ΦΠΑ είναι φόρος κατανάλωσης: Ο ΦΠΑ κατατάσσεται στους έμμεσους φόρους και ειδικότερα στους φόρους κατανάλωσης. Είναι γενικός φόρος κατανάλωσης, ο οποίος πλήττει τη φορολογητέα ύλη σε όλα τα στάδια αυτής, από την παραγωγή μέχρι την κατανάλωση των αγαθών. Αλλά μόνο το τμήμα της προστιθέμενης αξίας σε κάθε στάδιο. Έτσι αποφεύγεται η διπλή ή πολλαπλή φορολόγηση.

Ο ΦΠΑ είναι φόρος αναλογικός: Ο ΦΠΑ είναι φόρος αναλογικός και όχι προοδευτικός. Δηλαδή το ποσοστό του φόρου είναι σταθερό(πάγιο) όσο και αν αυξάνει η φορολογητέα αξία. Ο ΦΠΑ υπολογίζεται επί της αξίας των αγαθών και υπηρεσιών και έτσι επιτρέπει να διαβαθμίζεται ο φόρος ανάλογα με το είδος των αγαθών ή υπηρεσιών.

Ο ΦΠΑ είναι καθολικός: Ο ΦΠΑ είναι φόρος καθολικός υπό την έννοια ότι πλήττει όλα τα αγαθά και υπηρεσίες εκτός από εκείνα που απαλλάσσονται του φόρου κατά ρητή διάταξη του νόμου. Η καθολικότητα του φόρου αναφέρεται στην επιβολή του φόρου σε όλα τα αγαθά και σε όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας μέχρι και το τελευταίο και ότι καλύπτει όλη την έκταση της χώρας (εκτός από την περιοχή του Άγιου Όρους). Έτσι ο ΦΠΑ εκπληρώνει την κοινωνικοοικονομική και δημοσιονομική του αποστολή χωρίς να δημιουργεί ανισότητες και αδικίες.

Ο ΦΠΑ είναι φόρος δίκαιος: Είναι φόρος δίκαιος, διότι εξασφαλίζει φορολογική ισότητα στο επίπεδο του τελευταίου καταναλωτή: δηλαδή, σε ίση τιμή ίσος φόρος. Έτσι δύο αγαθά που πωλούνταν λιανικώς στη ίδια τιμή βαρύνονται με αυτό το ποσό φόρου.

Ο ΦΠΑ είναι φόρος ουδέτερος: Η ουδετερότητα του φόρου εξασφαλίζει ίσους όρους συναγωνιστικότητας και έτσι δεν διαταράσσει τους όρους ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων. Υπό την έννοια αυτή ο ΦΠΑ αποτελεί κίνητρο οικονομικής ανάπτυξης. Η ουδετερότητα του φόρου ευνοεί το διεθνή ανταγωνισμό και κατά συνέπεια και τις εξαγωγές.

Ο ΦΠΑ είναι φόρος πραγματικός: Ο ΦΠΑ είναι φόρος πραγματικός και όχι προσωπικός, διότι επιβάλλεται επί των συναλλαγών αντικειμενικώς, χωρίς ο νόμος να ενδιαφέρεται ή να λαμβάνει υπόψη την οικονομική ή προσωπική κατάσταση του φορολογούμενου.

Ο ΦΠΑ πλήττει τα έσοδα και όχι το κέρδος: Ο ΦΠΑ πλήττει τον κύκλο εργασιών, δηλαδή τα ακαθάριστα έσοδα της επιχείρησης και όχι το κέρδος και επιβάλλεται άσχετα προς τυχόν υπάρχουσα ζημία.

Ο ΦΠΑ δεν είναι παρακρατούμενος: Ο ΦΠΑ επιρρίπτεται μεν, κατά νόμο, σε βάρος του αντισυμβαλλόμενου, δεν είναι όμως φόρος παρακρατούμενος και δεν εφαρμόζονται ως εκ

τούτου οι συνέπειες περί μη παρακρατήσεως του φόρου, οι οποίες είναι βαρύτερες για τους παρακρατούμενους φόρους. Έτσι νομικώς υπόχρεος έναντι του Δημοσίου για την καταβολή του φόρου τυγχάνει πάντοτε η επιχείρηση η οποία καταβάλλουσα το φόρο εκπληρώνει δική της υποχρέωση και όχι υποχρέωση τρίτου.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ - ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ **ΠΡΟΣΤΙΘΕΜΕΝΗΣ ΑΞΙΑΣ(Φ.Π.Α.)**

Ο Φ.Π.Α. παρουσιάζει ορισμένα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Τα κυριότερα επιχειρήματα που προβάλλονται συνήθως υπέρ του φόρου αυτού, είναι τα επόμενα:

- ✚ Καταρχήν, ο Φ.Π.Α. είναι ουδέτερος φόρος, καθώς δε συγκεντρώνει τη φορολογική επιβάρυνση σε ένα μόνο στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας αλλά την κατανέμει σε όλα τα στάδια, γιατί πλήττει την προστιθέμενη αξία και όχι την συνολική αξία.
- ✚ Ο Φ.Π.Α. οδηγεί στη βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών. Υποστηρίζεται ότι ο Φ.Π.Α. επιτρέπει την πλήρη απαλλαγή των εξαγωγών(εξαγόμενων προϊόντων) ενώ επιβαρύνει τα εισαγόμενα και τα εγχώρια παραγόμενα προϊόντα. Επομένως, η υιοθέτηση του ΦΠΑ θα βελτιώσει το ισοζύγιο πληρωμών, όσο από την πλευρά των εξαγωγών όσο και από την πλευρά των εισαγωγών, αφού οι εξαγωγές γίνονται φθηνότερες κι οι εισαγωγές ακριβότερες.
- ✚ Απαλλάσσει τα κεφαλαιουχικά αγαθά από κάθε φορολογική επιβάρυνση και αυτό οπωσδήποτε οδηγεί σε αύξηση των επενδύσεων που είναι απαραίτητες για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας.
- ✚ Τέλος υποστηρίζεται ότι ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος φοροδιαφυγής, γιατί ο φόρος που πληρώνει το κάθε στάδιο εκπίπτει από την ακαθάριστη φορολογική υποχρέωση του επόμενου σταδίου.

Ο Φ.Π.Α., όπως άλλωστε και κάθε φόρος, παρουσιάζει ορισμένα μειονεκτήματα. Τα σπουδαιότερα επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται συνήθως εναντίον του φόρου προστιθέμενης αξίας είναι τα επόμενα:

- ✚ Ο Φ.Π.Α. είναι πολυπλοκότερος σε σχέση με άλλους φόρους. Αυτό οφείλεται τόσο στην ευρύτητα της βάσης πάνω στην οποία επιβάλλεται, όσο και στην ίδια τη φύση του αφού πολλές φορές υπάρχουν δυσκολίες τόσο στην κατανόηση της έννοιας της προστιθέμενης αξίας, όσο και στον υπολογισμό της.
- ✚ Ο Φ.Π.Α. αντιμετωπίζει επίσης σημαντικά προβλήματα, όταν ορισμένες επιχειρήσεις εξαιρούνται από το φόρο. Τέτοιες εξαιρέσεις επιβάλλονται πολλές φορές, είτε για λόγους οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, είτε και για τον περιορισμό των φορολογούμενων επιχειρήσεων, ώστε να απλοποιείται η διαδικασία βεβαίωσης και είσπραξης του φόρου.
- ✚ Τέλος, η επιβολή του Φ.Π.Α. αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα σχετικά με ορισμένες επιχειρήσεις ή και ολόκληρους κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας. Έτσι, ιδιαίτερα προβλήματα αντιμετωπίζει η εφαρμογή του Φ.Π.Α. στις μικρές επιχειρήσεις λόγω της ανεπαρκούς λογιστικής οργάνωσης τους αλλά και του μικρού κύκλου εργασιών, με αποτέλεσμα πολλές φορές τα έσοδα να μην καλύπτουν ούτε και το δημοσιονομικό κόστος του φόρου.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΦΠΑ

Οι συντελεστές του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) εκφράζουν το ποσοστό επί τοις εκατό (%) με το οποίο θα πολλαπλασιαστεί η φορολογητέα αξία προκειμένου να υπολογιστεί το ποσό του φόρου.

Ανάλογα με τα αγαθά και τις υπηρεσίες και την γεωγραφική περιοχή που αναφερόμαστε έχουμε και τους αντίστοιχους φορολογικούς συντελεστές για την επιβολή του φόρου κατανάλωσης στο κράτος. Οι συντελεστές Φ.Π.Α. αγαθών και υπηρεσιών έχουν υποστεί αρκετές αλλαγές σε τακτά χρονικά διαστήματα. Οι αλλαγές αυτές φαίνονται συνοπτικά στους πίνακες που ακολουθούν:

ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ Φ.Π.Α. ΑΠΟ ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΘΕΣΠΙΣΕΩΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΥ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ Α

ΠΕΡΙΟΔΟΣ		ΛΟΙΠΗ ΕΛΛΑΔΑ			
ΑΠΟ	ΕΩΣ	ΥΨΗΛΟΣ	ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ	ΧΑΜΗΛΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΣ
01/01/1987	31/12/1987	36%	18%	6%	3%
01/01/1988	27/04/1990	36%	16%	6%	3%
28/04/1990	07/08/1992	36%	18%	8%	4%
08/08/1992	31/03/2005		18%	8%	4%
01/04/2005	14/03/2010		19%	9%	4,5%
15/03/2010	30/06/2010		21%	10%	5%
01/07/2010	31/12/2010		23%	11%	5,5%
01/01/2011			23%	13%	6,5%

ΠΙΝΑΚΑΣ Β

ΠΕΡΙΟΔΟΣ		ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ			
ΑΠΟ	ΕΩΣ	ΥΨΗΛΟΣ	ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ	ΧΑΜΗΛΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΣ
01/01/1987	31/12/1987	31%	13%	4%	2%
01/01/1988	27/04/1990	31%	11%	4%	2%
28/04/1990	07/08/1992	25%	13%	6%	3%
08/08/1992	31/03/2005		13%	6%	3%
01/04/2005	14/03/2010		13%	6%	3%
15/03/2010	30/06/2010		15%	7%	4%
01/07/2010	31/12/2010		16%	8%	4%
01/01/2011			16%	9%	5%

Οι συντελεστές που ισχύουν από 01/01/2011 έως και σήμερα είναι:

- Ο κανονικός συντελεστής Φ.Π.Α. (για αγαθά πολυτελείας) έχει διαμορφωθεί στο 23% επί της καθαρής αξίας των αγαθών.
- Ο χαμηλός συντελεστής Φ.Π.Α. (για αγαθά πρώτης ανάγκης και υπηρεσίες) έχει διαμορφωθεί στο 13% επί της καθαρής αξίας των αγαθών και υπηρεσιών.
- Ο μειωμένος συντελεστής Φ.Π.Α. έχει διαμορφωθεί στο 6,5% για συγκεκριμένα αγαθά και υπηρεσίες.
- Στην περιοχή των νησιών των νομών Δωδεκανήσου, Σάμου, Χίου, Λέσβου, Κυκλάδων, καθώς και στα νησιά Βόρειες Σποράδες, Σκύρο, Σαμοθράκη και Θάσο, εφαρμόζονται οι συντελεστές Φ.Π.Α. μειωμένοι κατά 30% έναντι των συντελεστών που ισχύουν που ισχύουν στη λοιπή Ελλάδα. Οι συντελεστές Φ.Π.Α. έχουν διαμορφωθεί ως εξής:
Υψηλός συντελεστής: 16%
Χαμηλός συντελεστής: 9%
Μειωμένος συντελεστής: 5%

ΔΑΣΜΟΙ

Δασμός: Είναι ειδικός κρατικός φόρος, έμμεσος, που επιβάλλεται στα διάφορα εμπορεύματα κατά την εισαγωγή ή εξαγωγή τους.

Συνεπώς ο δασμός διακρίνεται σε εισαγωγικό δασμό και σε εξαγωγικό δασμό.

Ο εισαγωγικός δασμός επιβάλλεται από μία χώρα στα εμπορεύματα που εισάγονται από άλλη χώρα ή συνασπισμό χωρών (όπως π.χ. Ε.Ε.).

Αντίθετα, ο εξαγωγικός δασμός επιβάλλεται από μια χώρα στα εξαγόμενα προϊόντα της, είτε προς άλλη ή άλλες χώρες, είτε σε συνασπισμένες χώρες.

Η βεβαίωση των δασμών γίνεται κατά τον εκτελωνισμό των εμπορευμάτων στις επίσημες εισόδους - εξόδους της χώρας, όπου εδρεύουν τελωνειακές αρχές. Για πρακτικούς λόγους δασμοί δεν επιβάλλονται σε όλα ανεξαιρέτως τα εμπορεύματα, ή ακόμα και υπηρεσίες, αλλά μόνο σε εκείνα που φέρονται ταξινομημένα ή μπορούν να μετρηθούν και να αποτιμηθούν.

ΣΚΟΠΟΣ ΔΑΣΜΩΝ

Ο σκοπός της επιβολής των δασμών είναι τριπλός:

1. Επιφέρουν έσοδα στο κράτος
2. Προστατεύουν την εγχώρια παραγωγή
3. Επιφέρουν μείωση στην κατανάλωση του δασμολογημένου αγαθού και μπορεί να αποβλέπει ακόμα και σε βελτίωση του ισοζυγίου εξωτερικών πληρωμών

ΕΙΔΙΚΟΙ ΦΟΡΟΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ

Οι Ειδικοί Φόροι Κατανάλωσης (Ε.Φ.Κ) εντάσσονται στους έμμεσους φόρους. Επιβάλλονται σε επιλεγμένα προϊόντα, σε αντίθεση με το Φ.Π.Α. που επιβάλλεται σε όλα σχεδόν τα προϊόντα και υπηρεσίες. Οι έμμεσοι αυτοί φόροι προβλέπονται από τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εναρμονίστηκαν σε κοινοτικό επίπεδο από 1.1.1993 με την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και την κατάργηση των ενδοκοινοτικών συνόρων.

Με Ε.Φ.Κ. επιβαρύνονται:

- Τα ενεργειακά προϊόντα και η ηλεκτρική ενέργεια,
- τα βιομηχανοποιημένα καπνά,
- η αιθυλική αλκοόλη και
- τα αλκοολούχα ποτά σε όλα τα Κράτη-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επιβάλλονται τόσο στα προϊόντα που παράγονται στο εσωτερικό της χώρας όσο και σε αυτά που προέρχονται από άλλα Κράτη-Μέλη της Ε.Ε. ή εισάγονται από Τρίτες Χώρες.

Το κύριο χαρακτηριστικό αυτού του φόρου είναι ότι καταβάλλεται όταν τα εμπορεύματα **τίθενται στην κατανάλωση**. Στις περισσότερες των περιπτώσεων, με τον Ε.Φ.Κ. βεβαιώνεται και εισπράττεται κατά την ίδια χρονική στιγμή ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) καθώς και κάθε άλλη σχετική επιβάρυνση.

2.6.4.3 ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ-ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΑΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΩΝ ΦΟΡΩΝ

ΑΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ

Τα πλεονεκτήματα των άμεσων φόρων σε σχέση με τους έμμεσους φόρους εντοπίζονται κυρίως στα εξής σημεία:

- ✚ Παρουσιάζουν πιο σταθερή ταμειυτική απόδοση για το κράτος γιατί συνδέονται με το Εθνικό εισόδημα και την εξέλιξή του.
- ✚ Επιτυγχάνεται αναδιανομή του Εθνικού Εισοδήματος προς όφελος των ασθενέστερων οικονομικά τάξεων, με παράλληλη μείωση των έμμεσων φόρων.
- ✚ Είναι κοινωνικά δίκαιοι γιατί επιβαρύνουν τις υψηλότερες εισοδηματικές τάξεις.
- ✚ Είναι δικαιότεροι γιατί σε αυτούς εφαρμόζεται η προοδευτική φορολογία και έτσι ο κάθε φορολογούμενος φορολογείται ανάλογα με την φοροδοτική του ικανότητα.
- ✚ Απαιτούν λιγότερα έξοδα είσπραξης για το κράτος, άρα μεγαλύτερη απόδοση.

Τα μειονεκτήματα των άμεσων φόρων σε σχέση με τους έμμεσους φόρους εντοπίζονται κυρίως στα εξής σημεία:

- ✚ Παρουσιάζουν μεγαλύτερες δυνατότητες διαφυγής από τους έμμεσους.
- ✚ Διευκολύνουν την άσκηση φορολογικής πολιτικής(φορολογικές απαλλαγές κ.α.) και δεν καλλιεργούν την φορολογική συνείδηση των πολιτών.
- ✚ Παρουσιάζουν αδυναμίες στην είσπραξή τους.

ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ

Οι έμμεσοι φόροι πλεονεκτούν των άμεσων φόρων κυρίως στα εξής σημεία:

- ✚ Παρουσιάζουν μεγαλύτερες δυνατότητες είσπραξης, συγκριτικά με τους άμεσους φόρους.
- ✚ Δεν γίνονται εύκολα αντιληπτοί από τους φορολογούμενους, δεν υπάρχουν δυνατότητες μεγάλης έκτασης φοροδιαφυγής και μειώνονται οι αντιδράσεις των φορολογούμενων.
- ✚ Επιβάλλονται γενικά σε όλους,, ημεδαπούς ή αλλοδαπούς, αφού μειώνουν ουσιαστικά το εισόδημα μέσα από την κατανάλωσή του.

Οι έμμεσοι φόροι μειονεκτούν των άμεσων φόρων κυρίως στα εξής σημεία:

- ✚ Θεωρούνται άδικοι φόροι γιατί δεν λαμβάνεται υπόψη η φοροδοτική ικανότητα του κάθε φορολογούμενου χωριστά.
- ✚ Δεν αποτελούν σταθερή πηγή εσόδων για τον προϋπολογισμό του κράτους γιατί συνδέονται με την κατανάλωση η οποία παρουσιάζει διακυμάνσεις.
- ✚ Υποβοηθούν το λαθρεμπόριο και παρουσιάζουν μεγάλα έξοδα βεβαιώσεως.

2.7 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΒΑΡΟΣ

Η απόσπαση πόρων από τον ιδιωτικό τομέα μειώνει την παραγωγική του δραστηριότητα και αυξάνει τη δραστηριότητα του κράτους. Η μείωση της δραστηριότητας του ιδιωτικού τομέα από το δημόσιο καλείται άμεσο βάρος των δημοσίων δραστηριοτήτων. Βέβαια, θεωρητικά τις περισσότερες φορές αυτό το βάρος υπερκαλύπτεται από την προσφορά δημοσίων αγαθών. Η έννοια του βάρους επομένως, αναφέρεται μόνο στην επίπτωση της χρήσης παραγωγικών πόρων από το δημόσιο στην παραγωγή των ιδιωτών. Συνήθως όμως το βάρος αναφέρεται σε σχέση με τους φόρους ή τις άλλες πηγές εσόδων του κράτους.

Πολλοί θεωρητικοί υποστηρίζουν ότι οι φόροι αποτελούν μονομερείς και υποχρεωτικές παροχές των ιδιωτικών φορέων στο κράτος χωρίς άμεση αντιπαροχή από αυτό και ανάλογη με το ύψος της παροχής του κάθε υπόχρεου. Αυτή η μονομέρεια προκαλεί ένα βάρος στους ιδιωτικούς φορείς, το λεγόμενο φορολογικό βάρος στους ιδιώτες που θα μπορούσε να οριστεί εκ πρώτης ως «το κόστος της δωρεάν παροχής δημοσίων αγαθών και της χρηματοδότησης των άλλων δραστηριοτήτων των δημοσίων φορέων».

Ένας τρίτος εναλλακτικός ορισμός του φορολογικού βάρους, είναι «το σύνολο των συνολικών φορολογικών εσόδων του κράτους σε σχέση με το ΑΕΠ του, δηλαδή ο λόγος των φόρων προς το ΑΕΠ».

Ένα σημαντικό θέμα που απασχολεί την οικονομία είναι η εξεύρεση ενός τρόπου δίκαιης κατανομής του φορολογικού βάρους μεταξύ των πολιτών. Δίκαιη κατανομή του φορολογικού βάρους υφίσταται όταν οι φόροι που συνθέτουν ένα φορολογικό σύστημα, εγγυώνται μια κοινωνικά επιθυμητή διανομή του εισοδήματος και δεν προκαλούν υπερβάλλον βάρος στους πολίτες. Άλλοι θεωρητικοί υποστηρίζουν ότι δίκαιος είναι ο φόρος που επιβάλλει ίσες υποχρεώσεις στους φορολογουμένους που έχουν ίδια φοροδοτική ικανότητα.

2.7.1 ΑΡΧΕΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΒΑΡΟΥΣ

Υπάρχουν ορισμένες γενικές αρχές που μπορούν να χρησιμεύσουν σαν οδηγοί στον καθορισμό φορολογικών συντελεστών και γενικά στη κατανομή του φορολογικού βάρους. Δύο γενικότερα παραδεκτές τέτοιες αρχές είναι:

- **Η Αρχή του Οφέλους ή Ανταλλάγματος και**
- **Η Αρχή της Ικανότητας Πληρωμής του Φόρου**

Η Αρχή του Οφέλους: Σύμφωνα με τη αρχή αυτή το φορολογικό βάρος κάθε πολίτη θα πρέπει να καθορίζεται με βάση το όφελος που αποκομίζει από το δημόσιο. Η αρχή αυτή ικανοποιεί τη γενικότερη παραδοχή ότι τα άτομα που βρίσκονται κάτω από τις ίδιες συνθήκες από πλευράς φορολογίας (εισόδημα, δαπάνες, χρήση δημοσίων αγαθών) θα πρέπει να έχουν την ίδια φορολογική μεταχείριση. Οι οικονομικά «ίσοι» δηλαδή πρέπει να έχουν την ίδια μεταχείριση.

Η Αρχή της Ικανότητας Πληρωμής του Φόρου: Η αρχή αυτή τονίζει τη σημασία των φόρων ως μέσου αναδιανομής του εισοδήματος κατά τρόπο κοινωνικά επιθυμητό. Βασικά η αρχή αυτή της φορολογίας στοχεύει στο να επιτευχθεί καλύτερη διανομή του εισοδήματος υποχρεώνοντας τους πλούσιους να συνεισφέρουν περισσότερα και τους φτωχούς λιγότερα για τη χρηματοδότηση των δαπανών λειτουργίας του κρατικού μηχανισμού.

2.8 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΦΟΡΩΝ

Ακόμη και στο πλαίσιο ενός προοδευτικού, δίκαια διαρθρωμένου φορολογικού συστήματος, θα υπάρχουν πάντοτε άτομα που θα επιδιώκουν, νόμιμα ή παράνομα, τη μείωση ή εξάλειψη της φορολογικής τους επιβάρυνσης. Τα περισσότερα άτομα δεν έχουν επίγνωση των απώτερων σκοπών που εξυπηρετούν οι φόροι, ή πιστεύουν ότι δεν είναι χρηστή η διαχείριση των εσόδων από το κράτος, με αποτέλεσμα να θεωρούν το φόρο ως μια μονομερή, αναγκαστική παροχή. Προσπαθούν έτσι να εκμεταλλευτούν τα κενά (ή τα «παράθυρα») του νόμου, ή ακόμη και να παραβιάσουν το νόμο, προκειμένου να μειώσουν ή να μηδενίσουν τη φορολογική τους επιβάρυνση.

Η τάση για νόμιμη ή παράνομη αποφυγή του φορολογικού βάρους αποτελεί μια μορφή αντίδρασης των φορολογουμένων, η οποία στερεί κατά τρόπο άμεσο, έσοδα από το Δημόσιο. Υπάρχει, όμως, και μια μορφή αντίδρασης που δεν επηρεάζει τα δημόσια έσοδα. Πρόκειται για τη μετάθεση (μετακύλιση) του φορολογικού βάρους από τον ένα φορολογούμενο στον άλλο. Στο βαθμό που δεν υπάρχει πρόθεση απόκρυψης της φορολογητέας ύλης, η καταβολή του φόρου στο Δημόσιο είναι ανεξάρτητη από τη διαδικασία της μετάθεσης, οπότε τα έσοδα του κράτους δεν μειώνονται.

Εκτός από την τάση για νόμιμη ή παράνομη αποφυγή του φορολογικού βάρους που αποτελεί μια μορφή αντίδρασης των φορολογουμένων, η οποία στερεί κατά τρόπο άμεσο έσοδα από το δημόσιο, υπάρχει και άλλη μορφή αντίδρασης. Υπάρχει ακόμη το ενδεχόμενο να αντιδράσουν τα άτομα κατά τρόπο που να μεταβάλλει έμμεσα τα φορολογικά έσοδα. Αυτό συμβαίνει στην περίπτωση που οι φόροι επηρεάζουν τα κίνητρα οικονομικής δράσης όπως την προσφορά εργασίας, την αποταμίευση και τις επενδύσεις.

2.8.1 ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ ΣΤΗΝ ΕΠΙΒΟΛΗ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ

Επειδή οι φόροι αποτελούν μονομερείς παροχές των ιδιωτικών φορέων στους δημόσιους φορείς και δεν συνδυάζονται με αντίστοιχη ειδική αντιπαροχή των τελευταίων, η επιβολή τους προκαλεί αντιδράσεις από την πλευρά των φορολογούμενων, οι οποίες έχουν σκοπό να περιορίσουν την φορολογική υποχρέωσή τους. Οι αντιδράσεις αυτές ασκούν διάφορες επιδράσεις, τόσο οικονομικές όσο και κοινωνικές, γιατί οδηγούν σε κατανομή της φορολογικής επιβάρυνσης διαφορετική από εκείνη που προβλέπεται από την φορολογική νομοθεσία. Οι κυριότερες από τις αντιδράσεις αυτές είναι:

- Φοροδιαφυγή
- Φοροαποφυγή
- Φοροαπαλλαγή
- Μετακύλιση φόρων

2.8.1.1 ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗ

Φοροδιαφυγή είναι κάθε παράνομη πράξη ή παράληψη του φορολογούμενου, με την οποία επιδιώκεται μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης ή αποφυγή καταβολής του φόρου.

Η φοροδιαφυγή, συνεπώς, ταυτίζεται με την καταστρατήγηση των διατάξεων των ισχυόντων φορολογικών νόμων.

Η φοροδιαφυγή μπορεί να εμφανιστεί με πολλούς τρόπους και τεχνάσματα όπως:

- Αποκρύπτοντας εισοδήματα από διάφορες πηγές με σκοπό την πληρωμή χαμηλότερου φόρου.
- Εμφανίζοντας υπερβολικές ή πλαστές δαπάνες ώστε να επωφεληθεί από εκπτώσεις φόρου .
- Παράλειψη υποβολής φορολογικής δήλωσης.
- Υποβολή εικονικών φορολογικών παραστατικών.

Η φοροδιαφυγή αντιδιαστέλλεται συνήθως από την φοροκλοπή, η οποία αναφέρεται στη μη απόδοση στο Δημόσιο, φόρων που έχουν ήδη παρακρατηθεί και έπρεπε να αποδοθούν, όπως για παράδειγμα Φ.Π.Α., Φ.Μ.Υ., Ελευθέρων Επαγγελματιών κ.α..

Το μέγεθος της φοροδιαφυγής εξαρτάται από υποκειμενικούς και αντικειμενικούς παράγοντες.

Υποκειμενικοί παράγοντες:

- ✚ Το μορφωτικό και πολιτιστικό επίπεδο των φορολογουμένων.
Για παράδειγμα το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο δε επιτρέπει στους φορολογουμένους να συνειδητοποιήσουν το γεγονός ότι τα φορολογικά έσοδα διατίθενται για την παραγωγή δημόσιων αγαθών.
- ✚ Το μορφωτικό επίπεδο και το επίπεδο φορολογικής ηθικής των φοροτεχνικών οργάνων.
Το μορφωμένο και αδιάφθορο δυναμικό των Φοροτεχνικών Υπηρεσιών είναι σε θέση να διαμορφώσει το φορολογικό σύστημα, έτσι ώστε να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος φοροδιαφυγής, να οργανώνει ορθολογικά τις Υπηρεσίες, να εφαρμόζει σωστά τους φορολογικούς νόμους και να αποφεύγει τις παράνομες συναλλαγές με τους φορολογουμένους.

Αντικειμενικοί παράγοντες:

- ✚ Η μέση φορολογική επιβάρυνση του ατόμου.
Όσο υψηλότερη είναι αυτή, τόσο ισχυρότερη είναι η τάση για φοροδιαφυγή. Οι υψηλοί φόροι περιορίζουν αισθητά τη ικανοποίηση των ατομικών αναγκών.
- ✚ Ο τρόπος κατανομής των φορολογικών βαρών.
Όσο περισσότερη άδικη είναι η κατανομή των φορολογικών βαρών, τόσο εντονότερη είναι η τάση για φοροδιαφυγή.
- ✚ Η διάρθρωση του φορολογικού συστήματος.
Η τάση για φοροδιαφυγή είναι μεγαλύτερη όταν το φορολογικό σύστημα κυριαρχείται από άμεσους φόρους, διότι όλα τα νοικοκυριά είναι υποχρεωμένα να υποβάλλουν φορολογικές δηλώσεις, ο έλεγχος δε της ειλικρίνεια των δηλώσεων αυτών από τα φοροτεχνικά όργανα είναι δυσχερής
- ✚ Ο τρόπος διαχείρισης του δημόσιου χρήματος.
Η συνετή διαχείριση των φορολογικών εσόδων από το κράτος εξασθενεί το κίνητρο για φοροδιαφυγή, διότι ενισχύει την εμπιστοσύνη των νοικοκυριών απέναντι στους δημόσιους φορείς. Αντίθετα η σπατάλη του δημόσιου χρήματος διαβρώνει τη φορολογική συνείδηση των ατόμων, εφόσον η φορολογική τους θυσία δεν εκτιμάται ανάλογα από το κράτος.

- ✚ Ο τρόπος οργάνωσης της αγοράς.
Όταν στη οικονομία υπάρχουν πολλές μικρές επιχειρήσεις, η τάση για φοροδιαφυγή είναι μεγαλύτερη. Στις αναπτυγμένες βιομηχανικές χώρες η φοροδιαφυγή είναι σχετικά περιορισμένη.
- ✚ Ο τρόπος οργάνωσης των Φοροτεχνικών Υπηρεσιών.
Αν ο φοροεισπρακτικός μηχανισμός έχει την κατάλληλη διοικητική και οργανωτική δομή, είναι επανδρωμένος με καταρτισμένο και ευσυνείδητο προσωπικό, διαθέτει σύγχρονα υλικοτεχνικά μέσα, εφαρμόζει αποτελεσματικές μεθόδους εξακρίβωσης της φορολογητέας ύλης και ασκεί συστηματικούς ελέγχους, η τάση για φοροδιαφυγή θα είναι μικρότερη και αντιστρόφως.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ

Η φοροδιαφυγή επηρεάζει δυσμενώς όλους τους δημοσιονομικούς στόχους:

- ✚ Η διανομή του εισοδήματος γίνεται περισσότερο άδικη για τρεις λόγους.
Πρώτον, οι φόροι που θα έπρεπε να πληρωθούν από τους φοροφυγάδες, μετατίθενται στους ώμους των ευσυνείδητων ή μη δυνάμεων να φοροδιαφύγουν πολιτών.
Δεύτερον, ευνοούνται οι φοροδιαφεύγουσες επιχειρήσεις, οι οποίες μπορεί να μην είναι και οι παραγωγικότερες, οπότε δεν αριστοποιείται η κατανομή των παραγωγικών μέσων.
Τρίτον, επιτείνεται η αντίστροφη προοδευτικότητα του φορολογικού συστήματος, στην επέκταση που η φοροδιαφυγή σημειώνεται στους άμεσους φόρους και το κράτος αναγκάζεται να προσφύγει σε μεγαλύτερη έκταση στους έμμεσους φόρους.
- ✚ Η ταμειυτική λειτουργία των φόρων εξασθενεί και το κράτος αναγκάζεται να προσφεύγει σε δανεισμό ή σε έκδοση νέου χρήματος.
- ✚ Η καταπολέμηση των οικονομικών διαταραχών γίνεται λιγότερο αποτελεσματική και η αναπτυξιακή διαδικασία επιβραδύνεται.
Όταν, για παράδειγμα, το κράτος αποφασίσει να αυξήσει τους συντελεστές των φόρων εισοδήματος φυσικών προσώπων, για να περιστείλει τον πληθωρισμό, η φοροδιαφυγή θα περιορίσει την αποτελεσματικότητα του εν λόγω μέτρου. Ομοίως, όταν το κράτος αποφασίσει να θεσπίσει φορολογικά και λοιπά αναπτυξιακά κίνητρα υπέρ των παραγωγικών μονάδων που δραστηριοποιούνται σε δυναμικούς κλάδους, η φοροδιαφυγή εκ μέρους των μη παραγωγικών μονάδων θα τις εξισώσει με τις παραγωγικές οπότε η σπουδαιότητα των κινήτρων υποβαθμίζεται.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Ο περιορισμός του φαινομένου της φοροδιαφυγής προϋποθέτει τη λήψη ορισμένων μέτρων. Τέτοια μέτρα είναι:

- Ορθολογική οργάνωση και λειτουργία των φοροτεχνικών υπηρεσιών
- Κατάλληλη διάρθρωση του φορολογικού συστήματος
- Αποκατάσταση πνεύματος εμπιστοσύνης και συνεργασίας μεταξύ φορολογουμένων και φορολογούσας αρχής
- Δίκαιη κατανομή φορολογικών βαρών
- Συνετή διαχείριση του δημόσιου χρήματος
- Αποφυγή υπέρμετρης φορολόγησης κ.ο.κ

2.8.1.2 ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗ

Φοροαποφυγή σημαίνει ότι ο φορολογούμενος με νόμιμες ενέργειες, εκμεταλλευόμενος τις διατάξεις ή τα κενά των ίδιων των φορολογικών νόμων, όπως συνηθίζεται να λέγεται τα «παραθυράκια» του νόμου, κατορθώνει να μειώσει τη φορολογική του υποχρέωση ή να αποφύγει την καταβολή του οφειλόμενου φόρου.

Παράδειγμα τέτοιων νόμιμων ενεργειών του φορολογούμενου είναι:

Στην φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων όπου ο νόμος προβλέπει την υποβολή κοινής δήλωσης των συζυγών αλλά χωριστό προσδιορισμό του φόρου κάθε συζύγου, είναι εύκολο ο σύζυγος να μεταβιβάσει στη σύζυγο εισοδήματα από ορισμένες πηγές για να φορολογηθεί ο πρώτος με χαμηλότερο οριακό φορολογικό συντελεστή.

Άλλο παράδειγμα είναι η μείωση της ζήτησης των φορολογουμένων προϊόντων (π.χ. οινοπνευματωδών) και η στροφή των καταναλωτών στα μη φορολογούμενα υποκατάστατα (κρασί).

Η παραπάνω ενέργεια θεωρείται νόμιμη καθώς οι φορολογούμενοι χρησιμοποιούν διάφορες ατέλειες της φορολογικής νομοθεσίας για να αποφύγουν το φόρο ή να μειώσουν τη συνολική φορολογική τους υποχρέωση.

Η έκταση της φοροαποφυγής εξαρτάται από πολλούς παράγοντες και ποικίλλει από φόρο σε φόρο. Έτσι, στους φόρους κατανάλωσης η φοροαποφυγή εξαρτάται από:

- ✚ Την ελαστικότητα ζήτησης του αγαθού σε σχέση με την τιμή του.
Ελαστικότητα ζήτησης μεγαλύτερη της μονάδας σημαίνει ότι όταν αυξάνεται η τιμή λόγω φόρου, η ζητούμενη ποσότητα μειώνεται αναλογικά περισσότερο. Επομένως, η καταναλωτική δαπάνη και κατ' επέκταση η φορολογική βάση περιορίζονται, τα έσοδα του κράτους μειώνονται και σημειώνεται φοροαποφυγή. Η ελαστικότητα ζήτησης υπερβαίνει την μονάδα, όταν υπάρχουν στενά (αφορολόγητα) υποκατάστατα του φορολογούμενου αγαθού (εμφανίζεται συνήθως στα είδη πολυτελείας).
Αντίθετα, ελαστικότητα ζήτησης μικρότερη της μονάδας σημαίνει ότι όταν αυξάνεται η τιμή λόγω φόρου, η ζητούμενη ποσότητα μειώνεται αναλογικά λιγότερο. Επομένως, η δαπάνη και κατ' επέκταση η φορολογική βάση περιορίζονται σε μικρότερη έκταση και η φοροαποφυγή δεν είναι σημαντική. Η ελαστικότητα ζήτησης υπολείπεται της μονάδας, όταν δεν υπάρχουν υποκατάστατα (συμβαίνουν συνήθως στα είδη πρώτης ανάγκης).
- ✚ Την εισοδηματική κατάσταση των φορολογουμένων.
Η καταναλωτική συμπεριφορά των πλουσιότερων νοικοκυριών ελάχιστα επηρεάζεται από τις αυξομειώσεις των τιμών λόγω μεταβολής των φόρων οπότε και η φοροαποφυγή είναι περιορισμένη. Αντίθετα το βιοτικό επίπεδο των φτωχότερων νοικοκυριών επηρεάζεται αισθητά από τις αυξήσεις των φόρων κατανάλωσης, οπότε και η φοροαποφυγή εκ μέρους τους είναι μεγαλύτερη.
- ✚ Το βαθμό ψευδαίσθησης του χρήματος.
Συχνά, τα νοικοκυριά δεν έχουν τις απαιτούμενες γνώσεις ή το χρόνο ή τα μέσα για να παρακολουθούν τις μεταβολές των τιμών, ιδίως όταν έχουν μικρές αυξομειώσεις των φόρων. Είναι λοιπόν πιθανόν να έχουν την εντύπωση ότι οι τιμές παραμένουν αμετάβλητες, ενώ στην ουσία αυξήθηκαν λόγω του φόρου. Αυτό το φαινόμενο ονομάζεται ψευδαίσθηση χρήματος ή χρηματική αυταπάτη. Κάτω από τέτοιες συνθήκες, τα νοικοκυριά εξακολουθούν να δαπανούν το ίδιο χρηματικό ποσό, πιστεύοντας ότι αγοράζουν τις ίδιες ποσότητες αγαθών ενώ στην πραγματικότητα αγοράζουν λιγότερες. Το αποτέλεσμα είναι να σημειώνεται ακούσια φοροαποφυγή. Αντίθετα, όταν τα νοικοκυριά δεν έχουν ψευδαίσθηση του χρήματος αντιλαμβάνονται την ύψωση των τιμών λόγω των φόρων και είναι πιθανόν να αυξήσουν ανάλογα την

καταναλωτική τους δαπάνη για να αγοράσουν τις ίδιες ποσότητες αγαθών, οπότε δεν σημειώνεται φοροαποφυγή.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗΣ

Η φοροαποφυγή ασκεί δυσμενείς επιδράσεις τόσο στη οικονομική συμπεριφορά των ιδιωτικών φορέων όσο και στην ταμειυτική λειτουργία των φόρων. Αυτό είναι ιδιαίτερα εμφανές στους έμμεσους φόρους.

Οι επιχειρήσεις που παράγουν τα φορολογούμενα προϊόντα –τα οποία αντιμετωπίζουν μειωμένη ζήτηση, λόγω υψηλότερων τιμών- θα αναγκαστούν να περικόψουν την παραγωγή τους. Αν οι απελευθερούμενοι συντελεστές παραγωγής δεν μπορούν να βρουν απασχόληση σε άλλους κλάδους –που δεν φορολογούνται ή φορολογούνται ηπιότερα- λόγω υψηλού βαθμού εξειδίκευσης, γεωγραφικών εμποδίων κ.α., θα σημειωθούν δύο αρνητικές εξελίξεις: Η μείωση της ζήτησης των φορολογούμενων προϊόντων θα οδηγήσει σε μείωση της απασχόλησης και του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, ενώ η αύξηση της ζήτησης των μη φορολογούμενων προϊόντων θα οδηγήσει πιθανόν σε πληθωρισμό (αν η οικονομία λειτουργεί σε επίπεδο πλήρους απασχόλησης).

Η ταμειυτική λειτουργία των φόρων επηρεάζεται από τη φοροαποφυγή με τρεις τρόπους:

- ✚ Αν η ζήτηση του φορολογούμενου προϊόντος είναι ανελαστική –δηλαδή ελάχιστα επηρεάζεται από τις μεταβολές των τιμών- όπως για παράδειγμα συμβαίνει με τα τσιγάρα, οι καταναλωτές με δεδομένο το εισόδημα και τη μέση ροπή προς κατανάλωση, θα αναγκαστούν να περιορίσουν τη ζήτηση άλλων αγαθών με ελαστική ζήτηση (π.χ. είδη αναψυχής). Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να μειωθούν τα έσοδα από τους φόρους κατανάλωσης επί των αγαθών με ελαστική ζήτηση.
- ✚ Η μείωση της παραγωγής στους κλάδους που προσφέρουν προϊόντα με ελαστική ζήτηση, θα οδηγήσει σε μείωση των κερδών τους και επομένως σε μείωση των εσόδων από τους φόρους εισοδήματος νομικών προσώπων. Επίσης ο περιορισμός της απασχόλησης στους κλάδους αυτούς θα οδηγήσει και στον περιορισμό των εσόδων από τους φόρους εισοδήματος φυσικών προσώπων, τους οποίους θα κατέβαλαν οι απολύσιμοι μισθωτοί.
- ✚ Θα εκδηλωθούν δευτερογενείς επιδράσεις, οι οποίες θα πλήξουν περαιτέρω την αποδοτικότητα του φορολογικού συστήματος. Πράγματι, η μείωση της απασχόλησης σε ορισμένους κλάδους, λόγω φοροαποφυγής, θα έχει ως αποτέλεσμα την εκ μέρους των ανέργων μείωση της ζήτησης, η οποία προστίθεται στην πρωτογενή μείωση της ζήτησης, που προκλήθηκε από την επιβολή ή αύξηση του φόρου κατανάλωσης. Η δευτερογενής αυτή μείωση της ζήτησης θα περιορίσει ακόμη περισσότερο την παραγωγή και την απασχόληση, σε τρίτη δε φάση και τη ζήτηση κ.ο.κ.. Η διαδικασία αυτή είναι γνωστή ως πολλαπλασιαστική διαδικασία μείωσης του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος και οδηγεί σε συρρίκνωση των φορολογικών εσόδων, λόγω περιορισμού της φορολογικής βάσης.

ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΦΟΡΟΑΠΟΦΥΓΗΣ

Οι δυνατότητες αντιμετώπισης της φοροαποφυγής είναι περιορισμένες. Κάποιοι τρόποι αντιμετώπισης είναι:

- ✚ Βαρύτερη φορολόγηση των αγαθών με ανελαστική ζήτηση.
Στην περίπτωση αυτή, παραβιάζεται όμως η αρχή της δίκαιης κατανομής των φορολογικών βαρών, διότι τα αγαθά αυτά είναι συνήθως πρώτης ανάγκης.

- ✚ Θέσπιση ενιαίου φορολογικού συντελεστή για όλα τα αγαθά που είναι υποκατάστατα μεταξύ τους.
- ✚ Τμηματική αύξηση του φορολογικού συντελεστή, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι αντιδράσεις των φορολογουμένων.

2.8.1.3 ΦΟΡΟΑΠΑΛΛΑΓΗ

Φοροαπαλλαγή είναι η απαλλαγή πολιτών από την καταβολή φόρου για διάφορες περιπτώσεις που διευκρινίζονται από τη νομοθεσία.

Παραδείγματα φοροαπαλλαγής είναι:

- Φοροαπαλλαγή στο εισόδημα π.χ. για την αποζημίωση απολυθέντος που δεν νοείται ως εισόδημα.
- Φοροαπαλλαγή πολίτη που μονίμως ή προσωρινά ανήκει σε μη φορολογητέα ομάδα π.χ. ο άνεργος .

2.8.1.4 ΜΕΤΑΚΥΛΙΣΗ ΦΟΡΩΝ

Μετακύλιση ενός φόρου είναι η μετάθεση του φόρου αυτού από τον ιδιωτικό φορέα, στον οποίο επιβάλλεται αρχικά, σε άλλο ιδιωτικό φορέα. Η μετάθεση του φόρου αυτού γίνεται με αναπροσαρμογή των όρων, με τους οποίους εκείνος που υποχρεώνεται να καταβάλλει το φόρο στο δημόσιο, συναλλάσσεται με άλλους ιδιωτικούς φορείς στην αγορά.

Η μετακύλιση των φόρων άλλοτε προβλέπεται από το νόμο, άλλοτε όμως όχι.

Για παράδειγμα έστω ότι ένας φόρος επιβάλλεται στους παραγωγούς ενός προϊόντος, οι οποίοι τον καταβάλλουν στο Δημόσιο. Αυτοί θα επιδιώξουν να μεταθέσουν το βάρος στους χονδρέμπορους, αυξάνοντας την τιμή, οι χονδρέμποροι με τη σειρά τους θα τον μετακυλίσουν στους λιανοπωλητές και αυτοί με της σειρά τους στους τελικούς καταναλωτές. Αυτή η διαδικασία μετάθεσης του φορολογικού βάρους προβλέπεται από το νομοθέτη. Για το λόγο αυτό, η μετακύλιση των φόρων κατανάλωσης χαρακτηρίζεται ως νόμιμη ή ηθελημένη.

Εκτός από τους έμμεσους φόρους, δεκτικοί μετακύλισης είναι και οι άμεσοι φόροι. Αν η επιχείρηση πληρώσει το φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων, όχι μειώνοντας τα κέρδη της, αλλά μεταβάλλοντας τους όρους παραγωγής της (τιμή, ποσότητα, ποιότητα, αμοιβές συντελεστών), ο φόρος αυτός μετακυλίεται. Επομένως, η επιχείρηση, που κατά νόμο επιβαρύνεται με το φόρο, δεν συμπίπτει με το πρόσωπο, που πράγματι επιβαρύνεται (καταναλωτές, εργαζόμενοι). Η εν λόγω διαδικασία μετάθεσης του φορολογικού βάρους, που δεν προβλέπεται από το νομοθέτη, χαρακτηρίζεται ως μη νόμιμη ή αθέλητη.

Συνήθως οι έμμεσοι δαπάνης επιβάλλονται με την πρόθεση να μεταβιβασθούν και να επιβαρύνουν τους τελικούς καταναλωτές, ενώ οι φόροι που έχουν ως βάση το εισόδημα ή την περιουσία έχουν σκοπό να επιβαρύνουν εκείνους στους οποίους επιβάλλονται αρχικά.

Πάντως πρέπει να σημειωθεί ότι τόσο από την άποψη της οικονομικής όσο και από την άποψη της κοινωνικής πολιτικής, σημασία έχει ποιος πραγματικά επιβαρύνεται από το φόρο τελικά, ανεξάρτητα από ποιόν ήθελε να επιβαρύνει ο νομοθέτης.

Όταν τερματιστεί η διαδικασία μετακύλισης, δηλαδή όταν βρεθεί ο ιδιωτικός φορέας, ο οποίος επιβαρύνεται οριστικά με το φόρο, διότι δεν μπορεί ή δεν θέλει να τον μετακυλίσει περαιτέρω, τότε γίνεται λόγος για επίπτωση φόρου.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΜΕΤΑΚΥΛΙΣΗΣ

Η μετακύλιση διακρίνεται σε:

- ✚ Μετακύλιση προς τα εμπρός:
Μετακύλιση προς τα εμπρός έχουμε όταν ο φόρος μετατοπίζεται στους τελικούς καταναλωτές των προϊόντων με αύξηση των τιμών τους.
- ✚ Μετακύλιση προς τα πίσω:
Μετακύλιση προς τα πίσω έχουμε όταν ο φόρος μετατοπίζεται στους κατόχους των παραγωγικών συντελεστών με μείωση των καθαρών αμοιβών τους.

2.8.1.5 ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η επίδραση των φόρων στο κίνητρο για εργασία εξαρτάται από δύο παράγοντες :

1. Το εισοδηματικό αποτέλεσμα και
2. Το αποτέλεσμα υποκατάστασης

Εισοδηματικό αποτέλεσμα:

Τα άτομα αυξάνουν την προσφορά εργασίας τους γιατί οι φόροι τους περιορίζουν το διαθέσιμο εισόδημα, οπότε και την αγοραστική τους δύναμη και προκειμένου να διατηρήσουν το ίδιο επίπεδο ευημερίας αυξάνουν τις ώρες απασχόλησής τους. Η θετική αυτή επίδραση του φόρου στο κίνητρο για εργασία ονομάζεται εισοδηματική επίδραση ή εισοδηματικό αποτέλεσμα.

Αποτέλεσμα υποκατάστασης:

Από την άλλη πλευρά, ο φόρος εισοδήματος αυξάνει την τιμή του αγαθού «εργασία», ενώ αφήνει αμετάβλητη την τιμή του αγαθού «ανάπαυση». Επειδή λοιπόν η εργασία γίνεται ακριβότερη σε σχέση με τη ανάπαυση, το άτομο έχει ισχυρό κίνητρο να μειώσει τις ώρες εργασίας, έτσι ώστε να περιορίσει τη φορολογική του επιβάρυνση. Η αρνητική αυτή επίδραση του φόρου στο κίνητρο για εργασία ονομάζεται επίδραση υποκατάστασης ή αποτέλεσμα υποκατάστασης.

Επίσης οι φόροι μπορεί να έχουν **αρνητικές επιδράσεις και στην απασχόληση**. Αυτό συμβαίνει διότι μεταβολές στην παραγωγή μπορεί να προκύψουν και στην περίπτωση που μεταβάλλεται η συνολική ζήτηση και η ανεργία. Η επιβολή ενός φόρου μπορεί να μειώσει την απασχόληση και αντίστροφα η πραγματοποίηση κρατικών δαπανών μπορεί να την αυξήσει.

2.8.1.6 ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ

Οι φόροι επιφέρουν αρνητικές επιδράσεις στην αποταμιευτική συμπεριφορά των ιδιωτών, αφού αυτή εξαρτάται από :

- Το εισόδημα και
- Το επιτόκιο

Οποιοδήποτε φόροι μειώνουν το διαθέσιμο εισόδημα των καταναλωτών και με αυτόν τρόπο και τις αποταμιεύσεις τους. Ιδιαίτερα δε οι φόροι στους τόκους έχουν επιδράσεις υποκατάστασης αφού οποιαδήποτε αύξηση αυτών κάνει την κατανάλωση φθηνότερη.

2.8.1.7 ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΣΤΙΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Οι επενδύσεις επηρεάζονται σημαντικά:

- Είτε από άποψη διαθέσιμων αποταμιευτικών κεφαλαίων
- Είτε από άποψη της ζήτησης των επιχειρήσεων για επενδύσεις

Έτσι οι φόροι που μειώνουν τα κέρδη των επιχειρήσεων (ΦΕΝΠ), ή οι εισφορές στην κοινωνική ασφάλιση, ή οι έμμεσοι φόροι, επιβαρύνουν τα διαθέσιμα κεφάλαια των επιχειρήσεων που διατίθενται για επένδυση και προκαλούν με αυτόν τον τρόπο αρνητικές εισοδηματικές επιδράσεις. Αντίθετα, οι επιδοτήσεις κεφαλαίου ή εισοδήματος αυξάνει την κερδοφορία των επιχειρήσεων και ασκεί θετικές επιδράσεις στις επενδύσεις.

Συμπερασματικά, η αύξηση του φορολογικού βάρους μπορεί να οδηγήσει στο κλείσιμο των επιχειρήσεων όσο και στον περιορισμό της επενδυτικής δραστηριότητας.

2.8.1.8 ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΤΩΝ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

Οι φόροι περιορίζουν την ευημερία των νοικοκυριών γιατί περιορίζουν τα διαθέσιμα εισοδήματα τους, οπότε και την αγοραστική τους δύναμη. Οι φόροι εισοδήματος και περιουσίας μειώνουν την αγοραστική τους δύναμη οπότε και την κατανάλωση τους, ενώ από την άλλη οι έμμεσοι φόροι αυξάνουν τις τιμές των αγαθών οπότε και αυτοί περιορίζουν την αγοραστική τους δύναμη και έχουν αρνητική εισοδηματική επίδραση. Οι ειδικοί έμμεσοι φόροι μάλιστα προκαλούν και διαστρεβλώσεις στις προτιμήσεις των καταναλωτών, όταν επιβάλλονται σε ειδικές κατηγορίες προϊόντων και έχουν θετική επίδραση υποκατάστασης. Η άδικη κατανομή του φορολογικού βάρους και ιδιαίτερα η αύξηση της έμμεσης φορολογίας επιδεινώνουν περισσότερο την αγοραστική και αποταμιευτική δύναμη κυρίως των ασθενέστερων εισοδηματικών τάξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:

ΠΑΡΑΔΕΙΜΑ ΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗΣ ΜΙΑΣ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ:

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σ' αυτό το κεφάλαιο θα αναφερθούμε σ' ένα συγκεκριμένο παράδειγμα προκειμένου να εξάγουμε τη συνολική επιβάρυνση μιας τριμελούς οικογένειας από τους άμεσους και έμμεσους φόρους στη διάρκεια ενός έτους.

3.2 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΞΑΓΩΓΗΣ ΑΜΕΣΩΝ ΦΟΡΩΝ ΜΙΑΣ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΟΧΡΕΟΥ:

ΕΠΩΝΥΜΟ: ΝΙΚΟΛΑΟΥ
ΟΝΟΜΑ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ: ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
Α.Τ: Χ353637
Α.Φ.Μ: 090310533
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ: ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΖΥΓΟΥ:

ΕΠΩΝΥΜΟ: ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΟΝΟΜΑ: ΦΑΝΗ
ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ: ΑΓΓΕΛΟΣ
Α.Τ: Τ293031
Α.Φ.Μ: 092568078
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ: ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ:

Οι φορολογούμενοι έχουν ένα (1) παιδί, την Ιωάννα 10 ετών, μαθήτρια Έκτης (Στ') Δημοτικού.

Η οικογένεια διαμένει στην ιδιόκτητη κατοικία της 97 τ.μ., επί της οδού Κορίνθου 37 Πάτρας, ιδιοκτησίας του φορολογούμενου.

ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΣΥΖΥΓΩΝ:

Α.ΤΟΥ ΥΠΟΧΡΕΟΥ:

Ο φορολογούμενος έχει: Βιοτεχνία Παραγωγής & Εμπορίας Υποδημάτων
Διεύθυνση: Ναυαρίνου 38
Τ.Κ.:26500 ΠΑΤΡΑ

- Τα καθαρά κέρδη της ατομικής του επιχείρησης είναι 25.000€.
- Η επιχειρηματική αμοιβή από συμμετοχή σε μια Ομόρρυθμη Εταιρεία (Ο.Ε.) είναι 3.500€.
- Εισόδημα από εκμίσθωση καταστήματος επί της οδού Κανάρη 22 Πάτρας, επιφάνειας 85 τ.μ., στον Ιωάννου Βασίλειο (Α.Φ.Μ: 014567811) από 01/01/2011 έως 31/12/2011 έναντι 400€ μηνιαίως.
- Εισόδημα από εκμίσθωση οικίας επί της οδού Σαχτούρη 59 Πάτρας, επιφάνειας 60 τ.μ., στην Ανδριοπούλου Νεφέλη (Α.Φ.Μ: 134522781) από 01/03/2011 έως 31/12/2011 έναντι 350€ στην οποία έχει ιδιοκτησία 50% (συνιδιοκτησία με τη αδερφή του Νικολάου Μαρία).

Β.ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ:

- Εισόδημα από μισθωτή υπηρεσία: 11.500€
- Παρακρατηθείς φόρος: 470€

ΔΑΠΑΝΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ:

ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΧΡΕΟΥ:

- Ασφαλιστικές εισφορές ΟΑΕΕ: 3.500€
- Έξοδα ιατρικής περίθαλψης: 1.000€
- Ιδιωτική ασφάλιση: 1.200€
- Δαπάνες για εγκατάσταση φυσικού αερίου: 2.500€
- Τοκοχρεολυτικές δόσεις δανείου: 1.700€

ΔΑΠΑΝΕΣ ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ:

- Ιδιωτική ασφάλιση: 600€
- Δωρεά σε Ιερό Ναό: 700€

ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΩΝ:

Ο σύζυγος κατέχει με ιδιοκτησία 100% και δηλώνει:

- Ε.Ι.Χ αυτοκίνητο 1600 κυβικών με αριθμό κυκλοφορίας ΑΧΤ 3561, έτος πρώτης κυκλοφορίας 2007, από 01/01/2011-31/12/2011
- Σκάφος ετήσιας τεκμαρτής δαπάνης 12.000€ (Όνομα σκάφους ΙΩΑΝΝΑ, αριθμός νηολογίου 343 Πατρών, μήκους 7 μέτρων, πρώτη νηολόγηση 2010)

Δίδακτρα φροντιστηρίων της κόρης τους: 1.200€

ΕΞΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΤΕΛΙΚΟΥ ΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΥΠΟΧΡΕΟΥ

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΔΗΛΟΥΜΕΝΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

- ΑΠΟ ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΑΤΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ:	25.000
- ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΑΜΟΙΒΗ:	3.500
- ΑΠΟ ΕΚΜΙΣΘΩΣΗ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ: (400*12 μήνες=4.800)	4.800
- ΑΠΟ ΕΚΜΙΣΘΩΣΗ ΟΙΚΙΑΣ: (350*10 μήνες*50%=1.750)	1.750
ΣΥΝΟΛΟ:	<u>35.050</u>

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΔΗΛΟΥΜΕΝΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ: 35.050€

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΚΑΘΑΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

ΜΕΙΩΣΕΙΣ:

- ΑΠΟ ΕΚΜΙΣΘΩΣΗ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ: (4.800*3%=144)	144
- ΑΠΟ ΕΚΜΙΣΘΩΣΗ ΟΙΚΙΑΣ: (1750*5%=88)	88

Άρα καθαρό εισόδημα 35.050-144-88=34.818

ΚΑΘΑΡΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ: 34.818€

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΤΕΚΜΑΡΤΗ ΔΑΠΑΝΗ:

- ΚΑΤΟΧΗ ΕΙΧ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ: (4.000+4*600=6.400)	6.400
- ΙΔΙΟΚΑΤΟΙΚΗΜΕΝΗ ΚΥΡΙΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ: (80τ.μ.* 40€+17τ.μ.*65=4.305)	4.305
- ΣΚΑΦΟΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ:	12.000
- ΤΟΚΟΧΡΕΟΛΥΤΙΚΗ ΔΟΣΗ ΔΑΝΕΙΟΥ:	1.700
- ΔΑΠΑΝΗ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΙΔΙΟΥ:	5.000
ΣΥΝΟΛΟ:	<u>29.405</u>

ΕΤΗΣΙΑ ΤΕΚΜΑΡΤΗ ΔΑΠΑΝΗ: 29.405€

Σύγκριση Ετήσιας Τεκμαρτής Δαπάνης με το Συνολικό Καθαρό Εισόδημα:

Αφού το καθαρό του εισόδημα υπερκαλύπτει το τεκμήριό του, θα φορολογηθεί για το καθαρό του εισόδημα που είναι 34.818€.

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑΛΟΓΟΥΝΤΟΣ ΦΟΡΟΥ

Η φορολογική κλίμακα οικονομικού έτους 2012 με την οποία θα φορολογηθούν τα εισοδήματα που αποκτήθηκαν το 2011 είναι η ακόλουθη:

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ

ΚΛΙΜΑΚΙΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (€)	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ (%)	ΦΟΡΟΣ ΚΛΙΜΑΚΙΟΥ (€)	ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ (€)	ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΡΟΥ (€)
5.000	0	0	5.000	0
7.000	10	700	12.000	700
4.000	18	720	16.000	1.420
10.000	25	2.500	26.000	3.920
14.000	35	4.900	40.000	8.820
20.000	38	7.600	60.000	16.420
40.000	40	16.000	100.000	32.420
ΥΠΕΡΒΑΛΛΟΝ	45			

Με βάση τη φορολογική κλίμακα θα υπολογίσουμε τον αναλογούν φόρο:

ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ	ΦΟΡΟΣ
5.000	0	0
7.000	10%	700
4.000	18%	720
10.000	25%	2.500
8.818	35%	3.086
34.818	-	7.006

Στο εισόδημα του φορολογούμενου **34.818€** αναλογεί το ποσό του φόρου **7.006€**.

Από το ποσό του φόρου των 7.006€ θα αφαιρέσουμε τις προβλεπόμενες μειώσεις. Οι οποίες είναι:

ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΑΛΟΓΟΥΝ ΦΟΡΟ

– ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΟΑΕΕ:	350
(3.500*10%=350)	
– ΕΞΟΔΑ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ:	100
(1.000*10%=100)	
– ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ:	120
(1.200*10%=120)	
– ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ:	250
(2.500*10%=250)	
– ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ*:	90

Τελικός Αναλογούν Φόρος = Αναλογούν Φόρος– Προβλεπόμενες Μειώσεις=

$$= 7.006 - (350+100+120+250+90)= 6.069€$$

ΑΝΑΛΟΓΟΥΝ ΦΟΡΟΣ: 6.096€

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

* Επιμερισμός της μείωσης από το καθαρό εισόδημα του ποσού των διδάκτρων με βάση τα εισοδήματα των 2 συζύγων:

$$\text{ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ: } 34.898 + 11.500 = 46.398$$

Στο ποσό των 52.310€ αντιστοιχούν 120€ (1200*10%)

Στο ποσό των 34.898€ αντιστοιχούν X;

$$X \approx 90€ \text{ η μείωση για τον υπόχρεο}$$

Για την σύζυγο η μείωση θα είναι 120-90=30€.

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΕΛΙΚΟΥ ΦΟΡΟΥ

$$\begin{aligned} \text{ΤΕΛΙΚΟΣ ΦΟΡΟΣ} &= \text{ΑΝΑΛΟΓΟΥΝ ΦΟΡΟΣ} - \text{ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΘΕΙΣ ΦΟΡΟΣ} = \\ &= 6.096 - 0 = 6.096 \end{aligned}$$

ΤΕΛΙΚΟΣ ΦΟΡΟΣ: 6.096€

ΕΞΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΤΕΛΙΚΟΥ ΦΟΡΟΥ ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΔΗΛΟΥΜΕΝΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

– ΑΠΟ ΜΙΣΘΩΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: 11.500

ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΔΗΛΟΥΜΕΝΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ: **11.500€**

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΚΑΘΑΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Δεν υπάρχουν μειώσεις, άρα το καθαρό συνολικό εισόδημα ισούται με το συνολικό δηλούμενο εισόδημα.

ΚΑΘΑΡΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ: **11.500€**

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ

Η σύζυγος δεν έχει τεκμήρια άρα θα φορολογηθεί για το καθαρό συνολικό εισόδημά της που αντιστοιχεί στο ποσό των 11.500€.

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΑΝΑΛΟΓΟΥΝΤΟΣ ΦΟΡΟΥ

Με βάση την Φορολογική Κλίμακα του 2012 θα υπολογίσουμε τον αναλογούν φόρο της συζύγου:

ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ	ΦΟΡΟΣ
5.000	0	0
6.500	10%	650
11.500	-	650

Στο εισόδημα της συζύγου **11.500€** αναλογεί το ποσό του φόρου **650€**.

Από το ποσό του φόρου των 650€ θα αφαιρέσουμε τις προβλεπόμενες μειώσεις. Οι οποίες είναι:

ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΝΑΛΟΓΟΥΝ ΦΟΡΟ

- ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ: 60
(600*10%=60)
- ΔΩΡΕΑ ΣΕ ΙΕΡΟ ΝΑΟ: 70
(700*10%=70)
- ΔΙΔΑΚΤΡΑ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΥ: 40

$$\begin{aligned} \text{Τελικός Αναλογούν Φόρος} &= \text{Αναλογούν Φόρος} - \text{Προβλεπόμενες Μειώσεις} = \\ &= 650 - (60 + 70 + 40) = 490\text{€} \end{aligned}$$

ΑΝΑΛΟΓΟΥΝ ΦΟΡΟΣ: 490€

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΕΛΙΚΟΥ ΦΟΡΟΥ

$$\begin{aligned} \text{ΤΕΛΙΚΟΣ ΦΟΡΟΣ} &= \text{ΑΝΑΛΟΓΟΥΝ ΦΟΡΟΣ} - \text{ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΘΕΙΣ ΦΟΡΟΣ} = \\ &= 490 - 470 = 20\text{€} \end{aligned}$$

ΤΕΛΙΚΟΣ ΦΟΡΟΣ: 20€

ΣΥΜΨΗΦΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΕΛΙΚΩΝ ΦΟΡΩΝ ΤΟΥΣ

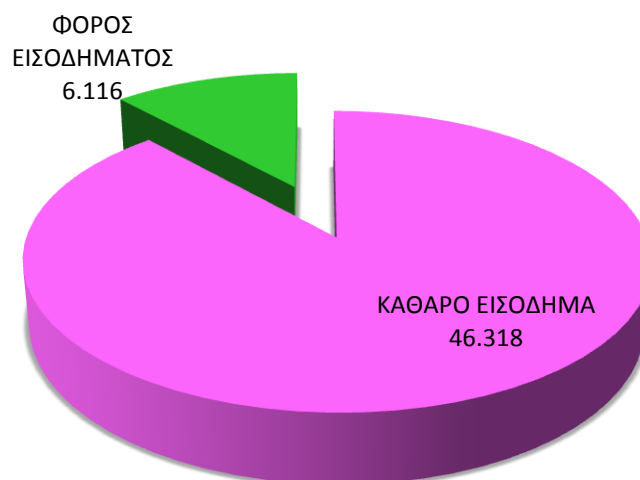
Στο σημείο αυτό θα προσθέσουμε το φόρο του υπόχρεου και της συζύγου του και θα βρούμε το συνολικό τελικό φόρο που θα καταβάλλουν στην εφορία.

$$\text{Συνολικός Τελικός Φόρος} = 6.096 + 20 = 6.116\text{€}$$

ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΚΑΤΑΒΛΗΘΕΙΣ ΦΟΡΟΣ: 6.116€

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ:

Από την διερεύνηση του παραδείγματος βλέπουμε ότι από το συνολικό εισόδημα της οικογένεια του κυρίου Νικολάου 46.318€, καταβάλλεται σε φόρους το ποσό των 6.116€. Αυτό απεικονίζεται και στο παρακάτω διάγραμμα:

Για να έχουμε μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα των δεδομένων και των αποτελεσμάτων του παραπάνω παραδείγματος που εξετάσαμε παραθέτουμε τον παρακάτω συγκεντρωτικό πίνακα:

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ	
ΟΝ/ΜΟ: ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΑΦΜ: 090310533

	ΥΠΟΧΡΕΟΣ	ΣΥΖΥΓΟΥ
ΔΗΛΩΘΕΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	35.050€	11.500€
ΠΡΟΣΤ.ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΕΚΜΗΡΙΩΝ	0,00€	0,00€
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	34.818€	11.500€
ΜΕΙΩΣΕΙΣ-ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	0,00€	0,00€
ΤΕΛΙΚΟ ΦΟΡΟΛΟΓ.ΕΙΣΟΔΗΜΑ	34.818€	11.500€
ΦΟΡΟΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ	7.006€	650€
ΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ	910€	160€
ΦΟΡΟΣ ΠΟΥ ΑΝΑΛΟΓΕΙ	6.096€	490€
ΦΟΡΟΣ ΠΟΥ ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΘΗΚΕ	0,00€	470€
ΚΥΡΙΟΣ ΦΟΡΟΣ	6.096€	20€

ΤΕΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΠΛΗΡΩΜΗΣ	6.116€
----------------------	---------------

Ο φορολογούμενος κ. Νικολάου & η σύζυγος του υποχρεούνται να συμπληρώσουν την ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος (έντυπο Ε1), που θα υποβληθεί κατά το οικονομικό έτος 2012 και θα περιλαμβάνει τα εισοδήματα που απέκτησαν κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους 2011. Ακολουθεί η συμπληρωμένη δήλωση φορολογίας εισοδήματος:

E1

ΔΗΛΩΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2012

ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ 1-1-2011 ΕΩΣ 31-12-2011 ΥΠΟΒΑΛΛΕΤΑΙ ΣΕ ΔΥΟ ΑΝΤΙΤΥΠΑ

Π.Ρ.Ο.Σ.Ο.Κ.Η.: ΤΑ ΠΟΣΑ ΜΕ ΔΥΟ (2) ΔΕΚΑΔΙΚΑ

Προς τη Δ.Ο.Υ.: ΠΑΤΡΩΝ Α' ΤΑΧ. ΚΩΔ. 26223 (α)* (β)* ΤΜΗΜΑ* (γ)* ΑΡ. ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗΣ* ΕΚΠΡΟΣΩΠΗ* Κ.Ε.Π.Υ.Ο.*

ΤΟΥ ΥΠΟΧΡΕΟΥ	ΕΠΩΝΥΜΟ (ΩΠΩΣ ΣΤΗΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ)	ΟΝΟΜΑ	ΟΝ. ΠΑΤΕΡΑ	ΑΡ.ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ	ΑΡΙΘ. ΦΟΡΩΛ. ΜΗΤΡ. ΣΥΣΤΕΜ.
	ΝΙΚΟΛΑΟΥ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	Χ353637	090310533
ΤΗΣ ΣΥΝΤΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ (ΩΔΟΣ - ΑΡΙΘΜΟΣ-ΤΑΧ.ΚΩΔ.-ΣΥΝΟΙΚΙΑ-ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ)	ΤΗΛΕΦΩΝΟ			
	ΝΑΥΑΡΙΝΟΥ - 38 ΠΑΤΡΑ	ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ			
ΕΠΩΝ. ΣΥΝΤΟΥ	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΟΝΩΜΑ ΠΑΤΕΡΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ (ΩΔΟΣ - ΑΡΙΘΜΟΣ-ΤΑΧ.ΚΩΔ.-ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ)	ΤΗΛ.
	ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΦΑΝΗ	ΑΓΓΕΛΟΣ	Τ293031	2610335678
ΕΠΩΝ. ΣΥΝΤΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ (ΩΔΟΣ - ΑΡΙΘΜΟΣ-ΤΑΧ.ΚΩΔ.-ΣΥΝΟΙΚΙΑ-ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ)	ΤΗΛΕΦΩΝΟ			
	ΚΟΡΙΝΘΟΥ - 37 ΠΑΤΡΑ	ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ			
ΕΠΩΝ. ΣΥΝΤΟΥ	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΟΝΩΜΑ ΠΑΤΕΡΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ (ΩΔΟΣ - ΑΡΙΘΜΟΣ-ΤΑΧ.ΚΩΔ.-ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΠΟΛΗ Ή ΧΩΡΙΟ)	ΤΗΛ.
	ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΦΑΝΗ	ΑΓΓΕΛΟΣ	Τ293031	092568078
ΕΠΩΝ. ΣΥΝΤΟΥ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ Ή ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΕΠΙΤΗΔΕΥΜΑΤΕΣ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ			
	ΚΟΡΙΝΘΟΥ - 37 ΠΑΤΡΑ	ΚΙΝΗΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ			

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ		Υπόχρεου		Της συζύγου	
1. Είστε νέος φορολογούμενος (υποβάλλετε δήλωση για πρώτη φορά);	327	ΝΑΙ	1	328	ΝΑΙ 1
2. Είστε κάτοικος εξωτερικού και υποχρεούσθε να υποβάλετε φορολ. δήλωση στην Ελλάδα;	319	ΝΑΙ	1	320	ΝΑΙ 1
3. Εξαιρέσθε από την προσκόμιση αποδείξεων (εδάφιο γ' παρ. 1 άρθρο 9 Κ.Φ.Ε.);	023	ΝΑΙ	1	024	ΝΑΙ 1
4. Υποβάλλεται η δήλωση από κηδεμόνα σχολάζουσας κληρονομιάς, μεσεγγυούχο προσωπικό διαχειριστή ή σύνδικο πτώχευσης;	329	ΝΑΙ	1		
5. Υποβάλλεται η δήλωση από επίτροπο, κηδεμόνα ανήλικου ή δικαστικό συμπαραστάτη;	330	ΝΑΙ	1		
6. Υποβάλλεται η δήλωση από κληρονόμο του φορολογούμενου που απεβίωσε;	331	ΝΑΙ	1		
7. Είστε μισθωτός και πήρατε στεγαστικό επίδομα μέσα στο 2011;	011	ΝΑΙ	1	012	ΝΑΙ 1
8. Είστε συνταξιούχος και γεννηθήκατε μέχρι 31-12-1946;	013	ΝΑΙ	1	014	ΝΑΙ 1
9. Είστε μισθωτός ή συνταξιούχος σε παραμεθόρια περιοχή;	015	ΝΑΙ	1	016	ΝΑΙ 1
10. Γεννηθήκατε από 01-01-1981 και μετά;	017	ΝΑΙ	1	018	ΝΑΙ 1
11. Έχετε υποπέσει σε παραβάσεις των περ. α' & η' παρ. 8 & παρ. α' και β' παρ. 10 άρθρ. 5 ν. 2523/97	021	ΝΑΙ	1	022	ΝΑΙ 1
12. Εμπήτετε στις διατάξεις της παρ. 5 του άρθρου 73 ν. 3842/2010;	025	ΝΑΙ	1	026	ΝΑΙ 1
13. Κατοικείτε μόνιμα σε νησί με πληθυσμό κάτω από 3.100 κατοίκους;	007	ΝΑΙ	1	008	ΝΑΙ 1
14. Μεταβλήθηκε η περσοικαία σας κατάσταση ή άλλα στοιχεία του Ε9 το 2011 κτλ.;	617	ΝΑΙ	1		
15. Είστε κάτοικος χώρας Ε.Ε. (εκτός Ελλάδας) και αποκτήσατε στην Ελλάδα πάνω από το 90% του συνόλ. εισοδ. σας;	385	ΝΑΙ	1	386	ΝΑΙ 1
16. Έχετε περιουσία (ακίνητα, καταθέσεις κλπ.) στο εξωτερικό;	029	ΝΑΙ	1	030	ΝΑΙ 1
17. Ανήκετε στην κατηγορία των ολικώς τυφλών, κινητικά αναπήρων πάνω από το 80% κτλ.;	905	ΝΑΙ	1	906	ΝΑΙ 1
18. Είστε αζωματικός ή ημεδαπό κάτοικο πλήρωμα εμπορ. πλοίου;	911	ΝΑΙ	1	912	ΝΑΙ 1
19. Σημειώστε Χ αν δεν επιθυμείτε να ενταχθείτε στην τηλεφωνική και ηλεκτρονική πληροφόρηση για την εκκαθάριση της δήλωσης σας.	010				

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΠΟΣΟΥ ΛΟΓΩ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΚΤΛ ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΦΟΡΟΥ	
1. Έχετε αυξημένο αφορολόγητο 2.000 ευρώ λόγω αναπηρίας 67% και πάνω κτλ.;	001 ΝΑΙ 1 002 ΝΑΙ 1
2. Αριθμός παιδιών του πίνακα 9 περίπτ. 1 (αριθμητικά)	003 1 004
3. Αριθμός προσώπων του πίνακα 9 με αναπηρία 67% και πάνω κτλ. (αριθμητικά)	005 006

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ	
Α. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΜΙΣΘΩΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	
1. Άθροισμα καθαρών ποσών από μισθούς, ημερομίσθια κτλ. (εκτός περπτ. 2, 3, 4)	301 302 11.500,00
2. Άθροισμα καθαρών ποσών από κύριες συντάξεις (εκτός περπτ. 1, 3, 4)	303 304
3. Άθροισμα καθαρών ποσών από επικουρικές συντάξεις, μερίσματα, κτλ. (εκτός περπτ. 1, 2, 4)	321 322
4. Αμοιβές αθλητών και επιδόματα ανέργων των παρ. 2 & 3 του άρθρ. 33 ν. 1892/90	317 318

Β. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	
1. Καθαρό εισόδημα ατομικής επιχείρησης βάσει βιβλίων & στοιχείων	461 462
2. Καθαρό εισόδημα προηγ. περίπτ. 1 μόνο από αλιευτική δραστηριότητα	921 922
3. Καθαρό εισόδημα από συμμετοχή σε συνεκμετάλλευση μη υπαγόμενη στο άρθρ. 10 ΚΦΕ	919 920
4. Καθαρό εισόδημα ατομικής επιχείρησης με βάση το αντικειμενικό σύστημα	

Όνομα (Δήμος/Διαμερίσματα ή Κοινότητες) σχετικά με τους	Είδος παραγωγής: α) είδος καλλιεργειών β) είδος κτηνοτροφίας γ) είδος αλιείας	Αριθμός (1) α) παραγωγικών β) ζώων γ) άλλων μονάδων	Όσοιο Ημερησίου Πεδιού	Αρδευόμενο Μη αρδευόμενο	Καθαρό Εισόδημα: (2) α) ανά κτηνικό β) ανά κτηνικό γ) ανά άλλη μονάδα	Συνολικό Καθαρό Εισόδημα (3) = (1) x (2)
Σύνολο καθαρού γεωργικού εισοδήματος με βάση το αντικειμενικό σύστημα						915 916
5. Καθαρό εισόδημα προηγ. περίπτ. 4 μόνο από αλιευτική δραστηριότητα						923 924

* Συμπληρώνεται από την υπηρεσία ** Επαληθεύστε τα στοιχεία του ΠΙΝΑΚΑ 1. Σε περίπτωση αλλαγής οι διορθώσεις να γίνουν απευθείας πάνω στο έντυπο.

	Υπόχρεου	Της συζύγου
Μείον: α) Ενοίκια που καταβλήθηκαν για μίσθωση γεωργικής γής	335	336
β) Αξία καινούργιου πάγιου εξοπλισμού ³²⁶ x 25% ή 50%	337	338
γ) Για κατά κύριο επάγγελμα αγρότες 1.500 ή 3.000 ευρώ αν πήραν εξισωτικές αποζημιώσεις ή 2.250 (ή 1.875) ή 4.500 (ή 3.750) ευρώ, αντίστοιχα, αν είναι νέοι αγρότες	339	340
6. Ζημιά του ίδιου οικονομικού έτους από ατομική άσκηση γεωργικής επιχείρησης	465	466
7. Ζημιές προηγούμενων οικονομικών ετών από ατομική άσκηση γεωργικής επιχείρησης	467	468
8. Ακαθάριστα έσοδα από ατομική άσκηση γεωργικής επιχείρησης	475	476
9. Καθαρά κέρδη από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μέχρι 100kw	479	480
10. Καθαρά κέρδη από αγροτουριστική μονάδα μέχρι 10 δωμάτια	481	482
Γ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ		
1. Καθαρά κέρδη από ατομική επιχείρηση (εκτός περίπτ. 4)	401	25.000,00 402
2. Επιχειρηματική αμοιβή από Ο.Ε. ή Ε.Ε. ή Κοινωνία κληρονομικού δικαίου	403	3.500,00 404
3. Καθαρά κέρδη από Ο.Ε. ή Ε.Ε. ή Κοινωνία κτλ. μη υπαγόμενες στο άρθρο 10 Κ.Φ.Ε.	405	406
4. Υπερτίμημα από πώληση αυτοκινήτου επιχείρησης	407	408
5. Ζημιά του ίδιου οικονομικού έτους από ατομική επιχείρηση (εκτός περίπτ. 4)	413	414
6. Ζημιές προηγούμενων οικονομικών ετών από ατομική επιχείρηση	415	416
7. Ακαθάριστα έσοδα από ατομική επιχείρηση	425	426
Δ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ		
1. Καθαρό εισόδημα από ατομικό επάγγελμα	501	502
2. Καθαρές αμοιβές ελεγκτή Α.Ε., διατητή, εκτελεστή διαθήκης κτλ.	503	504
3. Ποσό διατροφής που έχει εισπραχθεί από σύζυγο (εκτός των παιδιών)	505	506
4. Εισόδημα που δεν εντάσσεται σε άλλη περίπτ. του πίν. 4	507	508
5. Ζημιά του ίδιου οικονομικού έτους από ατομικό επάγγελμα	511	512
6. Ζημιές προηγούμενου οικον. έτους από ελευθέριο επάγγελμα	515	516
7. Ακαθάριστα έσοδα από ατομική άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος	517	518
Ε. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΑ		
1. Ακαθάριστο εισόδημα από εκμίσθωση:		
α) κατοικιών	103	1.750,00 104
β) Ξενοδοχείων, κλινικών, σχολείων, αιθουσών κιν/φων ή θεάτρων κτλ.	121	122
γ) καταστημάτων, γραφείων, αποθηκών κτλ.	105	4.800,00 106
δ) γηπέδων, χώρων τοποθέτησης επιγραφών	107	108
ε) βιομηχανοστασίων, εμπορικών κέντρων που επέλεξαν υπαγωγή σε Φ.Π.Α.	109	110
στ) γαιών	101	102
ζ) γαιών με βάση το αντικειμενικό σύστημα	909	910
2. α) Ακαθάριστο εισόδημα από υπεκμίσθωση ακινήτων	111	112
β) Στην περίπτωση αυτή, ποιά μίσθωμα έχετε καταβάλει	113	114
3. Ακαθάριστο εισόδημα από δωρεάν παραχώρηση - ιδιόχρηση:		
α) κατοικιών (μόνο δωρεάν παραχώρηση)	129	130
β) Ξενοδοχείων, κλινικών, σχολείων, αιθουσών κινηματογράφων ή θεάτρων κτλ.	143	144
γ) καταστημάτων, γραφείων, αποθηκών κτλ.	145	146
δ) γηπέδων, χώρων τοποθέτησης επιγραφών	147	148
ε) γαιών (μόνο δωρεάν παραχώρηση)	141	142
στ) γαιών (μόνο δωρεάν παραχώρηση) με βάση το αντικειμενικό σύστημα	701	702
4. Ακαθάριστο εισόδημα οικοδομών: α) σε έδαφος του εκμισθωτή		
β) σε έδαφος του παρέχοντος δωρεάν τη χρήση	123	124
125	126	
5. Α) Δαπάνες για ασφάλιστρα, δικαστ. δαπάνη, αμοιβές δικηγόρων (περ. 1α, 1β, 1γ, 1ε, 3α, 3β, 3γ)		
151	152	
β) Αποζημίωση καταβληθείσα με νόμο στο μισθωτή κατά τη λύση επαγγελματικής μίσθωσης		
163	164	
γ) Ακαθάριστο εισόδημα από την εκμίσθωση του ακινήτου της περίπτ. 5β		
165	166	
δ) Λοιπές περιπτώσεις δαπανών άρθρου 23 ΚΦΕ (γιαίες κτλ.)		
159	160	
6. Ακαθάριστο εισόδημα κατοικιών επιφάνειας πάνω από 300 τ.μ. καθεμιά (περ. 1α, 2α και 3α)		
175	176	
7. Ακαθάριστο εισόδημα ανακατασκευασμένων διατηρητέων (περ. 1α, 1β, 3α και 3β)		
131	132	
8. Ακαθάριστο εισόδημα ανακατασκευασμένων διατηρητέων (περ. 1γ, 1ε και 3γ)		
133	134	
9. Ακαθάριστο εισόδημα με το οποίο δε βεβαιώνεται χαρτόσημο, εκτός από την περίπτ. 1ε		
741	742	
ΣΤ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΚΙΝΗΤΕΣ ΑΞΙΕΣ		
Καθαρό εισόδημα από τόκους δανείων κτλ, ημεδαπής προέλευσης		
291	292	
Ζ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΛΛΟΔΑΠΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ		
1. Καθαρό ποσό από μισθούς κτλ. αλλοδαπής προέλευσης		
389	390	
2. Καθαρό ποσό από συντάξεις κτλ. αλλοδαπής προέλευσης		
391	392	
3. Καθαρά κέρδη από γεωργικές επιχειρήσεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή		
463	464	
4. Ζημιές από γεωργικές επιχειρήσεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή		
471	472	
5. Καθαρά κέρδη από εμπορικές επιχειρήσεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή		
411	412	
6. Ζημιές από εμπορικές επιχειρήσεις (ατομική, εταιρικές) στην αλλοδαπή		
421	422	
7. Καθαρά κέρδη από ελευθέριο επάγγελμα (ατομικά, εταιρικά) στην αλλοδαπή		
509	510	
8. Ζημιές από ελευθέριο επάγγελμα (ατομικά, εταιρικά) στην αλλοδαπή		
513	514	
9. Εισοδήματα από κινητές αξίες αλλοδαπής προέλευσης που φορολογούνται με τις γενικές διατάξεις		
295	296	
10. Ακαθάριστο εισόδημα από ακίνητα που βρίσκονται στην αλλοδαπή		
171	172	
11. Καθαρό εισόδημα της περίπτ. 10		
173	174	
12. Ακαθάριστο εισόδημα της περίπτ. 10 από κατοικίες με επιφάνεια πάνω από 300 τ.μ. η καθεμιά		
395	396	

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ												Υπόχρεου			Της συζύγου					
1. Ετήσια αντικειμενική δαπάνη διαβίωσης με βάση: α) Την ετήσια αντικειμενική δαπάνη για ιδιοκατοικημένη ή μισθούμενη ή δωρεάν παραχωρούμενη κύρια κατοικία και έως δύο δευτερεύουσες κατοικίες.																				
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟΥ		ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΡΕΥΜΑΤΟΣ **		ΜΕΣΟΒΑΡΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΔΩΡΕΑΝ ΠΑΡΑΧΩΡΟΥΜΕΝΗ	ΜΟΝΟΚΑΤΟΙΚΙΑ	ΒΕΣΗ ΟΡΟΣΟ	ΕΠΙΘΑΛΕΙΑ ΚΥΡΙΟΥ ΧΩΡΟΥ	ΕΠΙΘΑΛΕΙΑ ΒΟΗΘΗΤΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΝ-ΙΣΟΚΤΗΤΙΑΣ ΥΠΟΧΡΕΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΝ-ΙΣΟΚΤΗΤΙΑΣ ΣΥΖΥΓΟΥ	ΜΗΘΙΣ ΔΩΡΕΑΝ ΤΟΚΕΥΣΗΣ	ΤΙΜΗ ΣΩΦΗΣ ή ΤΙΜΗ ΕΚΔΟΣΗΣ								
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ - ΟΔΟΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΚΛΕΙΟΥΝ ΤΟ ΤΕΤΡΑΓΩΝΟ		205		203	240		211	212	213	214	215	216								
α) ΚΥΡΙΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ		ΚΟΡΙΝΘΟΥΣ - 37		ΝΑΙ	1	ΝΑΙ	1	97		100		12	216							
β) ΠΡΩΤΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ				207	241		218	219	220	221	222	223								
γ) ΔΕΥΤΕΡΗ ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ				209	242		225	226	227	228	229	230								
				ΝΑΙ	1	ΝΑΙ	1													
β) Η ετήσια αντικειμενική δαπάνη για λοιπές κατοικίες												707			708					
γ) τα επιβατικά αυτο/τα Ι.Χ., Μ.Χ. (οικονομικές, ατομικές-εταιρικές επιχο/σης, κοινωνικών και κοινοπραξιών)																				
Α/Α	Α.Φ.Μ. Κυρίου ή κατόχου Ε.Ι.Χ., Μ.Χ.	Κ.Α.	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ		Κ.Α.	Κυβ. Εκστ.	Κ.Α.	Μήνες κυκλοφ. μέσα στα 2011	Κ.Α.	Ποσοστό συνολικ. %	Κ.Α.	Είσοδος πρώτης κυκλοφ.								
1	090310533	750	ΑΧΤ	3561	703	1.600	761	12	771	100,00	775	2007	851	6.400,00	852					
2		751			704		762		772		776		853		854					
3		752			705		763		773		777		855		856					
4		753			706		764		774		778		857		858					
δ) τα σκάφη αναψυχής Ι.Χ. (οικονομικές κτλ.)																				
Όνομα σκάφους	Αριθμός και λιμάνι ημελογίου	Χώρα	Κατηγορία	Χώρα εδρεύσεως	Ποσοστό Συμμετοχής (Υπόχρεου)	Ποσοστό Συμμετοχής (Συζύγου)	Πορτή πλοίου	Μήνες κυκλοφ. μέσα στα 2011	Κ.Α.	Μέτρα μήκους										
ΙΩΑΝΝΑ	343 ΠΑΤΡΩΝ	ΕΛΛΑΔ	1	1	100,0		2010	12	747	7,00			711	12.000,00	712					
			1	1									713		714					
ε) τις αμοιβές πληρωμάτων σκαφών αναψυχής																				
δ) τα αεροσκάφη και ελικόπτερα Ι.Χ. και ανεμόπτερα																				
Στοιχεία εθνικότητας και ημερομηνίας	Τύπος	Αριθμός αεροσκάφους κατασκευαστή	Αεροπορικός οργανισμός παραγωγής	Μήνες κυκλοφ. μέσα στα 2011	Ιταλία ή Αμερική	Πρώτη ημερομηνία							715		716					
στ) τις δεξαμενές κολύμβησης (πισίνες)																				
Κ.Α.	Επιπεδική (τετρ. μέτρα)	Ποσοστό συνολικότητας % υπέρχου της συζύγου	Κ.Α.	Εσωτερική (τετρ. Μέτρα)	Ποσοστό συνολικότητας % υπέρχου της συζύγου								767		768					
				768									765		766					
ζ) Γράψτε την αντικειμενική δαπάνη για διδάκτρα σε σχολεία												769								
η) Γράψτε την αντικειμενική δαπάνη για οικιακούς βοηθούς, οδηγούς αυτο/των και δασκάλους												770								
2. Από τη δαπάνη που καταβάλατε:																				
α) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτοκινήτων, δίκτυων κτλ. οχημάτων												719			720					
β) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση πλοίων αναψυχής κτλ. σκαφών αναψυχής και αεροσκαφών												721			722					
γ) για την αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση κινητών πραγμάτων αξίας πάνω από 10.000€												723			724					
δ) για δωρεές ή γονικές παροχές ή χορηγίες χρηματικών ποσών (εκτός προς το Δημόσιο, κτλ.)												725			726					
ε) για την τοκοχρεολυτική απόσβεση δανείων ή πιστώσεων κτλ.												727			1.700,00 728					
ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ - ΠΟΣΑ ΠΟΥ ΜΕΙΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΤΗΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ																				
1. Καθαρό εισόδημα που δεν υπήρχε την 1-1-2012												655			656					
2. Ποσό ετήσιας δαπάνης που δεν υπήρχε την 1-1-2012												693			694					
3. Εισοδήματα που αποκτήσατε το 2011, τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο, φορολογούνται με ειδικό τρόπο, καθώς και από μερίσματα ημεδαπών Α.Ε., Ε.Π.Ε. κτλ.												659			660					
4. Εισοδήματα που εξαιρούνται της εισφοράς (παρ. 2 άρθ. 29 ν.3986/2011)												657			658					
5. Επίδομα ανεργίας του Ο.Α.Ε.Δ.												661			662					
6. Καθαρά κέρδη από εταιρίες κτλ. που φορολογήθηκαν με το άρθρο 10 Κ.Φ.Ε.												431			432					
7. Φόρος που παρακρατήθηκε στα εισοδήματα της περ. 3 και στα καθαρά κέρδη της περ. 6												433			434					
8. Καθαρό ποσό επιδόματος κοινωνικής αλληλεγγύης (ΕΚΑΣ)												305			306					
9. Αγροτικές ενισχύσεις (επιδοτ., αποζημ., οικονομισχ. Κτλ) εκτός αυτών επί της παραγωγής												477			478					
10. Ενοίκιο εγκατάστασης ατομικής επιχείρησης ή ελευθέρου επαγγέλματος																				
Όνοματεπώνυμο ή Επωνυμία εκμισθωτή		Κ.Α.	Α.Φ.Μ. εκμισθωτή	Κ.Α.	Επιφάνεια σε τ.μ.								793		794					
			790		795								615		616					
			791		796															
11. Ενοίκιο ακινήτων εκτός από κύρια κατοικία, κατοικία παιδιών που σπουδάζουν και περίπτ. 10												417			419			420		
12. Δαπάνη για την αγορά ή ανέγερση ακινήτων ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτών κτλ.												735			736					
13. Χρηματικά ποσά που προέρχονται από διάθεση περιουσιακών στοιχείων, εισαγωγή χρηματικών κεφαλαίων αλλοδαπής, δάνεια, δωρεές κτλ.												781			782					
14. Επαναπατριζόμενα κεφάλαια (άρθρ. 18 ν.3842/10)												783			784					
15. Ανάλωση κεφαλαίου που ήδη φορολογήθηκε ή απαλλάσσεται από το φόρο												787			788					
ΠΙΝΑΚΑΣ 7. ΠΟΣΑ ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΟΥ ΑΦΑΙΡΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ Ή ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ																				
1. Δαπάνη αγοράς αγαθών και παροχής υπηρεσιών (παρ.1 άρθρο 9 Κ.Φ.Ε.)												049			27.280,00					
2. Έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης												051			2.200,00 052 600,00					
3. Υποχρεωτικές εισφορές σε ταμεία ασφάλισης (Ο.Α.Ε.Ε. κτλ.)												053			3.500,00 054					
4. Δωρεές ιατρικών μηχανημάτων κτλ., σε νοσοκομεία κτλ.												057			058					

* Συμπεριλαμβάνεται όταν η Τ.Ζ. είναι από 2.800€ και άνω ** Αφορά μόνο την κύρια κατοικία

ΑΦΜ 090310533

3

ΠΙΝΑΚΑΣ 3: ΑΦΑΙΡΕΣΗ ΠΟΣΟΥ ΛΟΓΩ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ Κ.Τ.Λ. ΚΑΙ ΜΕΙΩΣΗ ΦΟΡΟΥ

ΚΩΔ.003: Αναφέρεται ο αριθμός των τέκνων που υπάρχουν στον πίνακα 9.1.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ

A. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΜΙΣΘΩΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΚΩΔ.302: Αναφέρεται το καθαρό εισόδημα της συζύγου όπως αυτό αποκτήθηκε μέσα στο έτος 2011,αθροίζοντας όλα τα καθαρά ποσά που έλαβε.

Γ. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΚΩΔ.401: Αναγράφονται τα συνολικά καθαρά κέρδη από την άσκηση ατομικής επιχείρησης, του συζύγου.

ΚΩΔ.403: Αναγράφεται το ποσό της επιχειρηματικής αμοιβής που δικαιούται από τη συμμετοχή του ο φορολογούμενος σε μια Ο.Ε. ως ομόρρυθμος εταίρος.

Ε. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΑ

ΚΩΔ.103: Αναγράφεται το σύνολο των ενοικίων που αποκτήθηκαν από εκμίσθωση κατοικίας.

ΚΩΔ.105: Αναγράφεται το σύνολο των ενοικίων που αποκτήθηκαν από εκμίσθωση καταστήματος.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΕΤΗΣΙΑΣ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗΣ ΔΑΠΑΝΗΣ

1. Α. ΕΤΗΣΙΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΓΙΑ ΙΔΙΟΚΑΤΟΙΚΟΥΜΕΝΗ ΚΥΡΙΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑ

ΚΩΔ.211: Αναγράφεται η επιφάνεια του κύριου χώρου της κατοικίας.

ΚΩΔ.213: Αναγράφεται το ποσό συνιδιοκτησίας του υπόχρεου.

ΚΩΔ.215: Αναγράφονται οι μήνες ιδιοκτησίας.

B.ΕΠΙΒΑΤΙΚΑ Ι.Χ. ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ

ΚΩΔ.851: Αναγράφεται το ποσό της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης του επιβατικού Ι.Χ.

Δ. ΣΚΑΦΗ ΑΝΑΨΥΧΗΣ Ι.Χ.

ΚΩΔ.711: Αναγράφεται το συνολικό ποσό της ετήσιας αντικειμενικής δαπάνης του σκάφους αναψυχής.

2. ΔΑΠΑΝΗ ΠΟΥ ΚΑΤΑΒΛΗΘΗΚΕ

ΚΩΔ.727: Αναγράφεται το ποσό της ετήσιας δαπάνης που καταβλήθηκε το έτος 2011 για τη τοκοχρεολυτική απόσβεση δανείων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΠΟΣΑ ΔΑΠΑΝΩΝ ΠΟΥ ΑΦΑΙΡΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ Η΄ ΑΠΟ ΤΟ ΦΟΡΟ

ΚΩΔ.049: Αναγράφεται το συνολικό ποσό των δαπανών που πραγματοποίησε στην Ελλάδα μέσα στο 2011, ο φορολογούμενος, η σύζυγος και το τέκνο που τον βαρύνει για την αγορά αγαθών και λήψη υπηρεσιών.

ΚΩΔ.051-052: Αναγράφονται τα ποσά των δαπανών που κατέβαλαν συνολικά για ιατρική και νοσοκομειακή περίθαλψη του φορολογούμενου, της συζύγου και του τέκνου.

ΚΩΔ.053: Αναγράφεται το ποσό των υποχρεωτικών από το νόμο εισφορών που κατέλαβε ο φορολογούμενος μέσα στο 2011 σε ασφαλιστικά ταμεία (Ο.Α.Ε.Ε. κτλ.)

ΚΩΔ.060: Αναγράφεται το ποσό της δωρεάς που καταβλήθηκε σε Ιερό Ναό.

ΚΩΔ.087: Αναγράφεται το ποσό της δαπάνης που καταβλήθηκε το έτος 2011 για νέα εγκατάσταση φυσικού αερίου.

ΚΩΔ.081: Αναγράφεται το ποσό των διδάκτρων που καταβλήθηκε μέσα στο έτος 2011.

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΠΡΟΚΑΤΑΒΛΗΘΕΝΤΕΣ – ΠΑΡΑΚΡΑΤΗΘΕΝΤΕΣ ΦΟΡΟΙ

ΚΩΔ.313-314: Αναγράφεται το σύνολο του φόρου που αναλογεί στα εισοδήματα που δηλώθηκαν.

ΚΩΔ.316: Αναγράφεται το σύνολο του φόρου που παρακρατήθηκε από τα εισοδήματα που δηλώθηκαν.

Με την ετήσια δήλωση φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων (έντυπο Ε1), που θα υποβληθεί κατά το οικονομικό έτος 2012, συνοποβάλλεται και η Αναλυτική Κατάσταση για τα μισθώματα ακινήτων (έντυπο Ε2). Ακολουθεί η συμπληρωμένη αναλυτική κατάσταση μισθωμάτων ακινήτων:

Ε2 ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΜΙΣΘΩΜΑΤΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΟΙΚΟΝ. ΕΤΟΥΣ 2012 Εισοδήματα από 1/1 έως 31/12/2011

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΕΡΓΙΩΤΗΣ ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α.Φ.Μ.: 999240555

Α/Α	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ Οδός - Αριθ. - Πύλη ή Χωριό - Θέση - Ταχ. Κωδ.	ΘΕΣΗ αόντο της όψ. της όψ. κλι.	ΧΡΗΣΗ αία κτιρ. κλι.	ΕΤΕΡΩΝ σε τ.μ. ή στρατ.	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.)	ΔΙΑΡΕΙΑ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΣΤΟ 2011			ΠΡΟΣΩΠΟ ΣΥΝΔΙΟΚΤΗΤΗΣ (%)	ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΠΟΥ ΑΝΑΓΕΙ ΣΤΟΝ ΥΠΟΧΡΕΟ					
							ΑΠΟ	ΕΩΣ	ΜΗΝΕΣ (μην)		ΕΚΜΟΣΧΩΣΗ - ΥΠΕΚΜΟΣΧΩΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ	Καταβολών Ενοίκιων, Φόρων κ.λπ.	Καταπιεσμένων Ενοίκιων, Αποβλητών Βαρυνόμενων κ.λπ.	Γραβών - Έκτακτων Ενοίκιων κ.λπ.	Εκδοθέντων κ.λπ.	Καταπιεσμένων Ενοίκιων κ.λπ.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	ΚΑΝΑΡΙ - 99		Ι	ΚΑΝ	85 ΓΡΑΝΝΙΟΙ ΒΑΡΕΛΩΝ	049687001				19	400	100		4800		
	ΖΑΧΙΩΤΗ - 59		Ι	ΚΑΝ	60 ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΥΛΟΥ ΚΑΚΑΝ	134597300				10	350	50		1750		

ΠΡΟΣΟΧΗ: Το έντυπο αυτό υποβάλλεται σε ένα (1) αντίτυπο. Για τα ακίνητα που είναι παλαιά ή επισκευασμένα ή μεταβιβάστηκαν μέσα στο 2011, πρέπει να συμπληρωθεί η πινακίδα ή της πίσω αερίδας. Οδηγίες συμπλήρωσης αυτού του εντύπου βλέπε στην πίσω αερίδα.

Ο ΛΟΓΙΣΤΗΣ: ΑΘΡΟΙΣΜΑ Ο ΔΗΛΩΝ: 2012

Φ-01.002 / ΕΚΔΟΣΗ 2011 (τηνενημέρωται ότι η απόκρυψη ή η παροχή ανακριβών στοιχείων τιμωρείται από το νόμο)

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΑΦΜ:

I. ΕΚΜΟΣΧΩΜΕΝΑ ΚΤΛ. ΑΚΙΝΗΤΑ

Α/Α	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ Οδός - Αριθ. - Πύλη ή Χωριό - Θέση - Ταχ. Κωδ.	ΘΕΣΗ αόντο της όψ. της όψ. κλι.	ΧΡΗΣΗ αία κτιρ. κλι.	ΕΤΕΡΩΝ σε τ.μ. ή στρατ.	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.)	Διεύθυνση συνδιοκτικής	ΠΟΣ. ΣΥΝΔΙΟΚΤΗΣ (%)	ΥΠΕΚΜΟΣΧΩΣΕΙΣ Μισθώματα που καταβλήθηκαν

II. ΑΚΙΝΗΤΑ ΠΟΥ ΤΟ 2011 ΕΙΝΑΙ ΗΜΙΤΕΛΗ Ή ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΤΗΚΑΝ Ή ΑΠΟΚΤΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΑΓΟΡΑ - ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ - ΔΩΡΕΑ - ΓΟΝΙΚΗ ΠΑΡΟΧΗ ΚΤΛ.

Α/Α	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟΥ	ΤΙΤΛΟΣ ΚΤΗΣΗΣ Ή ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΟΥ, ΑΡΙΘ. ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ, ΟΝΟΜΑΜΟ ΣΥΜΒΟΛΑΓΙΟΓΡΑΦΟΥ	Ο ΔΗΛΩΝ

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΕΝΤΥΠΟΥ

1. Υποκείμενο του φόρου για το εισόδημα από ακίνητα είναι ο δικαιούχος νομίως, επικρατικός ή οφειλόμενος του όφου, πρέπει να συμπληρωθεί και να υποβληθεί χωριστό έντυπο, όποτε και αν το ακίνητο είναι κοινό. Τα ακαθάριστα εισοδήματα από ακίνητα των εταιριών ή κοινωνιών οφείλονται να υποβάλλονται σε ειδική δήλωση φορολογίας εισοδήματος Ε1 του φυσικού προσώπου, αλλά θα δηλώνονται από τις εταιρίες κ.λπ. Σε αυτή την περίπτωση συμπληρώνεται χωριστό έντυπο Ε2 που υποβάλλεται μαζί με το έντυπο Ε5, από το υπόχρεο νομικό πρόσωπο ή την ένωση προσώπων (κοινωνία κ.λπ.).

2. Σε περίπτωση συνδιοκτικής, συντελεστικής, κ.λπ. ακινήτου, στις οικείες στήλες, θα γράφεται το ποσό του ακαθάριστου εισοδήματος που αναλογεί στο φορολογούμενο, με βάση το ποσοστό συνδιοκτικής.

3. Στην πρώτη στήλη - (1) α/α - αφορούν τα ακίνητα, δηλαδή όσα δηλώνονται, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι οικοκαταστάσεις (πολλά οικοκαταστάσεις κ.λπ.).

4. Οι στήλες της ένδειξης "ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ" συμπληρώνονται όταν σε κάποιο από τα ακίνητα που έχουν καταγραφεί στην ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑ ΜΙΣΘΩΜΑΤΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ, συντρέξει περίπτωση συνδιοκτικής, συντελεστικής κ.λπ., πρόσφατης κτήσης, μεταβίβασης ή υπεκμολόγησης. Στις περιπτώσεις αυτές συμπληρώνονται απαραίτητα τα "ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΚΙΝΗΤΟΥ" και κατά περίπτωση οι υπόλοιπες στήλες. Η συμπλήρωση των στοιχείων αυτών γίνεται με προσοχή, για να μπορεί να γνωρίζη η Υπηρεσία σε ποιά από τα δηλωθέντα ακίνητα αναφέρεται στις περιπτώσεις αυτές ο φορολογούμενος.

5. Στη στήλη της υπεκμολόγησης θα αναγράφεται το συνολικό μίσθωμα που έχει καταβληθεί από τον υπεκμολογητή.

6. Αν δεν υπάρχει μία ολοκληρωμένη κατάσταση μισθωμάτων για όλα τα ακίνητα κάθε εισοδήματος, τότε θα χρησιμοποιείται και δεύτερο έντυπο.

3.3 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΕΞΑΓΩΓΗΣ ΕΜΜΕΣΩΝ ΦΟΡΩΝ ΜΙΑΣ ΤΡΙΜΕΛΟΥΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Κάθε οικογένεια εκτός από τους άμεσους φόρους που πληρώνει κάθε χρόνο υποχρεούται να πληρώνει και έμμεσους φόρους. Οι έμμεσοι φόροι επιβαρύνουν τις τιμές των αγαθών που αγοράζει κάθε οικογένεια ανεξάρτητα από το εισόδημά της.

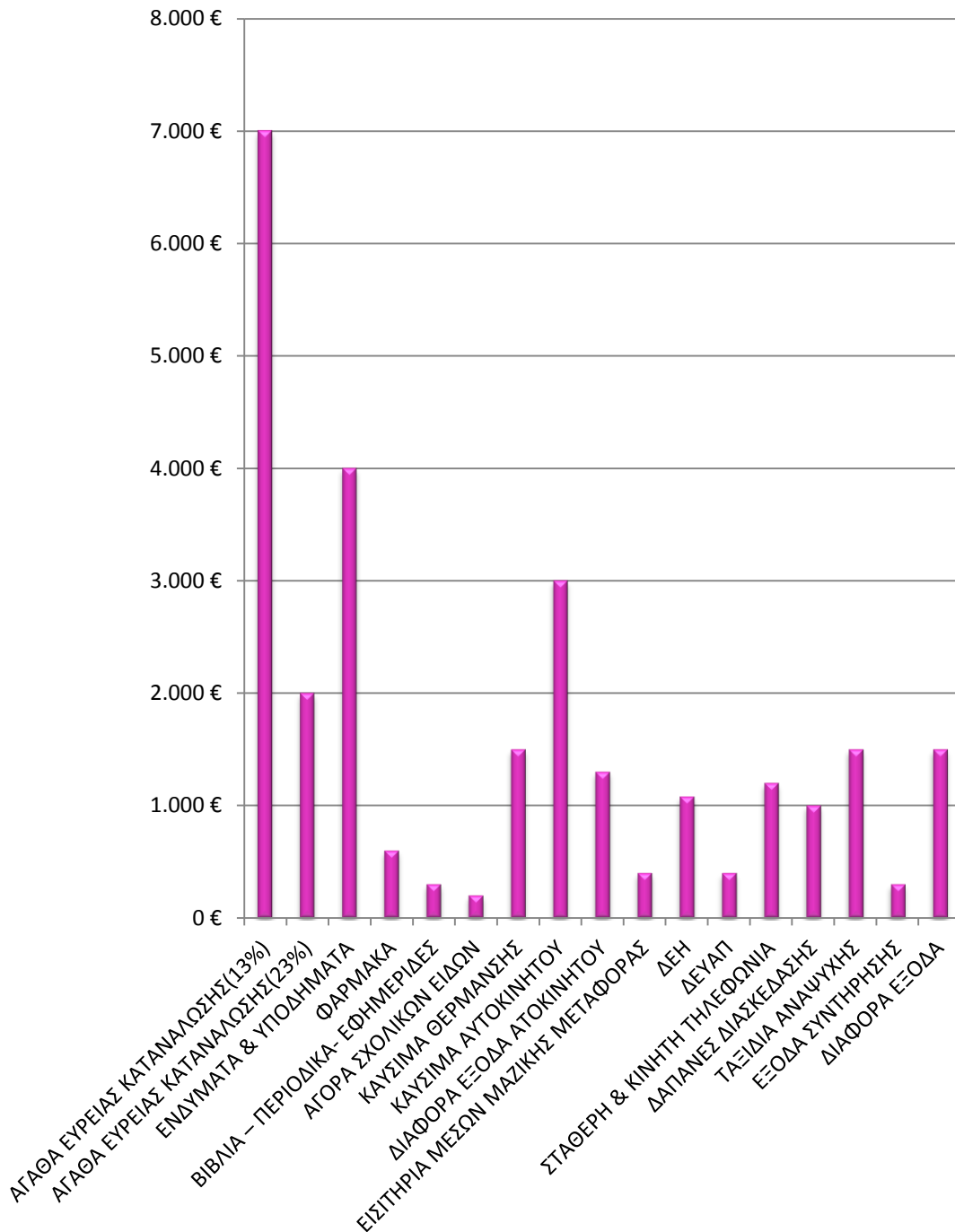
Χρησιμοποιώντας για παράδειγμα την οικογένεια του κυρίου Νικολάου Γεώργιου θα παρατηρήσουμε τι ποσοστό έμμεσων φόρων πληρώνει σε σχέση με το καθαρό εισόδημα της οικογένειάς του.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Η οικογένεια του κυρίου Νικολάου Γεώργιου κατά τη διάρκεια του έτους 2011 κατανάλωσε συνολικά τα εξής:

- Αγαθά ευρείας κατανάλωσης(π.χ. τρόφιμα): 7.000€ (συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α 13%)
- Αγαθά ευρείας κατανάλωσης(π.χ. τρόφιμα): 2.000€ (συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α 23%)
- Ενδύματα & υποδήματα: 4.000€ (συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α 23%)
- Φάρμακα: 600€ (συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α 6,5%)
- Βιβλία – Περιοδικά – Εφημερίδες: 300€ (συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α 6,5%)
- Σχολικά είδη: 200€ (συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α 23%)
- Καύσιμα θέρμανσης: 1.500€ (συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α 23%)
- Καύσιμα αυτοκινήτου: 3.000€ (συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α 23%)
- Διάφορα έξοδα αυτοκινήτου (ασφάλεια, service, τέλη κυκλοφορίας κ.α.): 1300€ (συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α 23%)
- Εισιτήρια μέσων μαζικής μεταφοράς: 400€ (συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α 13%)
- ΔΕΗ: 1.080€ (συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α 13%)
- ΔΕΥΑΠ: 400€ (συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α 13%)
- Σταθερή & Κινητή τηλεφωνία: 1.200€ (συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α 23%)
- Δαπάνες διασκέδασης: 1.000€ (συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α 23%)
- Ταξίδια αναψυχής: 1.500€ (συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α 23%)
- Έξοδα για ηλεκτρολόγο & υδραυλικό: 300€ (συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α 23%)
- Διάφορα έξοδα (δώρα εορτών κ.α.): 1.500€ (συμπεριλαμβάνεται Φ.Π.Α 23%)

Βλέπουμε, λοιπόν, ότι από το εισόδημα της οικογένειας του κυρίου Νικολάου καταναλώθηκε ένα ποσό σε διάφορα αγαθά. Τόσο τα αγαθά όσο και τα ποσά αγαθών που κατανάλωσε η οικογένεια εμφανίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Από το ποσό που δαπανήθηκε στα διάφορα αγαθά ένα ποσό αναλογεί στο Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α) και το υπόλοιπο στην καθαρή αξία των αγαθών. Κάνοντας, λοιπόν, αποφορολόγηση θα βρούμε ποιο είναι το ποσοστό του Φ.Π.Α. και ποιο της καθαρής αξίας. Όλα αυτά εμφανίζονται συνοπτικά στον παρακάτω πίνακα:

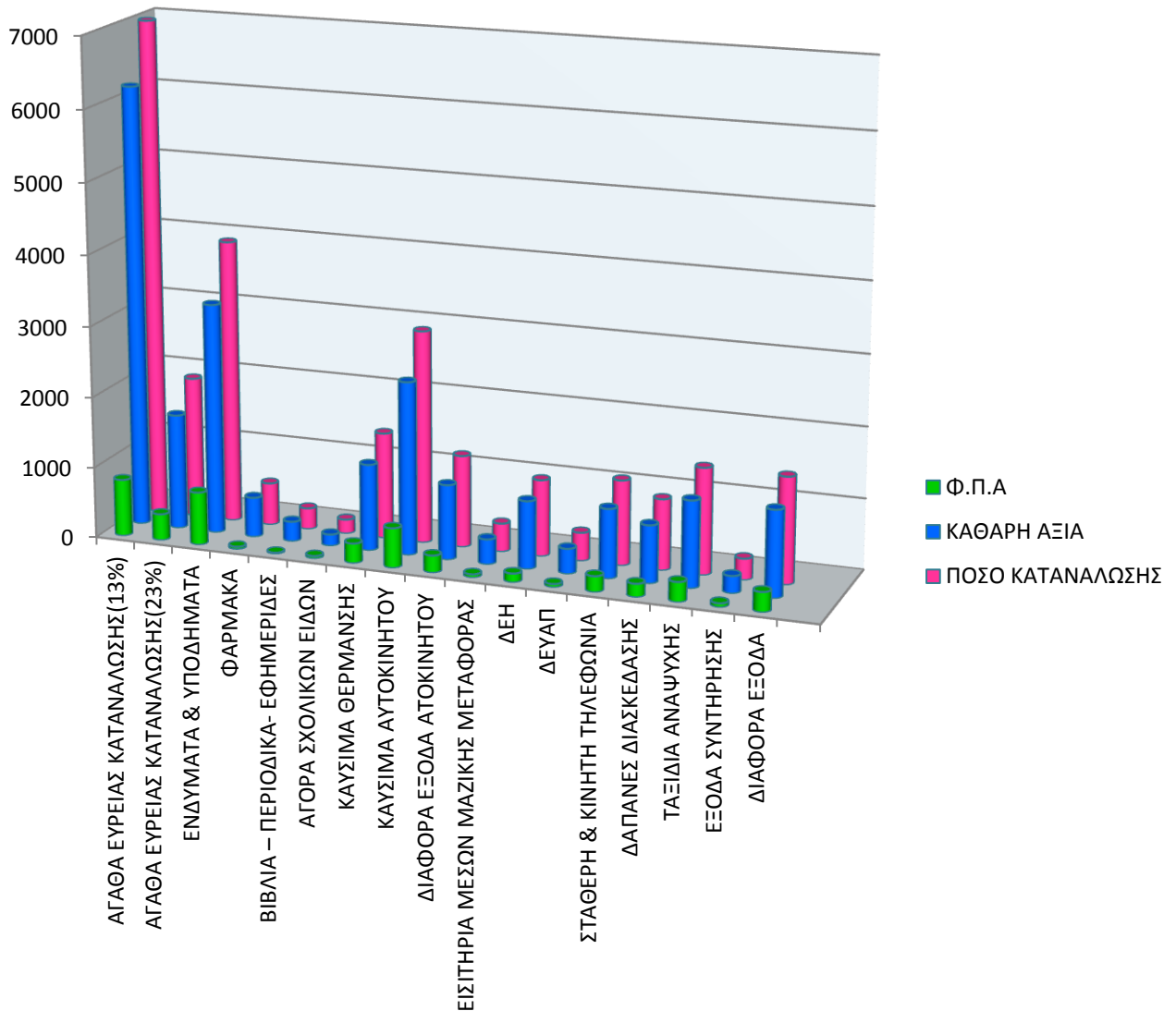
ΠΙΝΑΚΑΣ:

ΑΓΑΘΑ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ Φ.Π.Α	ΠΟΣΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ	ΚΑΘΑΡΗ ΑΞΙΑ	Φ.Π.Α
ΑΓΑΘΑ ΕΥΡΕΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ (13%)	13%	7.000€	$7.000/1,13 \approx$ 6.195€	$7.000-6.195=$ 805€
ΑΓΑΘΑ ΕΥΡΕΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ (23%)	23%	2.000€	$2.000/1,23 \approx$ 1.626€	$2.000-1.626=$ 374€
ΕΝΔΥΜΑΤΑ & ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ	23%	4.000€	$4.000/1,23 \approx$ 3.252€	$4.000-3.252=$ 748€
ΦΑΡΜΑΚΑ	6,5%	600€	$600/1,065 \approx$ 563€	$600-563=$ 37€
ΒΙΒΛΙΑ – ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ- ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ	6,5%	300€	$300/1,065 \approx$ 282€	$300-282=$ 18€
ΑΓΟΡΑ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ	23%	200€	$200/1,23 \approx$ 163€	$200-163=$ 37€
ΚΑΥΣΙΜΑ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ	23%	1.500€	$1.500/1,23 \approx$ 1.220€	$1.500-1.220=$ 280€
ΚΑΥΣΙΜΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ	23%	3.000€	$3.000/1,23 \approx$ 2.439€	$3.000-2.439=$ 561€
ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΞΟΔΑ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΥ	23%	1.300€	$1.300/1,23 \approx$ 1.057€	$1.300-1.057=$ 243€
ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΜΕΣΩΝ ΜΑΖΙΚΗΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ	13%	400€	$400/1,13 \approx$ 354€	$400-354=$ 46€

ΔΕΗ	13%	1.080€	$1.080/1,13 \approx 956€$	$1.080-956=124€$
ΔΕΥΑΠ	13%	400€	$400/1,13 \approx 354€$	$400-354=46€$
ΣΤΑΘΕΡΗ & ΚΙΝΗΤΗ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑ	23%	1.200€	$1.200/1,23 \approx 976$	$1.200-976=224€$
ΔΑΠΑΝΕΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ	23%	1.000€	$1.000/1,23 \approx 813€$	$1.000-813=187€$
ΤΑΞΙΔΙΑ ΑΝΑΨΥΧΗΣ	23%	1.500€	$1.500/1,23 \approx 1.220€$	$1.500-1.220=280€$
ΕΞΟΔΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ	23%	300€	$300/1,23 \approx 244€$	$300-244=56€$
ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΞΟΔΑ	23%	1.500€	$1.500/1,23 \approx 1.220€$	$1.500-1.220=280€$
ΣΥΝΟΛΑ	-	27.280€	22.934€	4.346€

Στον παραπάνω πίνακα βλέπουμε τα αγαθά που καταναλώνει η οικογένεια και σε ποιο ποσό καθώς και το συντελεστή Φ.Π.Α. που έχουν τα αγαθά αυτά. Στη συνέχεια παρατηρούμε το ποσό της καθαρής αξίας του κάθε αγαθού ξεχωριστά, το οποίο υπολογίσαμε διαιρώντας το ποσό κατανάλωσης με το ποσό των 1.13 ή 1.23 ή 1,065 (ανάλογα με το συντελεστή Φ.Π.Α. που έχει το κάθε αγαθό). Επίσης, εμφανίζεται το ποσό Φ.Π.Α που αντιστοιχεί στο κάθε αγαθό, το οποίο υπολογίσαμε αφαιρώντας από το ποσό κατανάλωσης την καθαρή αξία των αγαθών. Τέλος, παρατηρούμε ότι το συνολικό ποσό κατανάλωσης είναι **27.280€**, το συνολικό ποσό της καθαρής αξίας των αγαθών είναι **22.934€** και το συνολικό ποσό του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας είναι **4.346€**.

Για να έχουμε μια καλύτερη εικόνα του παραδείγματος συγκεντρώσαμε τα δεδομένα του πίνακα σε ένα διάγραμμα. Το παρακάτω διάγραμμα απεικονίζει τα αγαθά που καταναλώνει η οικογένεια, τα ποσά των αγαθών αυτών αλλά και το ποσό του Φ.Π.Α και την καθαρή αξία που αναλογεί σε αυτά τα καταναλωτικά αγαθά.

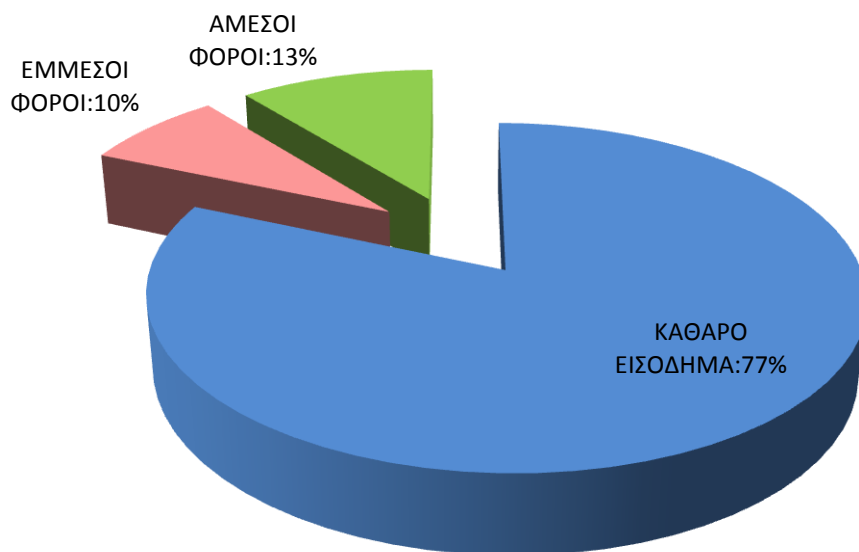
3.4 ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΒΑΡΥΝΣΗ ΣΤΟ ΚΑΘΑΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΠΟ ΑΜΕΣΟΥΣ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΟΥΣ ΦΟΡΟΥΣ

Σύμφωνα με την διερεύνηση του παραδείγματος της οικογένειας του κ. Νικολάου παρατηρούμε τα ακόλουθα:

- Το συνολικό καθαρό εισόδημα αντιστοιχεί στο ποσό των 46.318€
- Το ποσό καταβολής σε άμεσους φόρους 6.116€
- Το ποσό καταβολής σε έμμεσους φόρους 4.436€

Άρα συνολικά θα καταβάλλουν σε άμεσους και έμμεσους φόρους 10.552€, σύμφωνα με το άθροισμα των δύο αυτών φόρων. Αυτό σημαίνει ότι το 23% του συνολικού καθαρού εισοδήματος της οικογένειας επιβαρύνεται από άμεσους και έμμεσους φόρους.

Αυτό γίνεται εύκολα αντιληπτό από το ακόλουθο διάγραμμα:

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Είναι γενικά παραδεκτό ότι η φορολογική πολιτική είναι ένα κρατικό εργαλείο απόκτησης εσόδων από φυσικά και μη, πρόσωπα με απώτερο σκοπό τη βιωσιμότητα. Διαχρονικά είναι από τα μείζον προβλήματα που απασχολούν την εκάστοτε κυβέρνηση. Έχουμε γίνει θεατές στην συνεχή αλλαγή του φορολογικού συστήματος επειδή πάντα υπάρχουν αδυναμίες τόσο στην ισοδύναμη απόδοση των φόρων όσο και στην είσπραξη τους.

Πρόκειται για ένα σχίσμα ανάμεσα στην αφορολογησία και στην υπερφορολόγηση: άλλοι φορολογούνται βαριά άλλοι καθόλου άλλοι λιγότερο. Αλλά ως γνωστών κάποιοι είναι πιο ίσοι έναντι άλλων λόγω κοινωνικών κριτηρίων, ταξικών και πολιτικών. Η αφορολογησία ακολουθεί πάντοτε την κοινωνική ισχύ και η υπερφορολόγηση την κοινωνική αδυναμία. Είναι δεδομένα τα οποία σκιάζουν το κάθε φορολογικό σύστημα εκτοπίζοντας αυτό από τον αρχικό σκοπό του. Παρόλα αυτά το κράτος δικαίου προσπαθεί να είναι αξιοκρατικό όσο αυτό είναι εφικτό.

Στο σημείο αυτό θα αναφέρουμε τις επιδράσεις της φορολογικής πολιτικής στο εισόδημα, κατανάλωση, απασχόληση.

ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Οι φόροι επηρεάζουν το εισόδημα ενός νοικοκυριού, και επομένως και τη διανομή του, κατά εισοδηματικές τάξεις, τόσο από την πλευρά της απόκτησης του εισοδήματος όσο και από την πλευρά της χρησιμοποίησής τους. Οι επιδράσεις των φόρων στη διανομή του εισοδήματος μπορεί να είναι άμεσες όπως και έμμεσες.

Οι φόροι εισοδήματος και περιουσίας, μειώνουν το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, ενώ οι έμμεσοι φόροι αυξάνουν τις τιμές των προϊόντων και περιορίζουν το πραγματικό τους εισόδημα. Οι πρώτοι επηρεάζουν το εισόδημα από την πλευρά κτήσης τους, ενώ οι δεύτεροι επηρεάζουν το εισόδημα από την πλευρά της χρησιμοποίησής τους. Οι επιδράσεις αυτές της φορολογίας στη διανομή του εισοδήματος χαρακτηρίζονται ως άμεσες επιδράσεις της φορολογίας στο εισόδημα και στην διανομή.

Εκτός από τις παραπάνω άμεσες επιδράσεις, οι φόροι προκαλούν συνήθως και έμμεσες επιδράσεις. Μπορεί να επηρεάζουν τα κίνητρα των νοικοκυριών για εργασία και αποταμίευση, την κατανομή των πόρων στην οικολογία και να προκαλούν υπερβάλλον βάρος, το οποίο μειώνει το πραγματικό εισόδημα και την ευημερία των νοικοκυριών. Τέλος, οι φόροι μπορεί να επηρεάζουν τη μακροοικονομική κατάσταση της οικονομίας, την απασχόληση και τα εισοδήματα. Αν οι έμμεσες επιδράσεις στο εισόδημα, διαφέρουν ανάμεσα στα διάφορα νοικοκυριά, η διανομή του μεταβάλλεται και πάλι. Οι έμμεσες επιδράσεις των φόρων στη διανομή του εισοδήματος είναι δύσκολο να αξιολογηθούν και ακόμα δυσκολότερο να ποσοτικοποιηθούν και συνήθως δεν εξετάζονται.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ

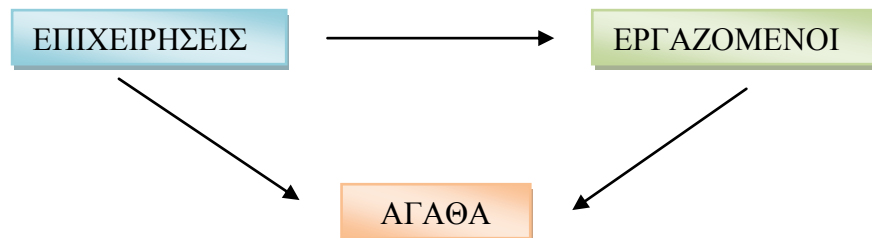
Από τη μεριά της κατανάλωσης όπως υποδείξαμε και στο κεφάλαιο 1 υπάρχει εξάρτηση αυτής και του φόρου. Είναι προφανές ότι η οποιαδήποτε αύξηση της φορολογίας θα ροκανίσει το εισόδημα για κατανάλωση και συνήθως εκείνο το εισόδημα που προοριζόταν για υπερκατανάλωση. Επίσης και στο σημείο που μια οικονομία βρίσκεται σε συνθήκες ύφεσης η επιβολή φόρων θα αρχίζει να ροκανίζει την αποταμίευση με συνέπεια τη μείωση της.

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Ο φορολογικός συντελεστής επιβάλλεται και συνήθως αυξάνεται κατά δυο κύριους λόγους.

- Σε οικονομίες οι οποίες παρουσιάζεται συσσωρευμένος πλούτος σε μορφή αποταμίευσης αλλά και επενδύσεων σε διάφορα χαρτοφυλάκια.
- Σε οικονομίες οι οποίες είναι σε συνεχή ύφεση με σκοπό την τόνωση των κρατικών εσόδων και μετέπειτα στη δημιουργία κρατικών δαπανών.

Θα επικεντρωθούμε κυρίως στη παρακμάζουσα οικονομία όπου η φορολογία είναι υψηλή και αυξανόμενη χωρίς προσανατολισμό και ισονομία. Στην περίπτωση αυτή η απασχόληση βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα συμπαρασύροντας και τους μισθούς οι οποίοι προέρχονται κατά κύριο λόγο από τον ιδιωτικό τομέα. Οπότε η αυστηρή φορολόγηση των επιχειρήσεων οδηγεί σε αποδημία αυτών σε χώρες με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές, σε απόκρυψη των πραγματικών κερδών που πρέπει να φορολογηθούν καθώς και μείωση ακόμα και απόλυση των εργαζόμενων με σκοπό τη βιωσιμότητα της επιχείρησης σε αυτό το δύσκολο οικονομικό-πολιτικό περιβάλλον.

Στο σχεδιάγραμμα αυτό βλέπουμε ότι η αύξηση είτε των άμεσων είτε των έμμεσων φόρων συρρικνώνουν την αγορά όπου κινητήρια δύναμη αυτής είναι η κατανάλωση. Σύμφωνα με τη μακροοικονομία στο σημείο όπου το εισόδημα δεν θα επαρκεί θα αντλούνται αποθέματα από την αποταμίευση αλλά για αγαθά τα οποία θα είναι βασικά. Οι επιχειρήσεις δεν θα είναι σε θέση να μειώσουν τις τιμές και θα οδηγηθούν σε κατάρρευση. Οπότε φτάνουμε στη εικόνα που παρουσιάζει η χώρα μας. Η τόνωση μπορεί να γίνει μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος αλλά σε ένα τόσο αναξιόπιστο περιβάλλον όπου τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια ξεπερνούν το 30% είναι ανέφικτο. Οπότε λύση είναι η προσφυγή σε δανεισμό από τρίτους με κόστος το οποίο θα αποπληρώνεται από τα φορολογικά έσοδα αυτά τα χρήματα δεν θα εισρέουν στην αγορά ή όποια σε περιόδους κρίσης διψά για ρευστότητα.

Η φορολογική πολιτική είναι το δημοσιονομικό μετρό το οποίο θα επιφέρει έσοδα στο κράτος με σκοπό να δημιουργήσει πόρους τους οποίους μετέπειτα θα προσκομίσει στη κοινωνία.

Ένα από τα πιο συχνά θέματα που συζητούνται στην οικονομία είναι το πώς οι φορολογικοί συντελεστές σχετίζονται με την οικονομική ανάπτυξη. Συνήθως ισχυρίζονται ότι η μείωση του φορολογικού συντελεστή θα οδηγήσει σε αύξηση της οικονομικής ανάπτυξης και της ευημερίας. Άλλοι υποστηρίζουν ότι αν μειώσουμε τους φόρους, σχεδόν όλα τα οφέλη θα πάνε στους πλούσιους, καθώς εκείνοι είναι αυτοί που πληρώνουν τους περισσότερους φόρους.

Ας υποθέσουμε ότι ζούμε σε μια κοινωνία χωρίς φορολογία και ότι η κυβέρνηση χρηματοδοτεί τα προγράμματα της. Εάν δεν υπάρχουν οι φόροι, τότε η κυβέρνηση δεν κερδίζει κανένα εισόδημα από τη φορολογία και οι πολίτες δεν δαπανούν κάθε χρόνο από το

εισόδημα τους στους φόρους. Μια τέτοια κοινωνία είναι δυνατόν να είναι παραγωγική; Στην αντίθετη περίπτωση αν το κράτος φορολογούσε το 100% του μισθού κάθε εργαζόμενου τότε δεν υπάρχει ο λόγος κάποιος να εργάζεται. Τότε η πολιτική αυτή θα ήταν μη αποτελεσματική γιατί κανείς δεν θα πήγαινε για δουλειά και θα έβρισκε κάποιο τρόπο να ικανοποιήσει τις βασικές του ανάγκες και δεν θα πλήρωνε φόρους. Οπότε τα έσοδα θα ήταν μειωμένα έως ανύπαρκτα.

Παγκοσμίως σε όλες τις οικονομίες το πρόβλημα της επιβολής και της είσπραξης του φόρου είναι έντονο. Κυρίως η αδυναμία στην εφαρμογή των νόμων, οι οποίοι κάποιες φορές είναι ελαστικοί, δημιουργούν το σχίσμα που αναφέραμε παραπάνω. Η φορολογική πολιτική που ασκεί κάθε χώρα επηρεάζεται κατά κάποιο τρόπο από την ιδεολογία της κυβέρνησης που την εφαρμόζει. Παρακάτω θα προσπαθήσουμε να παραθέσουμε κάποιες προτάσεις οι οποίες θα μπορούσαν να βελτιώσουν τη φορολογική πολιτική, κατά περίπτωση, της χώρας μας.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ένα από τα χρόνια προβλήματα της οικονομίας μας είναι η εκτεταμένη φοροδιαφυγή. Έχουμε την πιο μικρή φοροδοτική βάση στην Ευρώπη. Το μεγάλο μέρος των φόρων έρχεται από τους μισθωτούς. Μόνο 15.000 Έλληνες δηλώνουν εισόδημα πάνω από 100.000 ευρώ. Όσους φόρους αδυνατούν να συλλέξουν οι αρχές, μεταφέρονται στους ώμους των απλών πολιτών. Έτσι, φορολογούνται όλο και περισσότερο αυτοί που δεν μπορούν να αντέξουν άλλο. Η φοροδιαφυγή αναιρεί τον κοινωνικό χαρακτήρα του κράτους, καθώς στρεβλώνει τον ανταγωνισμό σε βάρος της υγιούς επιχειρηματικότητας, δημιουργεί φαινόμενα άνισης μεταχείρισης των πολιτών και αμβλύνει τη φορολογική συνείδηση των ειλικρινών φορολογούμενων, επιτείνοντας ακόμη περισσότερο τα υπάρχοντα προβλήματα.

Η χώρα μας χρειάζεται περισσότερο από ποτέ ένα φορολογικό σύστημα απλό, σταθερό, σύγχρονο, λειτουργικό. Απλό, σημαίνει ένας ενιαίος χαμηλός φορολογικός συντελεστής για όλους (flat tax) χωρίς εξαιρέσεις. Με αυτό τον τρόπο θα μπορέσει να γίνει η συλλογή των απαραίτητων εσόδων από φόρους χωρίς την επιβάρυνση με επιπλέον για την επίτευξη του επιθυμητού στόχου.

Επιπλέον θα μπορούσε να δημιουργηθεί μια βάση δεδομένων από την περιουσιακή κατάσταση κάθε φορολογούμενου, όπου θα καταγράφονται τα πάσης φύσεως χρηματοπιστωτικά προϊόντα που κατέχει σε Ελλάδα και εξωτερικό. Στη βάση αυτή, καταθέσεις και επενδύσεις που δεν μπορούν να δικαιολογηθούν από τα δηλωθέντα εισοδήματα θα επιβαρύνονται με φόρο 5%, με εξαίρεση εκείνες που προέρχονται από “ζέπλυμα χρήματος”, εγκληματικές ενέργειες και όσες ανήκουν σε πολιτικούς.

Επίσης αξιόλογες ενέργειες που μπορούν να γίνουν για τη εξυγίανση του φορολογικού μας συστήματος είναι:

- ✚ Η μείωση του αριθμού των εφοριών στη χώρα, έχοντας στρατηγικό και ελεγκτικό χαρακτήρα.
- ✚ Απόλυτη μηχανογράφηση των υπηρεσιών, αναβάθμιση του συστήματος TAXIS και διασύνδεσή του με όλα τα πληροφορικά συστήματα άλλων Δημόσιων υπηρεσιών και Οργανισμών
- ✚ Η αναβάθμιση του TAXIS και λειτουργία παράλληλα με το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα των Ελεγκτικών Υπηρεσιών (ELENXIS)
- ✚ Η ολοκλήρωση, αξιοποίηση και ενεργοποίηση του ELENXIS, ώστε να μετατραπεί σε κύριο εργαλείο ελεγκτικής διαδικασίας.

- ✚ Η on line σύνδεση των Ταμειακών Μηχανών των επιχειρήσεων λιανικού εμπορίου, με τη βάση δεδομένων του Υπουργείου Οικονομικών, ώστε κάθε συναλλαγή (έκδοση απόδειξης) να καταγράφεται και να μην είναι δυνατό να αλλοιωθεί.
- ✚ Η Ηλεκτρονική Τιμολόγηση στις συναλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων (e-invoicing), με καταγραφή, όχι μόνο της έκδοσης, αλλά και της πληρωμής του τιμολογίου. Μέτρο, που καταπολεμά οριστικά τα πλαστά τιμολόγια.
- ✚ Η δημιουργία Ηλεκτρονικού Προγράμματος, που θα εντοπίζει αυτόματα και θα επισημαίνει τις περιπτώσεις εκείνες, όπου απαιτείται φορολογικός έλεγχος.
- ✚ Η υποχρεωτική υποβολή όλων των φορολογικών δηλώσεων ηλεκτρονικά.
- ✚ Συνεχής επιμόρφωση όλων των εφοριακών υπαλλήλων.
- ✚ Κωδικοποίηση και απλούστευση της φορολογικής νομοθεσίας και δημιουργία σταθερού φορολογικού συστήματος.
- ✚ Άρση του τραπεζικού απόρρητου για τις φορολογικές αρχές.
- ✚ Φορολόγηση των συναλλαγών με εταιρείες offshore και παρακολούθηση των συναλλαγών τους μέσω τραπεζικών λογαριασμών
- ✚ Ενιαία, προοδευτική φορολογική κλίμακα για όλα τα εισοδήματα
- ✚ Φορολόγηση υπεραξίας από βραχυχρόνιες χρηματιστηριακές συναλλαγές, με συμψηφισμό των ζημιών.
- ✚ Διαχωρισμός διανεμόμενων και αδιανεμήτων κερδών.
- ✚ Λογικοί φορολογικοί συντελεστές για φυσικά και νομικά πρόσωπα, αντικίνητρο για τη φοροδιαφυγή.

Από όλα τα παραπάνω, προκύπτει ότι η χώρα, βρίσκεται σε ένα κομβικό σταυροδρόμι. Τα προβλήματα είναι πολλά, γνωστά και δεδομένα. Θα πρέπει όλοι να κατανοήσουν ότι το φορολογικό σύστημα βρίσκεται στον πυρήνα του προβλήματος της ελληνικής οικονομίας.

Ένα αποδοτικό φορολογικό σύστημα αποτελεί προϋπόθεση ανάπτυξης και ανάκαμψης της ελληνικής οικονομίας. Η καλύτερη επένδυση που μπορεί να γίνει αυτή τη στιγμή στη χώρα, είναι η επένδυση για ένα ευρωπαϊκό φορολογικό σύστημα.

Οι φόροι επηρεάζουν τη κατανάλωση, τις επενδύσεις, την ενεργό ζήτηση, την παραγωγή, την απασχόληση και το εμπορικό ισοζύγιο μιας χώρας. Αυτό σημαίνει ότι οι δημόσιοι φορείς μπορούν να μεταβάλουν τους φόρους, καθώς και αλλά δημοσιονομικά μετρά, κατάλληλα, ώστε να προωθούν τους μακροοικονομικούς στόχους της οικονομίας. Η άποψη αυτή είναι αμφιλεγόμενη διότι προέρχεται από τη κεϋνσιανή σχολή η οποία είχε πολλούς επικριτές και αντιπάλους.

Τέλος, τα φορολογικά έσοδα είναι πηγή ζωής του κράτους με σκοπό τη τόνωση της οικονομίας. Η φοροδιαφυγή, η ελλιπής παρακολούθηση αλλά και μη εφαρμογή των παραπάνω προτάσεων είναι ένας λόγος της σημερινής κατάστασης της οικονομίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

- + ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΚΙΤΣΟΠΑΝΙΔΗΣ, ΑΡΧΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΓΙΑΧΟΥΔΗ – ΓΙΑΠΟΥΛΗ
- + Θ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ – Θ. ΛΙΑΝΟΥ – Θ.ΜΠΕΝΟΥ – Γ. ΤΣΕΚΟΥΡΑ – Μ. ΧΑΤΖΗΠΡΟΚΟΠΙΟΥ – Γ. ΧΡΗΣΤΟΥ, ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ Γ. ΜΠΕΝΟΥ, ΑΘΗΝΑ 2007
- + ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Α. ΔΑΛΑΜΑΓΚΑΣ, ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ
- + JOHN KENNETH GALBRAITH, ΜΙΑ ΣΦΑΙΡΙΚΗ ΑΠΟΨΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2001
- + ΠΕΤΡΟΣ Α. ΚΙΟΧΟΣ – ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ – ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΙΟΧΟΣ, ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΛΕΝΗ ΚΙΟΧΟΥ, ΑΘΗΝΑ 2011
- + ΕΥΘΥΜΙΟΣ Δ. ΠΟΥΡΝΑΡΑΚΗΣ, ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ, ΑΘΗΝΑ 2004
- + N. GREGORY MANKIW, ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΥΠΩΘΗΤΩ
- + ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ι. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ – ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ – ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ Δ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ, Φ.Π.Α. ΔΗΛΩΣΕΙΣ, 12^η ΕΚΔΟΣΗ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2008
- + ΔΙΚΑΙΟΣ Π. ΚΑΟΥΝΗΣ, ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΙΙ, ΑΘΗΝΑ 2006

Πηγές από ιστοσελίδες

- + www.google.gr
- + www.taxheaven.gr
- + www.e-forologia.gr
- + www.e-oikonomia.gr
- + www.elwikipedia.org
- + www.taxisnet.gr
- + www.gsis.gr